

298, 299	Péče o venkovskou mládež.	Pietryga Paul	1925
	Pravda o sv. Janu Nepomuckém.	Havel Alois	1925
300, 301	Pastýřský list o sv. Janu Nepomuckém.	Kašpar Karel	1925
	K sjezdu katolíků ve svátek věrozvěstů slovanských sv. Cyrila a Methoda: 5. července 1925 v Novém Bydžově.	Neuvirt František ed.	1925
302, 303	Mravní a osvětový význam odpustků ve středověku.	Sahula Jiří	1925
	Pryč s náboženskou lhostejností!	Sládeček Alois	1925
304	Matka vychovatelka.	Oliva Arnošt	1925

PIETRYGA-
K. LUTISLAV:

PÉČE
O VENKOVSKOU
MLÁDEŽ.

Cena Kč 1'60.

Lidové jeviště.

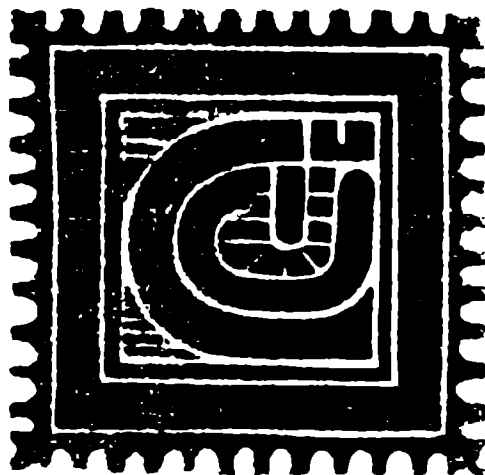
Sv. 1. A. St. Novák: *Potrestaný záletník*. Hra o 1 jedn (2 ženy 1 muž). Kč 1'30. — Sv. 2. A. St. Novák: *Vyléčený manžel*. Fraška o 1 jedn. (3 ž., 2 m.). Kč 1'90. — Svazek 4. Fredl ml.: *Tři doktoři*. Fraška o 2 jednáních (5 m., 3 ž.). Kč 0'70. — Sv. 5. A. St. Novák: *Obět chudé matky*. Obraz ze života o 1 jednání (6 m., 3 ž.). Kč 1'30. — Sv. 6. J. Hrochovský: *Selské námluvy*. Žert o 1 jedn. (5 m., 1 ž.). Kč 1'30. — Sv. 7. J. Hrochovský: *Přivstání*. Žert o 1 jedn. (2 m., 6 ž.). Kč 1'60. — Sv. 8. A. St. Novák: *Chytří studenti*. Dramatický žert o několika výstupech 7 m., Kč 1'70. — Sv. 9. A. St. Novák: *Malířův nápad*. Dram. žert o 1 jedn. se 2 proměnami (11 m., 1 ž.). Kč 2'30. Sv. 10. Fr. Soukal: *Röntgenovy paprsky*. Veselohra o 1 jedn. (3 m., 1 ž.). 1'90. — Sv. 11. A. St. Novák: *Zofinčiny námluvy*. Veselohra o 3 jedn. a 1 proměně (7 m., 3 ž.). Kč 5'70. — Sv. 12. Jos. Jiří Stankovský: *Sklenice čaje*. Veselohra o 1 jedn. (3 m., 1 ž.). Kč 1'90. — Sv. 13. V. Hradský: *Dort na cestách*. Žert o dvou jednáních (5 ž.). Kč 1'90. — Sv. 14. J. J. Kolár: *Faraonová*. J. Fraška ve 2 dějstvích (6 m., 2 ž.). Kč 2'—. — Sv. 15. J. Hrochovský: *Karbaník*. Obraz ze života o pěti jednáních a proměně 9 m., 4 ž.). Kč 4'70. — Sv. 16. V. Hradecký: *V doupěti*. Veselohra o jednom jednání. Kč 1'90. — Sv. 17. V. Biller. *Čarovný zvonek*. Báchorka o třech jedn. (9 ž., 7 muž.). Kč 3'20. — Sv. 18. V. Roubal: *Pytlák*. Drama o jednom jednání (3 muži, 2 ženy). — *Rychlorlak*. Obraz ze života o jednom jednání (4 muži, 1 žena.) Kč 3'50. — Sv. 19. J. Machovec: *Když hučely jezy*. Obraz ze života o třech jedn. Kč 5. — Sv. 20. V. Roubal: *První úspěch*. Veselohra o 1 jednání. (4 m., 2 ž.) Kč 2'40. — Sv. 21. V. Roubal: *Domácí lékař*. Veselohra o 3 jedn. 12 m., 7 ž.) Kč 4'50. — Sv. 22. V. Roubal: *Serenáda*. Obr. o 1 j. (2 m., 2 ž.) Kč 2'50. Sv. 23. Rom. Petrovický: *Šleh bičkem*. Dram. obr. o 3 j. a 2 prom. (9 m., 4 ž.) Kč 5'50. — Sv. 24. V. H.: *Nebezpečná operace*. Veselohra o 2 jednáních. (2 m., 4 ž.) *Souboj na kordách*. Žert o 1 jednání. (3 m. 1 ž.). Kč 4'30. — Sv. 25. A. S. Novák: *Z nové říše na měsíci*. Komédie o 1 jedn. Kč 3'70. — Sv. 26. A. S. Novák: *Za stará práva*. Truchlohra o 3 jedn. Kč 5'50. — Sv. 27. J. Hrochovský: *Zachránění*. Studentská hra o 5 jedn. Kč 4'50. — Sv. 28. V. H.: *Lovežďar!* Veselohra o 3 jedn. Kč 4'50. — Sv. 29. J. Hrochovský: *Strašidlo*. Hra v 5 jedn. Kč 4'—. — Sv. 29. J. Hrochovský: *Originál*. Hra v 5 jednáních. Kč 4'50. — Sv. 30. L. Kulhánek: *Dámská společnost*. Žert. hra. — *Umělci*. Veselohra. Kč 4'—. — Sv. 31. V. Hradský: *Ve farní kanceláři*. Kulturní obraz z r. 1921. Hra ve 3 jedn. Kč 5'50. — Sv. 32. V. Hradský: *Pozdrav z Marta*. Veselohra o 2 jedn 6 muž., 2 ž.) Kč 4'50.

Všechny tyto hry hodí se k provozování na malém jevišti a při malé režii.

Péče o venkovskou mládež.

Napsal
farář Pietryga.

Volně přeložil
K. Lutislav,
red. „Hvězdy“.

1925.

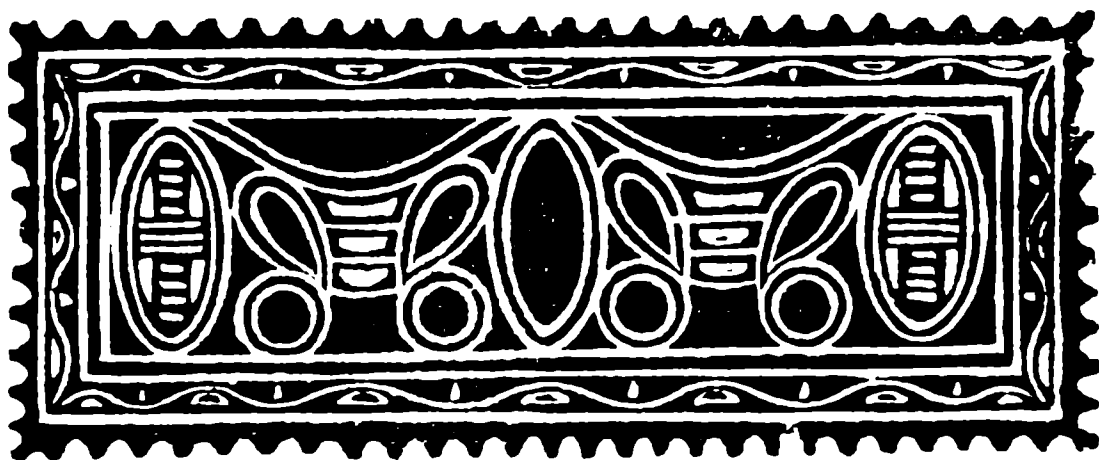
Úvodem.

Literatura naše je dosud chudičká na odborné spisy a úvahy z oboru spolkové práce mezi mládeží. Je proto potřeba obracet zrak na cizojazyčnou zvl. těch národů, kteří už mají v organizování mládeže jisté zkušenosti, a prohlubovati studiem jejich práce vlastní činnost. Doufám, že i tento překlad spisku krátkého sice, ale zajímavého obsahem: v mnohé věci usnadní i našemu kněžstvu a všem pracovníkům venkovským obtížnou, ale veledůležitou výchovnou a vzdělávací práci mezi dorůstající mládeží. Jest vlastně přednáškou z praxe, kterou autor, dp. farář Pietryga, měl na 16. valné hromadě „Spolku pro péči o blaho a svéráz venkova.“

Děkuji vřele vdp. spirituálovi Fr. Krusovi T.J. z Brna, který mě na tento spis upozornil a ku překladu jeho vybídl, i vydavatelstvu „Čas. Úvah“ za otištění jeho.

V Líšni, v září 1924.

K. Lutislav.

Je péče o mládež na venkově potřebí?

Jsou dosud mnohá místa, kde protivníci její praví, že nikoliv. Neprávem! Kdo na venkově bydlí a pozoruje, jak mládež škoře odrostlá i starší lidé jmenovitě v neděli bez cíle se po vsi procházejí, nudí a volné chvíle k neužitečným, ba škodlivým věcem zneužívají, jak konečně v hloučcích se berou do hostince, jakožto jediného místa osvěžení a pobavení, přizná si a řekne sám u sebe: Škoda, že jsou tak opuštěni! Uvážíme-li dále, jak využívají těchto poměrů nepraví jejich přátelé, jak se tlačí k mládeži a usilují strhnouti ji na svou stranu, protože dobře vědí, že kdo ji získá, získal i příští generaci, ano mnoho generací a s nimi bude v obci vládnouti, musíme jen litovati, že ještě je mnoho těch, kteří klidně připouštějí, že ztrácíme mládež a snad i celou budoucnost.

A kdo poznal, jaký duch v posledních letech ovládl naši mládež, duch nezdrželivosti a bezuzdnosti, požitkářství a bezohlednosti se všemi ostatními zjevy, ať se dále neomlouvá planou

vytáčkou: U nás na venkově není této nové práce potřebí. Raději ať přizná: *Nebezpečí, velké nebezpečí je už tu.* Musíme se opuštěné mládeže ujmouti, něco pro ni udělati.

Kde a kdy se scházíme?

Druhým důvodem, proč mnozí nechtějí se podjati nové práce, jsou *obtíže*, jak s mládeží začít. Jsou různé cesty, kterými možno se bráti. Z různých pozorování mládeže jsem poznal, že jí schází především vhodné *shromáždění*, a zvláště dobrý přítel, ředitel a rádce, který by jí věrně a obětavě stál po boku, pomocník a vůdce v množství svůdců. Inu, jsou to mladí lidé! Založil jsem proto v naší osadě „*vesnické kasino*.“¹⁾ Neměl jsem v tom nikoho za vzor, ani žádného pomocníka, všelikou podporu jsem předem odmítl. Byl to pokus na vlastní pěst a vlastní risiko. Připomínám, že naše obec má asi 600 duší, leží v polském kraji a obyvatelé její jsou zemědělci a řemeslníky. Začal jsem s mládeží. Rozdělil jsem je nejprve ve tři oddělení. Do prvního jsem vzal ze školy vyšlé hochy od 14 do 18 let. Do druhého jinochy od 18 let výše. Do třetího děvčata od 14 do 25 let. Rozdělení mládeže mužské ve dvě oddělení je nutné, neboť hoši osmnáctiletí, vyučení řemeslu, stávají se tovaryši a považují pod svou čest hrát si s »maličkými«. Děvčata vzal jsem od 14 let a zavázal je pravidelně na-

¹⁾ Ponechávám úmyslně cizí slovo, jehož autor užívá. Český by se taková místnost vhodně mohla zvat »Beseda«, »Zátiší« a pod. Na jménu ostatně nezáleží, jde o věc.
Pozn. překl.

vštěvovati shromáždění spolková do 25. roku věku. Po 25 letech považují je, nejsou-li ještě provdaná, za čestné členy, t. j. cítíme se poctěni, navštěvují-li naše schůze, ale nejsou k tomu povinna.

Kdy se scházíme ?

Protože naše mládež právě v nedělní a sváteční odpoledne je opuštěna, činíme tak všechny neděle a svátky po odpoledních službách Božích, v době od 3 do 6 resp. 7 hodin a sice střídavě, jednou pro hochy od 14 do 18 let, podruhé pro děvčata od 14 do 25 let. Tito nechodí nikdy večer do spolku, neboť večer mají mladí lidé býti doma u rodičů, zvl. děvčata mají večer všechny na práci, zvl. připravovati se na příští den. Jsou také navečer u rodičů nejlépe uschováni. Večerní schůze konáme jen s jinochy přes 18 let a muži. Při tom: kdo chce zůstat doma, ať jen zůstane, neboť *rodina jest prvním a nejlepším spolkem*, z kterého nikdo nemá býti vytrhován. Kdo však cítí potřebu vyjít si a hledá zábavu a osvěžení, je nám vřele vítán. »Vesnické kasino« má právě zameziti večerní obstávání, klepaření, bavení se se všemi smutnými důsledky a následky a vysedávání v hospodách s opilci. Právě ze špatných hostinců, pramene to a školy drzosti, surovosti, nevázanosti a rozmařilosti, musí býti naše ještě nezkažená mládež i naši hodní mužové vyvedeni a před nimi uchráněni. Jest faktem, že, kdo propadl alkoholu, nezná ani snaživosti ani šetrnosti, ani pořádku nebo slušnosti. Alkoholem zničený mladík raduje se jen ze zkázy a zničení.

»Vesnické kasino.«

Kde se scházíváme? Ne ve škole, protože zvl. mladší, ze školy nedávno vyšší, cítí se ve školních místnostech nevolni.

Nevodím jich však do hostince; každý hostinský, i když si sál pronajmeme a dobře z něho zaplatíme, chce ještě něco vydělat. Nejsme tam také pány ve svém domě. Vždy tam sedí nějakí pijani a činí zlomyslné poznámky. Nechodíme do hostince také proto, že Bohu díky jsou ještě rodiče, kteří nedovolí, aby jejich ze školy sotva vyšlé děti 14, 15 neb 16leté již systematicky byly do hostinců voděny a zvykly si na jejich návštěvu. Nechodíme do hostince, protože zkušenost učí, že, kdo chce mládež vésti na lepší dráhu a ji trvale uchovati hodnou a snaživou, musí se řídit heslem: »Z hostince ven!« a ne »Do hostinců!«

Z těchto důvodů zařídil jsem si vlastní spolkovou místnost a dal jí pyšné jméno: „*Kasino*.“ Jak pak to naše »Kasino« vypadá? Není to dvorana s americkými klubovkami, ne, je to větší selská světnice, nízká a útulná, jak ji milují naši sedláci. Kdybych je povolal do velkolepého sálu, nepřišli by tam, necítily by se tam doma. Abych získal pro nás takovou světnici, nekoupil jsem hned celý dům, ani nestavěl nový a neobtěžil jej a spolek dluhy, ale najal si větší selskou světnici. Vykrášlil jsem ji malými stolky a lavičkami. Na stěnu zavěsil mapy a obrazy zvl. názorné i reklamní strojů a nářadí, které jsem od firem zdarma dostal, dále poučné tabulky atd. Obrazy a mapy nutí k prohlídce i ku přečtení textu. Každý měsíc je vyměňuji. Na stolech leží

více novin a časopisů, brožur, obrazů a pohlednicové album. Místní (krajinský) list nesmí scházeti.

Pak tu stojí skříň. V ní knihovna a různé pomůcky i hudební nástroje pro milovníky hudby. Malá lampa, malá, železná kamínka, která přes léto dáme na půdu a která lehko se rozpálí i brzo vychladnou, patří k našemu zařizení. V oknech jsou květiny, na stěnách věšáky a dotazníková skříňka. Klíč od světnice má majitel, který bydlí vzadu. Stará se také o provětrání a vytopení místnosti. Kdo chce ve dne sem zajít, vyvedne si klíč u něho. V této místnosti konáme svoje schůze.

Program schůzí.

Co v nich děláme? Začneme s prvním oddělením, s hochy. Než protektor přijde, je už „*Kasino*“ plné. Někteří prohlížejí si vyložené knihy, jiný zkouší některý hudební nástroj, jiní hrají dámu nebo jinou hru. Každý se zaměstnává dle libosti. Vstupujícího protektora všichni uctivě pozdraví. Knihovnik rozdá zpěvníčky. Po první písni má protektor nebo někdo jiný poučnou *přednášku*. Tato musí býti velmi názornou a jednoduchou. Navázat na obraz, událost, nebo noticku v novinách. Nesmí trvati déle než 15 minut. Themata se berou střídavě z dějin, náboženství, přírodovědy, zdravotnictví, hospodářství, z oboru pojišťování, o střídmosti, šetrnosti a často o zdvořilém chování. Na konec opakují se shrnuté poučky, aby utkvěly v paměti, a v nejbližší schůzi vyptává se na ně protektor členstva. Přednáška musí býti nutně na začátku schůze, dokud jsou

hoši ještě čilí, pozorni a sebráni. Po druhé písni následuje rozprava a oznámení. Po nové písni počne druhý díl schůze. Mluvil-li v první její části protektor nebo přednášející, v této části mají mluvit hoši. Mají se uplatnit, cvičiti v řeči a čtení, ukazovati, co sami dovedou. Děje se tak rozmanitým způsobem. Čtou na př. zatržená místa v časopisech, článek z čítanky, žertovné hádanky, vtipy, divadelní hry. Často donese protektor dobré knihy a dá z nich přečísti některé pěkné místo. To dráždí zvědavost a působí chuť čísti celou knihu. Tak jsou přiváděni hoši, kteří neměli celý týden příležitosti něco si přečísti, ke čtení i k řeči a nabudou sebedůvěry a odvahy dále čísti a sebe vzdělávati. Především se zpívá a mnoho zpívá, neboť zpěv činí veselým a i slabší zpívající ve sboru učí se čísti a mluvit. Zpívají se ovšem ne písňe pijácké a zamilované, ale písňe velkého, výchovného významu.

V třetí části schůze přinesou se hry. I tyto jsou velice důležité. Mladí lidé neumějí si totiž hrát a mají proto dlouhou chvíli. Kde a kdy měli se tomu také naučiti? Zde v »kasinu« jsou na polici vyloženy hry — dáma, mlýnek. Koupil jsem jich 100 kusů a rozdával je jako odměnu za předčítání a pod. domů. To bylo radosti! Dosáhl jsem zamýšleného cíle. Hráli si doma s rodiči a sourozenci a tak se vrátily krásné hry a radost do domu. Naučili se zase doma se zaměstnávati. Nyní však šetříme. Donesl jsem lepenku, hoši kreslí pole, místo figurek vezmeme dřevěné knoflíky a stačí to. Kromě toho cvičíme hojně společenské hry, aby se naučili vyjadřovat myšlenky. Je zajímavo pozorovat naše hochy při hře. Jaká je tu příležitost k praktickým radám stran chování! Veřejného

pokárání toto mladé panstvo však nesnese a smí se ho užítí jen při úmyslně zlém chování. Za krásného počasí hrají si venku míčem, pomáhají tu zvl. páni učitelé udržovati pořádek. Nedivte se však, zůstanou-li někteří raději ve světnici a tam si hrají nebo čtou. Nachodili se za celý den dost na poli a jsou rádi, mohou-li si v neděli sednouti a odpočinouti. Jinak ovšem krejčovští a obuvníčtí pomocníci a učedníci; ti potřebují pohybu a také rádi jej vykonávají. Mají i svoje oddělení bubeníků a trubačů. Naučil je umění tomuto bývalý vojenský trubač ve farské besídce. Někdy to jde hodně z vesela, však jsou mladí!

V druhém oddělení - jinochů a mužů - je klidněji. Dělbá práce je tataž. Také tu po zahájení schůze písní je přednáška, ale delší a podrobnější. Musí býti jednoduchá, ale dobře připravená, aby o něčem dobře poučila. Zvláště vítány jsou přednášky hospodářské a zdravotnické. Po nich následuje vždy čilá debata. Po druhé písní mluví se o vyložených časopisech, letácích, novinářských člancích a pod. I knihy se ukáží a započne hovor o nich.

V druhém díle opět jsou činní členové sami. Nemají to však býti pouhá cvičení ve čtení a řeči, ale rozhovor o zájmech spolku a obce prakticky cenný. Vypravuje se, co se v osadě stalo, jaké poučení z toho plyne, čeho by bylo potřebí v budoucnosti atd. Dotazníková skříňka i bázlivým umožní dostati odpověď. Výsledkem těchto rozprav a porad bylo zřízení venkovské pokračovací školy, první v celém okolí. Trvá už 6 let a je dosud čteně navštěvována jinochy i muži. Dobrý příklad »staré gardy« strhuje i ostatní.

Naše práce o hospodářské povznesení obce.

Druhým zařízením je náš spořitelní a úvěrní spolek. Čistý jeho zisk nepropili jsme však v pivě a neprojedli v uzenkách ku blahu pana hostinského, ale pořídili za něj věci trvalého užitku pro celou obec: čističe obilí, velkou váhu na vážení dobytka, aby lidé, kteří často od obchodníků a řezníků byli ošizeni, mohli si dobytče zvážiti (cenu živé váhy zvéděli z listů v »Kasině«) a tak připraviti se pro vyjednávání. Koupili jsme dva žací stroje na trávu. Umělé hnojivo objednáváme na vagony i uhlí a píci. Každoročně v květnu očkuje u nás zvěrolékař skoro všecken vepřový dobytek. Vymohli jsme si telefon v naší 12 km od města vzdálené dědině. Jaké to dobrodiní! Pomocí něho přijde k nám lékař s potřebnými nástroji a léky o několik hodin dříve. Tím byl už skutečně zachráněn život několika lidem. Jiné a jiné užitečné věci zařizujeme. V posledních letech byly u nás konány též zvláštní kursy hospodářského účetnictví.

Ještě jiné věci způsobilo »Kasino«. Když se mládež naučila v něm zpívat, zlepšil se i *kostelní zpěv*. Velikou výhodu mají cvičení v kasinu pro mladé lidi, odcházející na vojnu nebo do světa hledati si chleba. Znalost řeči, jisté vzdělání a zdvořilé vystupování je všude doporučuje. Došly nás mnohé děkovné dopisy mladých lidí i uznání od kněží, mistrů a úřadů.

Druhé oddělení koná společně s prvním občas výlety do okolí. Cílem jejich nebývá však hostinec, ale některé vzorné hospodářství nebo továrna, průmyslový podnik nebo přírodní krásy. Navštívili jsme i výstavy, prohlédli město, zkrátka konali

jsme vycházky, abychom něco viděli a něčemu se naučili. Při tom byli jsme veselí a cestou zpívali.

Účast mužských na schůzích je stále četná. O svátcích nám »Kasino« nestačí, třebaže jsou v místě 2 hostince a 2 prodejny piva, v »Kasině« však se ani pivo ani co jiného pije a teprve v třetí části schůze je dovoleno kouřiti. V každé schůzi se půjčují knihy a hry i přečtené noviny. Tyto mohou doma mnoho dobrého vykonati.

V neděli je »Kasino« otevřeno hned po službách božích, bývá i za poledne a odpoledne dobrovolně navštěvováno, ba i ve všední dny, zvl. v zimě našli se tu lidé, kteří si sem přišli zahrát nebo si něco přečísti.

Odbor dívčí.

Stejně ráda přicházejí do schůzí i děvčata. Stalo se, že i tajně z domu do nich utekla. Ve spolku dívčím pomáhá mi účinně sestra a předsednictvo. Dívky jsou budoucí hospodyně, učitelky řeči, andělé dobrého ducha a strážkyně pořádku. Nesmíme je proto nechati vyrůstati nepovšimnuty; kdo na ně má vliv, ovládá celou příští rodinu a generaci. Kolik je tu látky, o níž ve škole nebyly poučeny a o níž je rodiče poučiti nedovedou! O látku na přednášky nebude nouze. Naše venkovská škola učí sice vesnické děvče matematice a fysice, ale ničemu je nenaučí o potravinách, domácím hospodářství, účetnictví, zdravotnictví.¹⁾ K tomu je potřebí přednášek o

¹⁾ Výtka tato sice pozbyla poněkud oprávněnosti v posledním čase, ale ne úplně. I v našich obecných školách zaveden nový předmět: »Domácí hospodářství«.

šetrnosti, hospodárnosti, varovati před útekem do měst, před divokými tanečními zábavami, strojitvostí a nevhodnými známostmi. Přednášky končívejtež praktickými pravidly, která buďte stále opakována. Nechť se opět mnoho zpívá, abychom zatlačili odrhovačky a neslušné kuplety a naučili dívky hojně krásným písním, jež by později jakožto matky předzpěvovaly svým dětem a vnesly s nimi hojně radosti do domu.

V druhém díle schůze musí býti opět dívky činnny. Střídavě čtou, přednášejí a pod. Pravidelně probíráme kapitolky o slušnosti a cvičíme se v ní, jak se má hodná dívka chovati ve společnosti, u stolu, při tanci, na cestě a ve službě. Varuji před lákavými inserty a oznámeními v novinách a upozorňuji na »Nádražní missii.«

Započali jsme i s praktickými cvičeními. Prvně jsme zařídili *večerní kurs*, v němž jsme cvičili v nejnütnejších ručních pracích: zašívání, pletení, stříhání prádla. Děvčata měla se naučiti sama ušít si všední šaty dle zásady: Řádné děvče a jednou dobrá hospodyně musí nejen uměti upéci chleba a uvařiti, ale též ušít si prádlo a všední oblek. A mnohá dívka si ušila — a pěkně — i sváteční. Doma pak učily se dívky i vyšívati monogramy, háčkovati a pod. Dostaly k tomu potřebné knihy a vzory domů. Na velkonoční pondělí pořádali jsme pak *výstavu* těchto prací. Každá dívka položila práce, udělané za poslední zimy, na dlouhý stůl. Na ně přišpendlila číslo. Když pak děvčata

ale učí se v něm někdy mnoha nepotřebným věcem. Občanské školy pak místo, co by v naší venkovské mládeži měly buditi lásku k prosté práci a připravovati ji pro praktická povolání, ji ještě od nich odvádějí, dělajíce z děvčat slečinky. Pozn. překl.

a pozvaní hosté důkladně si vše prohlédli, musili na hlasovací lístky napsati čísla, která dle jejich úsudku byla nejlepší. Tak zjištěny hlasováním nejlepší práce a odměněny cenami v penězích i v praktických věcech: mlýnky, kartáčky na zuby, pokladničkami a pod. Tak byly pilné poctěny, odměněny a dostaly praktické dárky, které sotva by si byly samy koupily.

Dále učila se děvčata ve zvláštním kursu dělati *umělé květiny*. Zdá se to snad hračkářstvím. Ale děvčata učila se na tom vkusu, sestavováním barev bystřila oko. Jakmile se naučí zdobiti světnici umělými květinami, neopomenou činiti tak v letě květy přírodními. Zpozorují také mnohé, co k ozdobě se nehodí, pavučiny a pod.

Hospodyňský kurs.

Konečně se mi podařilo splniti to, po čem jsem dlouho toužil — uspořádati *hospodyňský kurs*. Vídal jsem často, jak to v mnohých domech s čistotou vypadá, jak chudí lidé přes svoji těžkou práci protloukají se kávou, chlebem a sýrem, protože nedovedou lacino a dobře vařiti; viděl jsem, jak nesprávně ošetřují nemocné a jak ničí dítky nesprávnou stravou a řekl jsem si: zde se musí něco státi. A Bohu díky, podařilo se mi zaříditi tento kurs. Získal jsem proň starší, obratnou a zkušenou učitelku. Ta jej u nás vedla. O 8. hod. ráno počala práce. 21 kursistek bylo rozděleno ve 3 oddělení. Dle přesného plánu poslouchaly nejprve všechny poučení o kuchyni a vaření. Když jedno oddělení vařilo nebo peklo, druhé staralo se o prádlo a třetí konalo domácí práce nebo šilo. O 11. hod. byl společný oběd.

O půl 12. hod. šla dvě oddělení domů, aby pomohla rodičům a přinesla oběd nemocným. Třetí oddělení umývalo nádobí a poklízelo, takže o 2. hod. vše bylo v pořádku. O 2. hodině pak všechny poslouchaly přednášku o zdravotnictví, účetnictví a pod. Zvláště hledělo se na to, aby dovedly dívky uvařiti pro nemocné a znaly první pomoc i prostředky léčebné při neštěstích a lehkých onemocněních. O 6. hod. šly opět všechny domů, aby pomohly rodičům. Tak se pracovalo plně čtyři týdny theoreticky i prakticky. Kurs tento vykonal mnoho dobrého. Děvčata nejen mnoho viděla a v mnohém se vycvičila, ale i doma pilně prováděla, o čemž se učitelka neohlášenou návštěvou přesvědčila. Aby pak dobrých rad nezapomněly, napsaly si je do zvláštního sešitu a tyto poznámky v nedělních schůzích se znova a znova čtly a rozebíraly. Také čítanku dostaly do rukou hned první den; v ní musely za dozoru učitelky čísti a ji dostaly i domů. — Nyní konají se kursy v celém okrese.

Přednášky, besídky a zábavy.

Pro veřejnost konáme každých šest neděl přednášky se světelnými obrazy z různých oborů. Doprovázíme je vhodnými básněmi. Jinou příležitost pobaviti a poučiti veřejnost skýtají nám besídky rodičů. Na nich přednášíme o škole a výchově. Školní mládež přednáší básně, písně, hraje divadla a hry. Veselost udržují *spolkové slavnosti*; posvícení a masopust slavíme v uzavřené společnosti. Sám se jich zúčastním jako divák, pozvu hosty z okolí a používám každé příležitosti, abych pozvedl jejich úroveň. Všichni

účastníci musí přijít čistě oblečeni, jinoši v bílých rukavičkách, děvčata až od 18 let vždy v průvodu starší osoby, jinoch musí si v sále svoji tanečnici pěkně odvésti a opět zavést na místo, nesmí na ni snad jen prstem kývati. Cvičíme také nové, slušné tance a zpěvy v přestávkách. Děvčaty upečené koláče a cukrovinky se podávají kolem a vynesou opět nějaký groš do spolkové pokladny. Tak i bez alkoholu je všechno veselé a rozradostněné. Není tu žádné škrobenosti, účastníci sami uznávají naše zábavy v »Kasinu« krásnějšími než volné taneční zábavy venku a také naši vzácní hosté, kteří nás navštěvují, chválí dobrý mrav a pravé veselí, které u nás panují.

Pracujeme tak i o zlepšení a zušlechtění tanečních zábav, snažíme se nahraditi přílišným používáním alkoholu vyvolanou nevázanou veselostí pravou, ušlechtilou radostí. I na svatbách našich členů se čím dále více zpívá a přednáší, i na výletech, které v létě do okolí nebo k sousedním spolkům konáme.

Tak pracujeme v »Kasinu«. Z něho všechno vychází a jím je ovládáno. Mnohou věc v kostele a ve škole bych nebyl mohl zařídit, kdybych ho nebyl měl a nebyl v něm vše připravil.

Malé výlohy, veliký užitek.

Ano, ale ta vydání? zeptáte se snad. Vydání jsou, nehledě k prvnímu zařízení, které nesmí býti nikdy velkolepé, nevelká. Risiko je malé. A kdyby se pokus nezdařil, co vadí, schovati nábytek na půdu a čekati rok neb dva, a začít znova?

Při zakládání započněme s mladšími a utvořme si dobrý kmen členstva! Čím dříve, tím snadněji dá se stromek ohýbat. Často bude mnohý nucen staré a ohnuté stromky nechat stranou. Pak vlož veškeru naději svou v mládež ze školy právě vyšlou.

Malé poměrně výlohy bohatě nahradí velký užitek, jaký jednotlivce i celek z »Kasina« mají. Jako je škola potřebná pro malé, aby se naučili základům, tak je »Kasino« potřebné pro děti, jež vyšly již ze školy, aby nezapomněly rychle, co namáhavě jim bylo dáno — vědění, a aby především se připravily pro praktický život a jeho boje, tedy vychovat z nich dobré a ochotné členy společnosti.»Kasino« je dle mého názoru nanejvýš potřebnou a důležitou oporou školy a církve a proto také věcí velkého významu pro rozvoj a výchovu mládeže i dospělých, jednotlivce i obce. A práce v něm není těžkou, jak mne poučila mnoholetá zkušenost. I když snad s počátku proti němu budou se stavěti vesničané, nedůvěřující všem novotám, přece dostane se po čase i vám od naší mládeže a našeho lidu uznání. Kolik dopisů jsem již obdržel, v nichž hoši i děvčata, kteří odešli k vojsku nebo do služby, mně srdečně děkovali za všechna povzbuzení a poučení, kterých se jim dostalo. Jenom trpělivost a klid si zachevejme, zvláště na počátku díla; dobré samo si prorazí dráhu.

Jednu ještě poznámku pro začátečníky. Začněte, prosím, v *malém*! Kdyby i jen deset osob přišlo, buďte spokojeni. Je to lepší, než začít s množstvím zvědavých, kteří pro podruhé zůstanou doma. Malý hlouček vskutku hodných hochů zůstane vám věren a pomůže vám a vy

budete jako zahradník, kterého v zahradě pozdravují květiny všech druhů. Usmívající se květina a vděčné, čisté oko mládeže, jak potěší naše srdce! A s lety vyrostou rostlinky v stromy, které vás budou ctít jako svého pěstitele a dobrodince.

Ku konci prosbu k vám. Zkuste, nedalo-li by se i ve vaší osadě takové »Kasino« pro mládež zařídit. Nenašla by se tam větší místnost, třeba bývalá dílna, kterou byste si mohli najmouti? Nenašli by se ve vašem okolí přátelé mládeže, kteří by vám radou i hmotně pomohli? Takové místnosti dá se ještě i k mnoha jiným účelům použít: obecní zastupitelstvo může tu konati schůze, mateřská školka tu může býti, mohou se tu konati kursy, sezení spořit. a záložen. spolku a podob. Jak často je na dědině nouze o vhodnou místnost! Není vskutku možno ze sta hektarů země dostati jeden na hřiště? *Není možno vedle velkých a krásných chlévů pro dobytek zřídit skromnou místnost pro mládež a zachrániti ji z ovzduší začouzené hospody a bláta ulice?* Jedná se přece o naši mládež, naši naději, naši budoucnost obce. Jistě se každá výloha pro mládež a dobro obecné brzo dobře vyplatí.

A což stát nemá žádného zájmu na vývoji naší venkovské mládeže? Nedává mu mládež venkovská nejvíce a nejzdravějších vojáků a nejstatečnějších obránců vlasti? ¹⁾ Není venkov obrov-

¹⁾ O tom by se vzhledem na naše poměry dala napsati nejedna poučná kapitolka. Materialistický názor světový a klíč politický hraje tu svoji roli. Vedle statistických, ba milionových obnosů, na tělesnou výchovu dávaných, jsou obnosy, na duševní vzdělání dorůstající venkovské mládeže věnované, velmi malými. Katolické naše organisace mládeže, o duševní její rozvoj a vše-

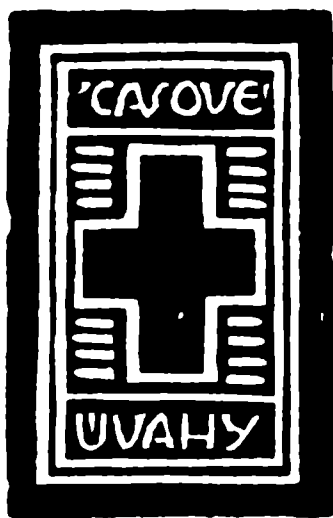
skou nádrží, z níž velkoměsta čerpají zdravou krev, novou sílu a nový život?

Což, nevidíme jak nepřátelé pořádku a dobrého mravu nešetří peněz, času a námahy, aby mládež, poslední dobou zvláště náš venkovský lid získali? Nejsou to právě kluby a kasina, v nichž shromažďují a vyučují mládež a lid? Necháme se od nich předstihnouti a zahanbiti? Už je poslední čas, započítí s prací.

Bylo již dosti namluveno a napsáno o péči o mládež.

Po slovech ať následují činy!

Budte ujistěni, že jednou budou vaší památce a vaší práci zato žehnati a vás velebiti jako pravé přátele a pomocníky mládeže, národa, obce, státu i církve!

strannou přípravu pro život pečující, nedostávají praničeho. Považují si za čest pracovati i zde a platněji než kopanou, pro blaho státu nezištně i s velkými oběťmi členstva. Stát však by neměl zapomínati na to, že neborci a sportovníci jej udržují, ale řádní a svědomití zemědělci, řemeslníci, obchodníci, dělníci atd.

Pozn. překl.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Řídí dr. Jan Konečný.

Z publikací »Časových Úvah« jsou dosud na skladě brožury:

I. APOLOGETIKA:

	Stran	Cena hal
Dr. <i>Fr. Reyl</i> Manželství přirozené a svátostné	32	32
<i>V. H. Hradecký</i> : Volná Myšlenka	56	56
<i>Fr. Blafák</i> : Sv. missie	40	40
<i>Fr. Jirásko</i> : O křesťanské charitě	32	32
<i>Jan Bělina</i> : Úpadek vědy	40	40
<i>Josef Rohleder</i> : V zápase o Řím	48	180
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	40
Dr. <i>Josef Beran</i> : Suggesce a zázraky Kristovy	36	50
<i>V. Skála</i> : Katolíci za války	48	70
<i>De la Brière-Elitzer</i> : Převaha protestantů nad katol.	40	40
<i>Fil. Šubrt</i> : Umění a náboženství	48	48
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Ježíš Kristus v dějinných do- kladech své doby	40	86
Dr. <i>Otakar Tauber</i> : Mravní výchova a škola	34	80
<i>V. Skála</i> : Církev československá	32	76
Dr. <i>Josef Novotný</i> : Laická morálka	72	160
Dr. <i>Josef Novotný</i> : Věda a vira o původu světa	76	80
Dr. <i>Jan Konečný</i> : V boji o nové náboženství	86	570
<i>K. B. Olmr</i> : Jak povstal život na zemi?	36	190
<i>Jiří Sahula</i> : Sváry českých sektářů	64	220
<i>A. Sládeček</i> : Laický apoštolát	76	320
<i>V. Krátký</i> : Stručná lidová obrana katol. ná- boženství	80	320
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Československý katechismus rozklad křesťanství	72	350
<i>Tomáš Chromý</i> : Láska k vlasti se stanoviska katol. morálky	132	420
Dr. <i>Jos. Novotný</i> : Občanská výchova dle pokro- kových učitelů	130	650

II. DĚJINY.

Dr. <i>Jos. Samsour</i> : Inkvisice církevní	83	80
<i>Jiří Sahula</i> : Církevní snahy Husovy	48	100
Dr. <i>Otakar Tauber</i> : Casové záhady výchovy	88	150
» » » Bilá Hora	16	50
Prof. <i>Vévoda</i> : Základy výchovy: Náboženství a mravnost	92	250
<i>Jiří Sahula</i> : Krutosti habsburské	64	260
<i>Vilém Koleč</i> : Bratři Orebšti	49	200
<i>Jiří Sahula</i> : Karel IV., Otec vlasti	112	112
<i>Jiří Sahula</i> : Arnošt z Pardubic	64	64

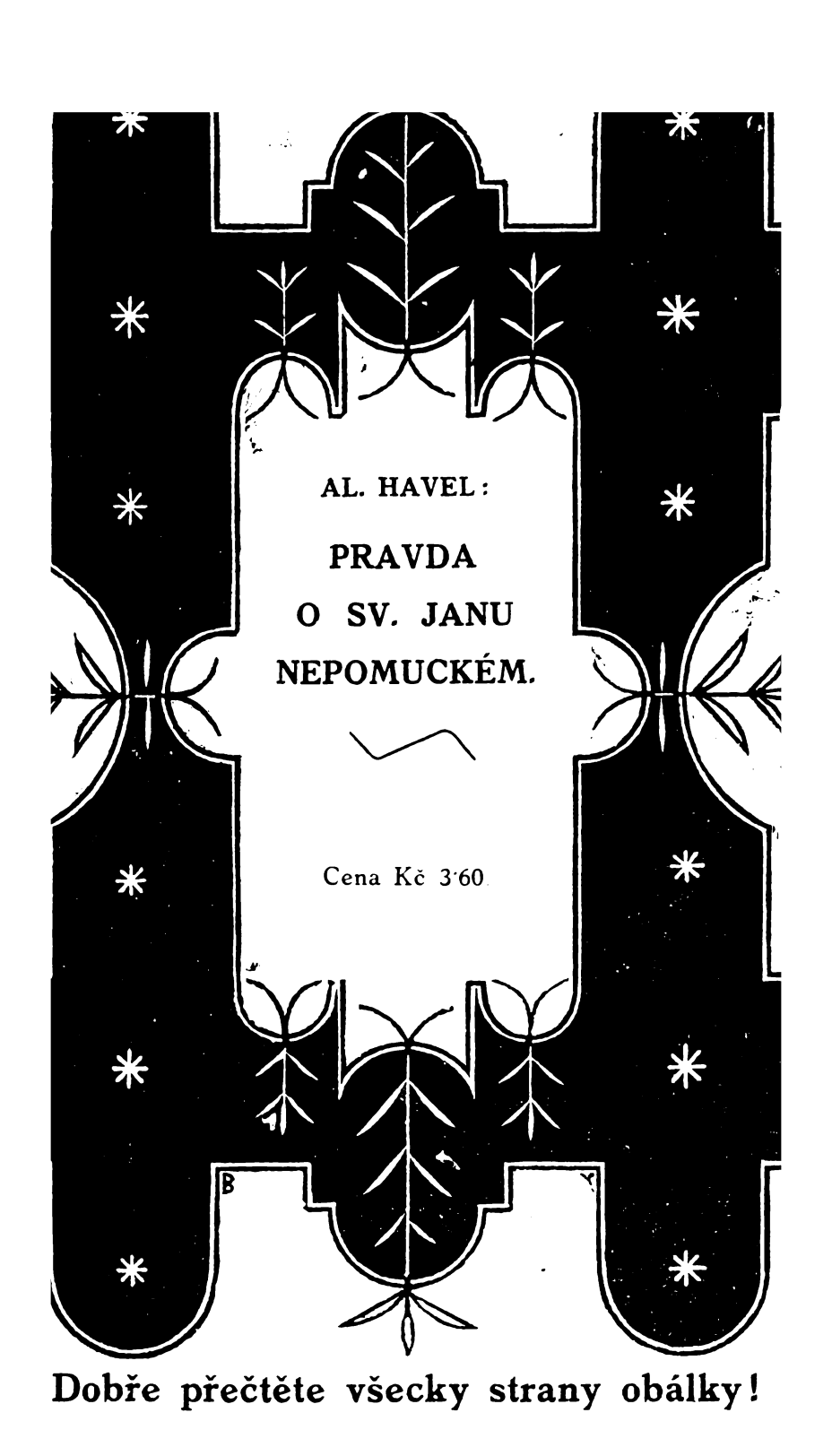
	Cena s tran hal.	
<i>Jiří Sahula</i> : Sociální postavení kněžstva v době husitské	32	32
<i>Jiří Sahula</i> : Vzdělání kněžstva v době předhusitské a husitské	96	96
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské ženy	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Jan ze Želiva	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Český obchod v době předhusitské a husitské	80	80
<i>Jiří Sahula</i> : Vzájemný poměr českých konfesi	80	80
Dr. <i>Fr. Šulc</i> : Byl Hus odsouzen jen pro 30 čl.	172	160
<i>Jiří Sahula</i> : Svatý Vojtěch a jeho doba	48	170
<i>Josef Hronek</i> : Kněží buditelé národa československého	40	170
Dr. <i>Karel Kašpar</i> : Skutky a nikoliv slova papeže míru Benedikta XV.	98	320
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Monismus a křesťanství	62	230
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské soudy a ortely	128	400
„ <i>„</i> “ <i>F. Pukl</i> : Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	80	350
<i>Jiří Sahula</i> : Význam Žižkova díla. Díl I.	128	500
„ <i>„</i> “ „ <i>„</i> “ „ <i>„</i> “ <i>Jiří Sahula</i> : První průkopníci luterství v Čechách	80	350
<i>Karel Lutislar</i> : Řím a národ český	80	320
	104	400

II. SOCIOLOGIE, NÁRODOHOSPODÁŘSTVÍ A JINÉ :

<i>M. Voňavka</i> : Katolickým jinochům — spolky katolické	56	56
<i>Fr. Blaták</i> : Z porýnských missii	64	64
<i>M. J. Voňavka</i> : Alkohol nepřítel	48	48
<i>Pozorovatel</i> : Pozérství	80	80
<i>J. P. Hradecký</i> : Z dom. soc. dem. I.—III.	236	200
<i>M. Hettinger—Navrátil</i> : Slovo v čas o právu volebním	40	40
<i>P. Jan Urban—Fr. Šubrt</i> : O ruském pravoslaví	40	40
Dr. <i>Aug. Štancl</i> : Křesťanství a rolnická otázka	66	180
„ <i>„</i> “ „ <i>„</i> “ <i>J. M. Zavoral</i> : Kapitalismus	96	400
„ <i>„</i> “ <i>J. M. Zavoral</i> : Chraňte dítek svých	49	200
Ing. <i>C. Janáček Alois</i> : Soc. otázka a polit. strany české	72	250
<i>Josef Hronek</i> : Dnešní směry socialismu	63	250
<i>Štěpán Goldschmid</i> : Dílo Boskovo	48	270

Objednávky vyřídí

administrace »Časových Úvah« v Hradci Král.

AL. HAVEL :
PRAVDA
O SV. JANU
NEPOMUCKÉM.

Cena Kč 3'60.

Dobře přečtete všechny strany obálky!

Sv. 1. A. St. Novák: *Potrestaný záletník*. Hra o 1 jedn (2 ženy 1 muž). Kč 1'30. — Sv. 2. A. St. Novák: *Vyléčený manžel*. Fraška o 1 jedn. (3 ž., 2 m.). Kč 1'90. — Svazek 4. Fredl ml.: *Tři doktoři*. Fraška o 2 jednáních (5 m., 3 ž.). Kč 0'70. — Sv. 5. A. St. Novák: *Obět chudé matky*. Obraz ze života o 1 jednání (6 m., 3 ž.). Kč 1'30. — Sv. 6. J. Hrochovský: *Selské námluvy*. Žert o 1 jedn. (5 m., 1 ž.). Kč 1'30. — Sv. 7. J. Hrochovský: *Přivítání*. Žert o 1 jedn. (2 m., 6 ž.). Kč 1'60. — Sv. 8. A. St. Novák: *Chytří studenti*. Dramatický žert o několika výstupech 7 m., Kč 1'70. — Sv. 9. A. St. Novák: *Malířův nápad*. Dram. žert o 1 jedn. se 2 proměnami (11 m., 1 ž.). Kč 2'30. Sv. 10. Fr. Soukal: *Röntgenovy paprsky*. Veselohra o 1 jedn. (3 m., 1 ž.). 1'90. — Sv. 11. A. St. Novák: *Žofinciny námluvy*. Veselohra o 3 jedn. a 1 proměně (7 m., 3 ž.), Kč 5'70. — Sv. 12. Jos. Jiří Stankovský: *Sklenice čaje*. Veselohra o 1 jedn. (3 m., 1 ž.). Kč 1'90. — Sv. 13. V. Hradský: *Dort na cestách*. Žert o dvou jednáních (5 ž.). Kč 1'90. — Sv. 14. J. J. Kolár: *Faraonové*. J. Fraška ve 2 dějstvích (6m., 2 ž.). Kč 2'— . — Sv. 15. J. Hrochovský: *Karbaník*. Obraz ze života o pěti jednáních a proměně 9 m., 4 ž.). Kč 4'70. — Sv. 16. V. Hradecký: *V doupěti*. Veselohra o jednom jednání. Kč 1'90. — Sv. 17. V. Biller. *Čarovný zvonek*. Báchorka o třech jedn. (9 ž., 7 muž.). Kč 3'20. — Sv. 18. V. Roubal: *Pytlák*. Drama o jednom jednání (3 muži, 2 ženy). — *Rychlonlak*. Obraz ze života o jednom jednání (4 muži, 1 žena.) Kč 3'50. — Sv. 19. J. Machovec: *Když hučely jezy*. Obraz ze života o třech jedn. Kč 5'— . — Sv. 20. V. Roubal: *První úspěch*. Veselohra o 1 jednání. (4 m., 2 ž.) Kč 2'40. — Sv. 21. V. Roubal: *Domácí lékař*. Veselohra o 3 jedn. 12 m., 7 ž.) Kč 4'50. — Sv. 22. V. Roubal: *Serendáda*. Obr. o 1 j. (2 m., 2 ž.) Kč 2'50. Sv. 23. Rom. Petrovický: *Šleh biškem*. Dram. obr. o 3 j. a 2 prom. (9 m., 4 ž.) Kč 5'50. — Sv. 24. V. H.: *Nebezpečná operace*. Veselohra o 2 jednáních. (2 m., 4 ž.) *Souboj na kordách*. Žert o 1 jednání. (3 m. 1 ž.). Kč 4'30.. — Sv. 25. A. S. Novák: *Z nové říše na měsíci*. Komédie o 1 jedn. Kč 3'70. — Sv. 26. A. S. Novák: *Za stará práva*. Truchlohra o 3 jedn. Kč 5'50. — Sv. 27. J. Hrochovský: *Zachránění*. Studentská hra o 5 jedn. Kč 4'50. — Sv. 28. V. H.: *Lovu edar!* Veselohra o 3 jedn. Kč 4'50. — Sv. 29. J. Hrochovský: *Strásidlo*. Hra v 5 jedn. Kč 4'— . — Sv. 29. J. Hrochovský: *Originál*. Hra v 5 jednáních. Kč 4'50. — Sv. 30. L. Kulhánek: *Dámská společnost*. Žert. hra. — *Umělci*. Veselohra. Kč 4'— . — Sv. 31. V. Hradský: *Ve farní kanceláři*. Kulturní obraz z r. 1921. Hra ve 3 jedn. Kč 5'50. — Sv. 32. V. Hradský: *Pozdrav z Marta*. Veselohra o 2 jedn 6 muž., 2 ž.) Kč 4'50.

Všechny tyto hry hodí se k provozování na malém jevišti a při malé režii.

Objednávky vyřizuje každé knihkupectví, hlavně:

	Kč
Javořická: Ambrožova rodina	13.80
» Dvě růže I. díl	20.—
» » » II. »	14.—
» Jiřina	15.70
» Milostpaní a jiné povídky	6.30
» Na fare	9.—
» Popelka	6.20
» Pro peníze	18.—
» Trnitou cestou	10.—
» Zlatý ptáček	13.—

Chcete chutně vařit ?? a dobře jíst ??

Kupte si

A. B. Seldlové :

Kuchařka , Jitřenky :

I. díl. 5. vydání, obsahuje nepřeborné množství
receptů kuchařských.

Neváz. Kč 27.—, váz. Kč 34.—.

II díl. Sbirka jídel. lístků dle sezóny.

Neváz. Kč 17.—, váz. Kč 24.—.

**Úprava pokrmů pro nemocné kornatěním
cevy Kč 7.—**

Malá domácnost » 1.50

Každý má znáti historii našeho národního osvobození,
proto objednejte si

A. Neumanna:

Katolictví a naše národní osvobození.

Kč 6.50.

Družstevní knihkupectví v Hradci Králové.

dobré české knihy? Jistě tedy neznáte našich knih, proto dobře si jich všimněte. Jsou laciné, poučné a pobaví vás.

Objednejte!

	Kč
Sahula: Laškovné jiskry. Humor.	6.—
„ Rozmarné příhody. „	3.50
„ Veselé chvíle. „	3.—
Zák: Povídky	5.50
Koleš: Třebechovické kroniky	10.—
Zák: Ohlasy žalmů. Básně	6.—
„ U jesliček. Deklamov.	2.—

Spolkový besedník

je sbírka žertovných deklamovánek, humor. jednoaktovek, scén sylvestrovských a mikulášských, solové výstupy atd.

I. díl Kč 4.—.

II. díl Kč 7.50

	Kč
Dostál: Požáry vzplály. Povíd.	1.—
Mimra: Obrázky ze smíšené osady	3.—
Zahradník: Přátelé lidu	—80
Brynych: Kříže a kalichy	3.—
Pečínková: Ženy	3.—

K Lutislava:

Rím a český národ.

Došlo veliké pozornosti pro svůj časový obsah.

Cena Kč 4.—.

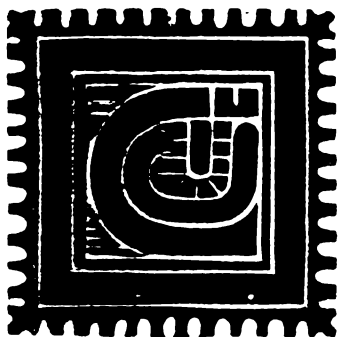
Družstevní knihkupectví v Hradci Králové.

„ČASOVÝCH ÚVAH“ SVAZEK 299.

Pravda
o sv. Janu Nepomuckém.

Napsal

Al. Havel.

1925.

NAKLADATEL: »TISKOVÉ DRUŽSTVO« V HRADCI
KRALOVÉ (ADALBERTINUM).

TISKEM DRUZSTEVNÍ KNIHTISKÁRNKY V HRADCI
KRÁLOVÉ.

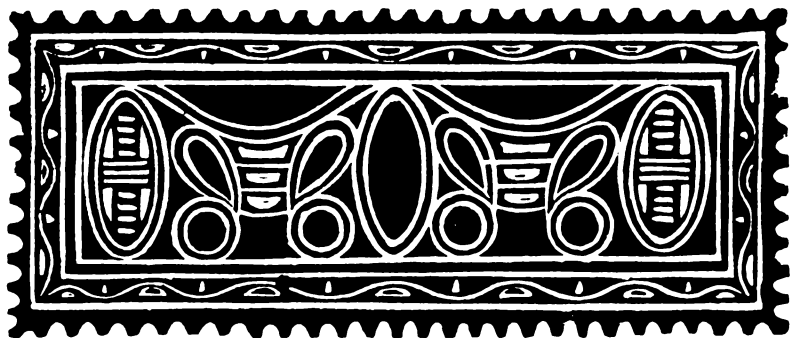
Nr. 7888.

Imprimatur

† *Leopoldus,*
Archiepiscopus.

Josephus Vyvlečka,
Cancellarius.

Olomucii, die 8. ledna 1925.

Pravda o sv. Janu Nepomuckém.

Světec a mučedník církve svaté! Po řadu desítiletí pokojně stála jeho socha jako svědek zbožnosti předků! Svaté písně a modlitby byly jedinou mluvou, s níž přibližoval se k světci lid v radosti i smutku. Přešla staletí . . . Vše se změnilo! Byl tmavý večer. Krokem nejistým blíží se k světci postava hrozivá! Tak nikdo dosud sem nepřicházel v hodinu nezvyklou . . . Několik ran zadunělo a slova prokletí se ozvala! Trosky sochy sbírali na druhý den věřící s lítostí a v úžase nad zlobou lidskou! Jak dospěl onen nešťastník až k zločinu? Kdysi za květnových večerů také s matkou sem chodíval, modlil se a zpíval! Kdo naučil jej proklínat světce, jaká moc tmavá vedla kroky jeho sem a sevřela ruku k násilí?!

Odpovědí na tyto a podobné otázky budou řádky následující, podávající pravdu o sv. Janu Nepomuckém!

Dráha života.

Sv. Jan Nepomucký byl synem Velflína, váženého rychtáře klášterní osady Nepomuku v jz. Čechách při potůčku Muchůvce. Narodil se okolo r. 1345. Osada i klášter, založený Cisterciáky po r. 1140, slují v nejstarších listinách obyčejně Pomuk, od válek pak husitských převládá název Nepomuk. Proto předem upozorňujeme s historikem: »jméno »z Pomuka« a »Nepomucký« je jedno a totéž¹⁾. Původ jména -- vedle výkladu od slova pomoknouti nebo také konečně pomučiti — pravdě nejpodobněji vykládá Stejskal od slova pomlknouti či pomlčeti; dle stanov řádu totiž mnichové při práci zachovávali mlčení. O národnosti rodičů sv. Jana nemáme jistoty: byl-li otec — jak může svědčiti jméno — národnosti německé, byla matka pravděpodobně Češkou. Nutno však připomenout, že během 14. století řada rodů dříve německých se počestuje. Tak tomu mohlo býti v rodině Velflína z Pomuku. Konečně velikost duševní a svatost nezávisí na národnosti. Jisto však jest, že sv. Jan česky uměl: byl gen. vikářem Čechů i Němců, první listina v knihách nadačních česky napsána byla právě za sv. Jana v jeho přítomnosti — dříve psány jen latinsky, současník sv. Jana L. Zaháňský napsal o něm »byl milý Němcům i Čechům«, od předků našich zván býval s pýchou »vlastencem naším«, »miláčkem národa českého«, »orodovníkem« jeho atd.

Po řádné přípravě školské stal se Jan veřejným notářem (písařem) císařské kanceláře

v Praze, jsa zároveň — maje nižší svěcení — tajemníkem arcibis. Jana Očka z Vlašimě. Veřejná listina ze dne 5. list. 1370 ověřena jest již podpisem cis. notáře Jana, syna zemřelého Velflina z Pomuku. Od r. 1373 ustanoven sv. Jan také notářem církevního soudu v Praze. S. A.²) konsistoře pražské z let 1373—80 s podpisy — Johannes, olim Welflini de Pomuk — jsou dokladem poctivosti a svědomitosti arcib. úředníka Jana z Pomuku.

R. 1379 stal se sv. Jan oltářníkem v kapli sv. Erharda a Ottilie (kaple Vlašimská), jsa téhož roku na kněze vysvěcen. V důsledku milostného listu papežova stal se pak roku následujícího farářem u sv. Havla na St. Městě Pražském. Byl pak zde farářem od r. 1380—90. Chrám tento bohatě vyzdobený a nadaný štědrostí zbožných předků našich stal se obětí ničivých tlup tábořských v l. 1419 a 1420. R. 1381 stal se sv. Jan bakalářem na fakultě právnické v Praze. R. 1383 odchází na studia právnická na staroslavnou univ. padovskou, zanechav u sv. Havla svého zástupce. 1387 vrátil se do Prahy jako doktor práv (decretorum doctor). Jak obyčejem bývalo, po svém návratu vyznamenán byl prozatímně od arcibiskupa kanonikátem u sv. Jiljí v Praze. R. 1389 jmenován byl kanovníkem vyšehradským, vzdav se — jak zákony církevní žádaly — kanonikátu u sv. Jiljí. Téhož roku jmenován byl přízní svatě žijícího arcibiskupa Jenštejna generálním vikářem, předním pomocníkem a rádcem arcibiskupa ve správě rozsáhlé arcidiecese. Zároveň jmenován byl představeným církv. soudu čili

officiálem. V úřadě tomto projevil sv. Jan horlivou péči o čistotu a neporušenost víry i o nápravu mravů u kněží i lidu. Pro malou postavu, jakož i pro milou povahu svou zván jest gen. vikář Jan z Pomuku všeobecně doktor Johánek. R. 1390 stal se dr. Johánek arcijáhnem žateckým s povinností starati se o řádnou duchovní správu a plnění předpisů církevních v pěti děkanátech o 245 farách. Jako arcijáhen byl sv. Jan zároveň čestným členem (kanovníkem) kapitoly sv.-vítské s právem zasedati v choru za kanovníky sv.-vítskými. Niž života svatého kněze, gen. vikáře Jana z Pomuku, přetržena byla náhle násilnou smrtí . . .

V stranické zaujatosti.

Na osobu gen. vikáře Jana z Pomuku metány jsou četné hany. Ukážeme stručně, zda právem!

Byl prý »mnohoobročníkem, jedním z největších boháčů v Praze, měl domy . . .« atd. namítá J. Herben, jeden z úhlavních odpůrců úcty svatojanské!? — Současné zákony církevní zakazovaly mnohoobročnictví, t. j. více obročí, spojených s duchovní správou. Dovoleno však bylo míti obročí dvě, z nichž jedno duchovní správy nemá. Zákonem tímto, schváleným později reformním koncilem tridentským, řídil se sv. Jan: když jako farář sv.-havelský stal se kanov. vyšehradským, vzdal se kanonikátu u sv. Jiljí, stav se konečně arcijáhnem žateckým, vzdal se fary sv.-havelské. Úřad gen.

vikáře a oficiála byly čestnými funkcemi. Sv. Jan nebyl tedy mnohoobročníkem, jak ostatně i výše uvedená data životní dosvědčují.

Nejlepší odpovědí na pomluvu o velickém bohatství dra Johánka jest udání jeho příjmu: jako farář sv.-havelský a kanovník u sv. Jiljí měl 37 kop grošů (28 + 9), jako farář sv.-hav. a kanovník vyš. měl 50 kop gr. (28 + 22), jako kanov. vyš. a arcij. žatecký měl 52 kop gr. (22 + 30)! Měl tedy dr. Johánek nejvíce 52 kop gr.! Naproti tomu měl Hus, současník dra Johánka, dle výpočtu dějepisce Flajšhanse³⁾ 60 kop gr. roč. příjmu! Počítáme-li 1 kopy za 140 K předválečných, měl Hus o 1120 K ročně více než »jeden z největších boháčů« — sv. Jan Nepomucký. Mimo to měl Hus zdarma byt, knihy, oděv a téměř celé zaopatření z důchodů kaple bethlemské. Byli tedy větší boháči, aniž se jim vytýká jejich bohatství!

»Měl domy v Praze«, předhazuje Herben. Ano, měl »dům«, ne »domy«; tento »dům« postavil si notář Jan z Pomuku ve spolku s jiným pisařem, nikoliv tedy pouze z vlastních prostředků. Zednická práce na tomto »domě« stála všeho všudy 3 kopy gr. (420 K předvál.)! »Dům« tento byl 11.86 m dl., 4.15 m šir. Tak to tedy bylo s těmi »domy«! Právem odsuzuje Pekař, současný historik český, toto falšování skutečnosti. »Zde má čtenář«, jak píše, »náзорnou ukázkou, jak se vědou vzdělává pravda . . . Tak se to dělá . . . A Herben protestuje proti kultu sv.-janskému jménem národní mravnosti.«⁴⁾

Lichvář a lakomec!?

Doba úřadování arcib. notáře Jana z Pomuku dává některým příležitost k pokusu o znehodnocení charakteru jeho: obviňují totiž sv. Jana z lichvářství a lakoty pro t. zv. »půjčky«. »Půjčky« ty jsou trojiho druhu, jak S. A. kons. pražské z let 1373—80 svědčí. V osmi případech jedná se o poshovění zaplacení poplatku čili taxy, předepsané arc. Arnoštem z Pardubic jako odměny za úřední výkon. Tyto taxy pokládá Herben za úroky lichvářské! Církev však zakazovala pod nejpřísnějšími tresty jakýkoliv úrok vůbec! Žádati pak spravedlivou odměnu za práci úřední není ani lichvou ani lakomstvím! V šesti případech jedná se o přijetí nebo vydání peněz, složených u notáře Jana z Pomuku pro jisté osoby. To je skutek vzájemné úslužnosti. Teprve třetí druh »půjček« jsou půjčky v pravém slova smyslu: v sedmi případech půjčil notář Jan z P. nepatrné obnosy od 15 gr. (35 K předv.) do 2 kop gr. (280 K předv.). Vy-půjčovatelé byli většinou kněží venkovští v Praze dlící, jimž peněz pochybělo! Jediná větší půjčka poskytnuta byla notářem Janem spolu s písařem cís. kanceláře — sám patrně tolik neměl — v obnosu 16 kop gr. r. 1377! Půjčiti bližnímu v nouzi peníze jest skutkem lásky křesťanské, o půjčce pak záznam učiniti je známkou úředníka poctivého a svědomitého. Přece však nenávistná zaujatost dovede i skutek křesťanského milosrdenství a spravedlnosti pokládati za lichvu a mamonářství -- jedná-li se o světce církve katolické!

Hus rovněž peníze půjčoval, o půjčkách těch dal si k vůli jistotě úřední záznam poříditi, za kterýž výkon úřední pro písaře předepsanou taxu žádal:

V S. A. IV. dílu, str. 132, ke dni 2. čna 1402 čteme, kterak »Habartík z Chrástu a Jan, syn Karla, měšťana St. Města Pražského, doznali, že dluhují 10 kop gr. pražských cti. p. mru Janovi řečenému Hus z Husince a Janu Židu, klerikovi, a slíbili zaplatiti do svátku Nanebevzetí P. Marie pod trestem vyloučení z církve, kterému trestu se dobrovolně podrobili.«

V S. A. téhož dílu, str. 331', ke dni 24. pros. 1404 čteme, kterak »Habart, panoše z Přítočné seděním na Roudnici, splatil z dluhu 10 kop gr. pražských mru Janovi Husovi, Janu Studentovi, jakož i Kunšovi, krejčímu arcibiskupa pražského, 5 kop, a dalších 5 kop s 9 groši za výlohy do svátku sv. Jiří pod týmiž tresty.« Pro těchto 9 grošů vinil Flajšhans Husa z lichvářského úroku, nevěda, že jest to — stejně jako u sv. Jana Nepomuckého — notářská taxa, již Hus spravedlivě přiznával písaři. Půjčkami svými prokázal Hus skutek křesťanského milosrdenství, nikoliv čin lakomství!

Posuzovati však tentýž skutek jinak u Husa, jinak pak u světce církve katolické — činí tak odpůrci úcty svatojanské — jednáním čestným nazvatí nelze!

»*Světskú hanbu utrpí*... (Kronika Hájkova).

Uvedených 21 »půjček« notáře Jana z Pomuku zapsáno jest v S. A. s dodatkem — »pod

trestem vyloučení z církve.« Okolnost tuto posuzuje Herben v III. vydání svého hanopisu »Jan Nepomucký« (1920) těmito příkrými větami: »...hrozil dlužníkům, že spláceti budou pod trestem vyobcování z církve. Takové zprávy jsou pro svatost muže ze 14. stol. na pováženou«⁵⁾ — »v očích nejlepších, opravdových lidí byla klatba neřestí... děsnou věcí, obyčejným donucovacím prostředkem«⁶⁾ — jinde konečně píše: »Užívání církevní klatby bylo od čestných lidí tehdejších zavržováno jakožto hrozné zneužívání církevní moci. Hus v Postile drasticky vykládá, jak Antikrist učinil si z klateb síť, jíž kněží brání svého bohatství a lakomství.«⁷⁾

Než badáním historickým se ukázalo, že i Hus peníze nejen půjčoval a půjčky si dal pro jistotu notářem ověřiti, ale také k zápisu dal si připsati — pod trestem vyloučení z církve. — Slova Herbenova, odsuzující užívání církevní klatby, stejnou tíhou dopadla by na hlavu »mučedníka kostnického«, jako byla hozena po sv. Janu Nepomuckém, kdyby pravdou nebylo, že užívání církevní klatby nepokládal nikdo za věc děsnou a neřestnou, jež by vrhala stín na svatost muže 14. století! Bylať klatba církevní k půjčkám přidávaná věcí zcela běžnou, obyčejnou; autoritou církve měl býti dlužník vázán k plnění povinnosti!

»Světskou hanbu utrpí hanobitelé sv. Jana z Pomuku«, praví dávná pověst, již kronikářem Hájkem zaznamenaná. »Světské hanbě« neušel ani Herben. Chtěje pokáleti charakter sv. Jana Nepomuckého pro užívání církevní klatby, odhalil nevědomky nedůslednost povahy Husovy:

tento použil církevní klatby — té věci děsné a neřestné, od čestných lidí zavrhané, již jako síti chránili kněží svou lakotu — když jednalo se o jeho prospěch, ač v Postile a na kázání klatbu zavrhoval!

V moci násilníka.

Nif života svatého kněze Jana z Pomuku přetržena byla náhle smrtí násilnou... Nejdůležitější část života a mučednická smrt sv. Jana Nepomuckého spadá do doby vlády krále Václava IV. (1378—1419) a arcibiskupa Jana z Jenštejna (1380—96). Jenštejn byl »muž velmi vzdělaný, svatého života, asketa, mystik, horlivě oddaný myšlence nápravy mravů v kléru i v lidu, přítel lidu selského«, jak arcibiskupa posuzuje dějepisec⁸⁾. O svatém pak životě jeho píše Stejskal: »...nosí hrubý oděv, ano i zíněný pás, mrská se metlami a trním, tráví noci na modlitbách a rozjímáních, uděluje mnohé almužny chudým... zkrátka je to život kajícího ke konci 14. stol., jemuž by se mohlo dostati svatořečení.«⁹⁾ Spisovatel Jirásek ukřivdil Jenštejnovi, když v románě »Mezi proudy«, vylíčil jej jako kněze špatného! Jenštejn hájí horlivě práv církve proti zvůli a bezohlednosti krále Václava a jeho milců, již dopouštěli se loupeží na majetku církevním a násilí na osobách kněžských. Zig. Huler, podkomoří královský a přední z milců, dal dokonce jednoho klerika stíti, jiného pak upáliti. Když na obeslání k soudu církevnímu odpověděl posměšně, byl z církve vyobcován. Zuřivost a nenávisť krále proti

představitelům církve, exkommunikací předního jeho úředníka roznícená, dostoupila vrcholu, když v klášteře kladrubském po smrti staříčského opata Racka zvolen a gen. vikářem Janem z Pomuku potvrzen byl opat Olen. Pravdou si ce jest, že král měl v úmyslu zříditi v Kladrubech biskupství pro některého ze svých milců, — Stejskal má za to, že jednalo se nejspíše o Jana, probošta Lebuského ve Slezsku — přání svého však zavčas nikomu ani neprojevil. Průběh a výsledek volby byl veřejně v Praze vyhlášen. Poněvadž pak volba stala se přesně dle zákonů církve a nikdo — ani král — do určité doby námitek nepodal, byl opat Olen arcibiskupem i gen. vikářem Janem potvrzen. Představitelé církve jednali přesně dle zákonů církevních, tím pak byli ostražitější a bdělejší, čím bezohledněji král zákony ty porušoval. Král mohl konečně v Kladrubech založiti biskupství i po volbě opata, jak se stalo za Karla IV. v Litomyšli. —

Volba opata kladrubského — vedle záležitosti Hulerovy — neopravňovala naprosto krále k hněvu, nicméně poskytla mu záminku k násilí na předních osobách církve, zvláště na gen. vikáři Janu z Pomuka, který volbu potvrdil a na nějž, jak významně píše Palacký, král »z mnoha jiných příčin zvláště zanevřel.«¹⁰⁾

Před hněvem krále utekli přední rádcové arcibiskupovi do Roudnice, kamž Jenštejn již dříve se byl uchýlil. Aby hněv králův utišili, po jeho hrubé výzvě vrátili se všichni do Prahy a dostavili se do síně nynějšího kláštera Maltézského na M. Straně. Po hrozbách utopením a

sražením hlavy dává král zatknouti přední osoby církve — Mik. Puchníka, oficiála, Václava Něpra z Roupova, hofmistra arcib., Václava, probošta míšeňského a gen. vikáře — a k dalšímu výslechu do síně kapitulní odvésti. Arcibiskup byl vlastní družinou od spoutání zachráněn. V kapitole při výslechu udeřil král staříčkého děkana Bohuslava jílcem meče do hlavy tak prudce, až mu krev vystříkla. Nemoha vyvědět, čím radou a návodem byl Olen potvrzen, uchýlil se k hroznému způsobu soudu, jímž jen zločinci bývali trestáni: dav spoutati Václava míšeňského, M. Puchníka, rytíře obstarožného a gen. vikáře, kázal je zavést do mučírny na St. Městě. Po hrozných mukách od kata přísasali první dva ze strachu před utopením, že o utrpení svém mlčení zachovají. Na to byli propuštěni! Zůstal pouze gen. vikář Jan z Pomuku; tohoto již zmučeného katem král ještě vlastní rukou páčil na bocích a místech stydkých smolnicí »až k vydechnutí duše« (žaloba arcib.) a »až mu vnitřnosti vyhřezly« (Lud. Záhaňský). Ruce na zad provazem svázané a ke stropu tažené byly prudkým trhnutím z kloubů vylomeny (t. zv. štosování). Teprve řádky další ukáží nám pravou příčinu tak nápadně krutého mučení svatého kněze Jana vlastní rukou královou! Král vida, že gen. vikář jest polomrtev, po četných kopancích dává jej na rukou i nohou svázati, dřevo do úst vstrčiti — aby snad ještě nevyzradil, proč byl mučen — a ulicemi města nésti, aby na sv. Janu bylo vykonáno, čím i ostatním bylo hroženo. S mostu Karlova v Praze shozen byl svatý mučedník do Vltavy! Vlny

soucitně přijaly zubožené tělo světcovo v chladný svůj klín, aby ukončily jeho muka, krutosti lidskou tak neslýchaná! Stalo se tak ve čtvrtek o 9. hodině večer dne 20. března 1393.

Poblíže Prahy později nalezené tělo světcovo bylo vzato a pochováno se vši uctivostí v chrámě sv. Víta naproti kapli Vlašimské. Hrob přikryt byl kamennou deskou s křížem a nápisem, v 2. pol. XV. století byl opatřen mříží, proslul zázraky a u lidu věřícího v úctě byl chován.

Svědectví současníků.

Nespravedlivá a ukrutná smrt nejpřednější osoby po arcibiskupu, muže svatého života a všeobecně váženého, v sídle říše římské tehdy tak rozsáhlé a slavné, učinila ohromný dojem na současníky domácí i v cizině. Kronikáři a letopisci současně žijící a tragickou událost ze dne 20. března 1393 zaznamenávající udávají: dobu mučednické smrti buď přímo totiž rok 1393 anebo nepřímo — poukazem na vyschnutí Vltavy, což bylo roku 1393, udávají místo hrobu, zázraky slavného a v úctě chovaného sv. Jana Nepomuckého nazývají doktor Johánek, bylť vskutku jediný sv. Jan Nepomucký současně žijící *decretorum doctor*, udávají konečně jako příčinu smrti hájení práv církve. Proč hlavní příčina, totiž tajemství zpovědní zůstala jim utajena, vyloženo bude v odstavci následujícím. Ve službách církve »utrpěl Jan z Pomuku od brutální moci světské hroznou smrt, ze všech našich svatých nejhroznější«¹¹), píše dějepisec. Čelnější svědectví současných kroniká-

řů a letopisců jsou: žaloba arcib. Jenštejna na Václava IV. z r. 1400, S. A. konsistoře pražské, seznam výroč. pobož. u sv. Víta z r. 1416, rukopis kláštera ve Zlaté Koruně v j. Čechách, nejstarší letopisy české, kronika Lipská z konce 14. stol., rukopis Budišínský, rukopis university pražské, Hagen, souvěký kronikář rakouský, kronika dvor. knihovny vídeňské, životopisec Jenštejnův z r. 1401 a j. Současnými svědectvími těmito dostatečně dokázána jest existence sv. Jana Nepomuckého, zvaného doktor Johánek, gen. vikáře a doktora práv, jakož i jeho mučednická smrt. —

Mučedník tajemství zpovědního.

Kanonisační bula sv. Jana Nep. uvádí jako příčinu svatořečení vedle dávné úcty a dokázaných zázraků — mučednictví pro nevyzražené tajemství zpovědní (zkráceno nev. taj. zp.). — Jakkoliv souvěké kroniky a listiny — právě uvedené — této příčiny mučednictví neuvádějí, přece jest skutečností, že »Kladruby« byly jen podnětem a příležitostí k pomstě na svatém knězi, na nějž král »z mnoha jiných příčin zvláště zanevřel«, jak Palacký podotýká. Nápadná jest konečně i skutečnost, že zuřivost králova propuká při mučení sv. Jana způsobem obzvláště krutým.

Mlčení současníků o nev. taj. zpovědním — zvláště arcib. Jenštejna v žalobě na krále Václava — jest jedním z hlavních důvodů k neuznávání taj. zpovědního jakožto přední příčiny mučednictví sv. Jana. Sem patří vedle El. Sandri-

cha, učeného mnicha z pol. 18. stol., také řada současně žijících německých katol. kněží-dějepisců. Než příčiny mlčení současných kronikářů i jiných souvěkovců dovedeme si uspokojivě vyložit: kronikáři zaznamenávají obyčejně události rázu veřejného — v případě sv. Jana jest to udání veřejně známé příčiny a způsobu jeho mučednické smrti; příčiny hlavní — nev. taj. zpovědní — nezaznamenali, poněvadž to byla příčina rázu soukromého, záležitost svědomí. Konečně o celé době Václava IV. jsou záznaky kronikářů tak skrovné a neurčité, že okolnost ta jest příčinou častých stesků dějepisců českých. Král i královna o činu tak krutém a pro císaře římského ponižujícím zachovali mlčení; očití svědkové, ač přísaha vynucená je nevázala, ze strachu před pomstou krále o pravé příčině mučed. smrti sv. Jana rovněž pomlčeli a jen v úzkém kruhu svých spolubratří zachovávali zprávu o nev. taj. zpovědním, jakožto pravé příčině mučednictví sv. Jana. O nev. taj. zpov. pomlčel konečně i arc. Jenštejn ve zmíněné žalobě na krále v Římě z r. 1401, což jest vysvětlitelno z těchto důvodů: v žalobě uvedeny byly zločiny krále rázu veřejného, svědky dosvědčitelné, nev. taj. zpovědní byla však záležitost rázu soukromého, choulostivá záležitost svědomí, jejíž hlavní osoba již nežila, ostatní pak byli přestrašení svědčiti. Žaloba o mučednictví sv. Jana pro nev. taj. zpovědní byla proto těžko dokazatelná vedle žalob jiných, dostatečně osvědčených a bezprávi krále vůči církvi dotvrzujících. Mučení kněze pro příčinu neslýchanou bylo by konečně hanbou pro

celé království v očích křesťanského světa! A od této hanby chtěl arcib. zemi českou uchovat.

Vyložení příčin mlčení současníků

o taj. zpovědním oslaben jest sice přední důvod k popírání tohoto, není však tím ještě dokázáno, že sv. Jan stal se mučedníkem pro nev. taj. zpovědní. Dříve než o tomto uvedeme přímá svědectví, poukážeme na pravděpodobnost a možnost vyzvídání taj. zpovědního, plynoucí z úvahy o rodinných poměrech krále Václava a jeho manželky Žofie.

Povaha krále Václava jest k náhlým a prudkým vzplanutím hněvu náchylná, život jeho výstřední. Do 20. roku věku svého již jako král, manžel a císař ztratil otce i nejlepší rádce své; nejsa náležitě vychován oddal se životu lehkomyšlnému. Pověsti o milostném poměru s lazebnicí »Zuzanou« nelze jen tak lehce zamítnouti. Choulostivé vycobrazení v její společnosti na okraji knih rázu namnoze vážného nebo náboženského svědčí o zvrhlé povaze králově¹³). Václav IV. byl dvakráte ženat. První manželka Johanna, dcera Albrechta Bavorského, zemřela r. 1386. Druhá slula Žofie, z rodu bavor. Wittelsbachů. Noční toulky královy, hry, opilství a hlučné hony nepřispívaly jistě k upevnění štěstí rodinného, jež ostatně bylo již podlomeno, když Žofie byla poznala, že pro předcházející tělesnou slabost manželovu matkou se nestane. Nastalo právě — asi v polovici února — milostivé léto, vyhlášené pap. Bonifácem IX., spojené s hojnými odpustky po přijetí

sv. svátostí a splnění jiných vedlejších podmínek. Za tím účelem kněží byli obdařeni větší pravomocí ve zpovědnici. Za uvedených poměrů rodinných jest nasnadě, že královna vyhledávala rady zpovědníka zkušeného a učeného, kterýmž právě byl sv. Jan, doktor práv, aniž bychom jej musili pokládati za stálého zpovědníka královnina. »Kategoricky neodvážil bych se popříti možnosti, že sv. Jan zpovědníkem královniným byl« — praví Pekař¹⁴⁾. Stejně nezamítavě — byť ne rozhodně — o téže věci vyslovuje se Palacký¹⁵⁾. Nestálá a výstřední povaha Václavova, jak u takových lidí bývá, vzbudila u něho na ženu podezření a žárlivost, jež po marné snaze od sv. Jana vyzvědětí předmět zpovědi královniny mění se v prudký hněv a končí krutým násilím na věrném a mlčelivém knězi.

K této úvaze o pravděpodobnosti a možnosti vyzvídání taj. zpovědního se strany krále pro uvedené příčiny přistupují konečně svědectví přímá a naprosto spolehlivá o příčině mučednictví sv. Jana, spočívající v nev. taj. zpovědním.

Prvním svědkem taj. zpovědního jest O. Řezenský, augustinián a znamenitý historik bavorský, — »hluboce oddaný panovnickému rodu wittelsbašskému, jemuž napsal na poloúřední vyzvání i rodinnou kroniku«, jak správně doznává Bartoš.¹⁶⁾ V díle svém z r. 1422 píše o králi Václavovi: »... utopiti dal Jana, doktora slovatného, protože řekl, že ten jest hoden jména krále, kdo dobře vládne«. Sv. Jan tedy vystupuje proti zneužití autority krá-

lovské. Ač zápis O. Řezenského jest neurčitý, přece dává tušiti výstřední a neslýchané jednání krále. Svědectví O. Ř. je závažné, neboť pochází od muže zasvěceného v zákulisí dvorní, který ledacos věděl, a který jen »ze zřejmé šetrnosti« k panujícímu rodu — pocházelaf král. Žofie, manžel. Václavova, z bavorského rodu wittelsbašského — nepíše určitěji a jasněji.

Druhým svědkem taj. zpovědního jest Tomáš Ebendorfer z Haselbachu, prof. univ. vídeňské a člen poselstva koncilu basilejského v Praze r. 1433. (Svědectví toto našel teprve Palacký ve Vídni.) Po celé dva měsíce stýkal se v Praze s předáky nejen strany husitské, ale i katolické, v níž udržovala se tradice o nev. taj. zpovědním, jakožto pravé příčině mučed. smrti sv. Jana. Cenné zprávy o této věci v Praze získané zapsal Ebend. v díle svém z r. 1450. Píše tam o králi Václavu IV.: ». . . zpovědníka manželky své, Jana, mistra v bohosloví, poněvadž řekl, že ten je loden jména krále, kdo dobře vládne, a, jak se praví, poněvadž se zdráhal porušiti tajemství zpovědní. ve Vltavě utopiti poručil.« Tato zpráva Ebend. jest hodnověrná pro své vnitřní složení: rozeznáváf Ebend. zprávu zcela jistou — totiž neohrožené vystoupení Janovo proti zneužití autority královské — od místní tradice o nev. taj. zpovědním, proto napsal Ebend. — jak se praví --. Vnější pak příčina hodnověrnosti zprávy Ebend. jest ta okolnost, že proti tradici této se nikdo se strany husitské neohradil, ač týká se krále Václava, příznivce a ochránce husitů, ba naopak tradice trvá, šíří se, až o 37.

let později jako jistá a pravdivá zaznamenána jest P. Židkem.

Pavel Židek, mistr filosofie a lékařství, ve své Správozně z r. 1470, králi Jiřímu z Poděbrad věnované, o králi Václavovi píše: »Když měl zlé domnění do své paní a ona se zpovídala mistru Johánkovi, přišel k němu král, aby mu pověděl, s kým přebývá, a když nechtěl, kázal jej utopiti. Potom přeschla řeka.« Zpráva tato tak těžce obviňující krále Václava a pocházející od muže učeného a života znalého — poznal řadu měst evropských, jako Vídeň, Krakov, Padovu, Bolognu — nabývá tím více hodnověrnosti, když uvážíme, že byla zaznamenána v knize věnované králi Jiřímu — stejně jako byl Václav — ochránci husitů.

Všecky tyto tři zprávy psány jsou nezávisle a samostatně pro rozdílnoť rozsahu zprávy, čerpány pak jsou — mimo O. Řezenského — z domácí tradice pražských kanovníků. — Zpráva O. Řezenského podána jest z podkladu důkladné znalosti života členů ať přímých či nepřímých panujícího rodu wittelsbašského. Tato tři kladná, vzájemně neodvislá svědectví, psaná od mužů vážených a učených se zřejmou snahou říci pravdu — naprosto vyvracejí úvahy a doklady o nemožnosti nev. taj. zpovědního jako příčiny mučed. smrti sv. Jana.

Vedle výkladu o příčině mlčení o nev. taj. zpovědním se strany současníků, vedle úvahy o možnosti nevyzrazení taj. zpovědního se strany král. manželů, — jsou kladná a svědomitá svědectví O. Řezenského, Ebendorfra a Židka dostatečným důvodem, abychom »Kladruby« po-

kládali za příležitost k umučení sv. kněze Jana pro nevyzrazené tajemství zpovědní.

Světec »Temna«.

Nejnovějším odpůrcem úcty svatojánské stal se F. M. Bartoš prací nadepsanou *Světec Temna* o 84 stránkách. Již nadpis práce té svědčí, že stránky její vyplněny budou úsudky a závěry určovanými předpojatostí a stranickostí. Poznáv směr a ducha této práce, správně poznamenal v *N. Listech* (1922) V. Dyk, český spisovatel: — kdybych byl historikem, nepsal bych věci bořivých, ale spíše lid poučujících a povznášejších —. Po stránce vědecké odmítl práci tuto historik Pekař v *Č. Č. H.*, píšeť: »Bartošův *S. T.* je světcem temna doopravdy, ale zdaleka největší částí pouze temna Bartošova . . . žádnou z jeho konklusí, žádnou jeho kombinaci nemůžeš přijmouti bez kritické zkoušky a ta vede obyčejně k poznání, že Bartoš nemá pravdu. Ze samých »sotva«, »nejspíše«, »podobá se« sestrojí si kombinaci, jejíž konstrukci se kritický badatel nedovede neusmáti.«¹⁷⁾

Uvedeme aspoň několik dokladů »nezřízenosti, neukázněnosti, ano splašené libovolnosti soudů Bartošových, nesených tendencí zcela bezohlednou ku pravdě«¹⁸⁾.

Bartoš píše, jakoby »zpovědní tajemství« bylo dílem snahy jesuitů o rekatolisaci Čech, neboť »nebylo lze snad bezpečněji upevniti vládu nad obrácenými dušemi kacírského národa, než posvěcením a zvelebením nejdůležitějšího úřadu katol. kněze«¹⁹⁾. Zpov. tajemství ne-

bylo dílem snahy jesuitů; neboť 40 let po smrti sv. Jana píše o taj. zpovědním Ebendorfer, 77 let pak Pavel Židek — kdežto jesuité přišli do Čech teprve 163 léta po smrti sv. Jana. Když jesuité věděli o zpovědnici jako o účinném prostředku k ovládnutí duší lidských, divno jest, že nepostarají se o posvěcení a zvelebení prostředku toho již po B. Hoře, kdy »temno« obestřelo českou zemi, — ale teprve po půl století r. 1675! Okolnost ta u »mazaných jesuitů« překvapuje! Patrně k posvěcení a zvelebení zpovědi jako prostředku k »ovládnutí duší« jesuité nepotřebovali záležitosti sv. Jana.

Dle svrchu uvedené kritiky Pekařovy počíná si Bartoš maje stanoviti, zda zpráva o tajemství zpov. je původu zahraničního či je-li to tradice pražská. Na str. 22. S. T. píše: »bylo by vždy možno . . . že legenda se zrodila mezi kostelníky svatovítskými«, na stránce pak následující pokládá za původce zprávy té — O. Řezenského, tedy původce zahraničního, kterýžto názor svůj na základě dohadů sestrojený má za »nejspíše«, »skoro jistě«, »nepochybně« pravděpodobný, proloženým písmem jej podává a později jako jistý — proti našemu názoru o tradici pražské — hájí! Vskutku »nezřízenost, neukázněnost a splašená libovolnost soudu«!

Svědectví Židkovo o taj. zpovědním je velmi závažné, což patrně již ze snahy svědectví to co nejvíce znehodnotiti — k tomu cíli má vésti snaha o zlehčení charakteru P. Židka. Bartoš jej posuzuje takto: » . . . tuhý Říman, podivný člověk, světoběžník«²⁰). Ještě jistěji jde za cílem Herben, píšeť o Židkovi: » . . . po-

třeštěný škrabal, drzý, vypínačný a pomluvačný, povaha škaredá, žil na dvoře Jiříkově v opovržení«²¹). V naprostém odporu k této stranické kritice, v níž vskutku účel posvěcuje prostředky, jsou slova Pekařova: »Židek, starý mistr český, jenž v posledních letech svého nešťastného života byl jaksi učitelem krále Jiříka ve vědách státních . . .«²²). Soud klidného historika tak nápadně liší se od soudu těch, jimž znehodnocení povahy Židkovy má sloužiti k zlehčení jeho svědectví o taj. zpovědním.

Toť několik dokladů soudů Bartošových, »nesených tendencí zcela bezohlednou ku pravdě«.

Historický omyl Hájkův.

Tělo sv. Jana Nepomuckého, v chrámě sv.-vítském pochované, bylo od prvních let předmětem úcty lidu, jeho mučednická smrt pak předmětem obdivu, takže již 8 let po smrti sv. Jana mohl napsati současník — životopisec Jenštejnův — o úctě a zázracích po celé zemi zrámných, jak obšírněji bude vypsáno ve stati následující. Za klidných poměrů byl by sv. Jan jistě brzo došel svatořečení! Než lítice husitských válek proměnila český ráj v údolí hrůz a zkázy: ve spáleništích archivů klášterních zanikly navždy četné zprávy o »svatém mučedníku«, zbylé pak upadly v zapomenutí, vyloupen chrám sv.-havelský, v trosky obrácen památný Vyšehrad, osiřel hrob sv. Jana . . . Kapitula sv.-vítská musila utéci do Žitavy, kdež s krátkými přestávkami zdržovala se více jak

půl století, udržujíc stále — jak svědčí Eben-
dorfer i Židek — tradici o nev. taj. zpovědním,
jakožto příčině mučed. smrti sv. Jana.

Minuly doby bouřlivé a léta soužení . . . Za
vlády Vladislava II. r. 1479 vracejí se kanov-
níci z vyhnanství žitavského do Prahy; hrobu
sv. Jana věnují zvláštní pozornost: dali jej totiž
obehnati mříží. Psal se rok 1483. Kapitulní dě-
kan, Jan z Krumlova, stařec sesláblé paměti,
chtěje potomkům zanechat aspoň nějakou pa-
mátku na přestálá utrpení spolubratrů kapituly
— byl sv. Jan jako arcijáhen žatecký zároveň
čestným kanovníkem sv.-vítským — napsal
stručně na přídeštní deníku metropolitního běh
života jejich za posledních 100 let. V sebedů-
věře očitého svědka četných těch událostí píše
Jan z Krumlova zpaměti, čímž dopustil se čet-
ných chyb ve svém zápise. Nadepsav zprávu
svou rokem 1383 pokračuje — Johanco d'Duba
sumersuo de ponte, decretorum doctor —. Když
však přišel k r. 1431, poznal, že Johánek z Dubé
teprve tohoto roku stal se děkanem sv.-vít-
ským: přetrhl proto d'Duba v řádce první a
nadepsal d'Pomuk, takže zápis Jana z Krum-
lova zní — 1383 Johánek z Pomuku utopen s
mostu, doktor dekretů (práv). Oprava tato jest
jedině správná, neboť jednak současně s dr.
Johánkem nebyl nikdo jiný v kapitule doktorem
církv. práva (decretorum), jednak dle důklad-
ných studií Frindových i Tomkových byl v l.
1383—93 v kapitule sv.-vítské »decretorum doc-
tor« jedině sv. Jan Nepomucký čili z Pomuku,
zvaný dr. Johánek. Chybného roku však — že
Jan z Pomuku utopen byl 1393, svědčí dříve

uvedená svědectví současných letopisců — Jan z Krumlova neopravil.

V chybném udání mučed. smrti sv. Jana — byť zcela pochopitelném a bezpečně správnou opravu umožňujícími — nutno hledati zárodek k historickému omylu Hájkovu . . .

V pol. XVI. století zřízena byla děkanem sv.-vítským Václavem z Volfenburka mříž druhá, vyšší a ozdobnější, na níž byla zavěšena tabulka se zprávou, spojující s chybným rokem Jana z Krumlova — tradici kapituly sv.-vítské — nev. taj. zpovědní jako příčinu mučednické smrti sv. Jana.

Důsledky chybného udání roku Janem z Krumlova spojeného s taj. zpovědním Václ. z Volfenburka projevíly se nejosudněji při sepisování Kroniky České. kronikářem Václ. Hájkem z Libočan. Kronika Česká, kniha vzácná pro svůj význam výchovný a národně buditel- ský, jednak pro krátkost času k jejímu sepsání (1533—41), jednak pro neobyčejnou rozsáhlost látky a nevyspělost kritické vědy historické, obsahuje četná sdělení chybná. Kronika vyšla roku 1541. —

O Janu z Pomuku, gen. vikáři a doktoru dekretů, měl Hájek zprávy dvojí: jedny udá- valy — spojující chybný rok Jana z Krumlova s tradicí kapituly — kterak Jan Nepomucký, zpovědník královnin, pro nev. taj. zpovědní byl ve Vltavě utopen r. 1383 a u sv. Víta po- chován v hrobě divy slavném, v úctě chova- ném a mříží obehnaném; druhé pak zprávy — dle letopisů českých — udávaly, kterak (decr.) doktor Johánek, suffragan arcibiskupův (asi

jako gen. vikář!), pro potvrzení opata kladrubského byl ve Vltavě utopen r. 1393.

Různá jména, různá příčina smrti a různý rok způsobily, že Hájek beze vší obezřetnosti tyto jednotlivosti přičetl dvěma různým osobám, čímž stal se původcem dvojice Janů s dvoji historií. Než jako jest tento omyl Hájkův »snadno postižitelný«, tak názor jeho lze snadno vyvrátiti, což činíme následující úvahou: Různá jména neznamenaají dvě různé osoby, neboť, jak jsme již výše ukázali, doktor dekretů v l. 1383—93 byl v kapitule jediný Jan z Pomuku či Nepomuku, obecně zvaný doktor Johánek. Různost příčiny smrti dostatečně vysvětluje s počátku tajená, později pak projevená — zvláště tabulkou V. z Volfenburka na hrobě u sv. Víta divy slavném, v úctě chovaném a mříží ohrazeném, t. j. na hrobě Jana z Pomuku — tradice kap. sv.-vítské o nev. taj. zpovědním; chybný rok — konečně, Janem z Krumlova zavedený, byl již vysvětlen a bezpečně opraven.

K uvedeným vysvětlením omylu Hájkova a zároveň důvodům přímým — pro totožnost obou Janů Hájkových přistupují ještě jiné důvody neméně závažné — nepřímé: prameny, dobou nejstarší, znají jen Jana, utopeného r. 1393; teprve zápis Jana z Krumlova, tedy po 90 letech, uvádí Jana, utopeného r. 1383; zvláště závažným důkazem pro totožnost obou Janů Hájkových jest žaloba Jenštejnova z roku 1401 vypočítávající zločiny krále Václava proti církvi, nikterak však se nezmiňující o události z r.

1383, i když by příčina utopení ze známých důvodů uvedena nebyla.

Důkazem však nejpádnejším totožnosti otou Janů Hájkových jest udání hrobu sv. Jana Nepomuckého, dle Kroniky utopeného 1383 pro nev. taj. zpovědňi. Hrob tento jest, jak Hájek určuje, u sv. Víta, divy slavný, v úctě chovaný a mříží ohrazený. Nuže, kterýže hrob u sv. Víta jest divy slavný, v úctě chovaný a mříží ohrazený? — Jak letopisy udávají, jest hrobem tím, zvláštní úctě a pozornosti se těšícím, nám známý hrob doktora Johánka, vlastním jménem Jana z Pomuku či Neponuku, gen. vikáře, r. 1393 utopeného. Tak přesné a zřetelné označení hrobu Jana Nepomuckého z r. 1383 — význačnými událostmi (úcta a divy!) a vlastnostmi (mříž) hrobu z letopisů známého dra Johánka z r. 1393 — jest zcela bezpečným důkazem, že označením tím míněn jest hrob Jana z Pomuku čili Hájkův Jan Nepomucký a doktor Johánek jest osoba jedna a táž!

Chybný názor Hájkův potrval po dvě století: ovládl Balbína, znamenitého učence a historika českého a konečně i posvátný Sbor obřadů v Římě! Teprve katol. kněží v pol. 18. století omyl Hájkův poctivě a mužně odmítli a osvětlili. Augustinián El. Sandrich (1752) a Gel. Dobner (184), učený piarista, vědecky dokázali, že Hájkova dvojice Janů jest osoba jedna a tatáž — totiž Jan z Pomuku, gen. vikář, ve známém hrobě pochovaný. O výsledcích vědeckého badání E. Sandricha a G. Dobnera praví Palacký: »Názor jejich před stolicí soudné kritiky vždy dobře ob stojí.«²³⁾ Soud Palackého

pak dotvrzuje současný historik Pekař: »Nejde vskutku o dvě rozdílné osoby, jak Hájek způsobil, ale o jediného světce s dvojí historií, což je snadno postižitelným omylem.«²⁴)

Hájkova dvojice Janů jest tedy osobou jednou a touže, totiž Jan z Pomuku, geň. vikář, životem svatým vskutku žijící, jenž vedle hájení práv církve zachoval — jak jsme dokázali — i tajemství zpovědní, za což utrpěl smrt mučednickou, ze všech českých svatých nejhroznější.

Nesmrtelná zajisté jest památka jeho . . .

(Moudr. 4, 1.)

Bezúhonný a vzorný kněžský život sv. Jana, šlechtnost jeho srdce — bytí »milým Bohu i lidem«, zvláště pak vytrvalost a hrdinná neohroženost v plnění povinností svého stavu, nelekající se hrozeb ani muk a konečně končící hroznou a potupnou smrtí utopením — způsobily nebývalý úžas u současníků a vzbudily obzvláštní úctu k hrobu svatého kněze a mučedníka.

Již arcib. Jenštejn ve své žalobě na krále Václava IV. z r. 1400 nazývá sv. Jana tak významně »mučedníkem svatým«, životopisec neznámý Jenštejnův z r. 1401 nazývá sv. Jana »venerabilis«, t. j. ctihodný, což znamená muže, jehož ctnosti dosáhly velikosti obzvláštní, zároveň činí záznam o zázracích a všeobecné úctě sv. Jana, píšeť: »Z milosti Boží mučedníkem se stal . . . skvělými divy objeven byl, kteráž pamětihodná událost po celé zemi jest

známa.« I Hus mluví o sv. Janu Nepomuckém — ovšem s jistou bezohledností a tvrdostí, ač v ústech přítomných kněží i laiků, stejně jako u Jenštejna, sluje sv. Jan »piae memoriae«, t. j. svaté paměti. Lat. slovo »pietas« znamená úctu povinnou, prokazovanou lidem svatým nebo Bohu. Tedy 10 let po smrti sv. Jana ve společnosti mluví se o sv. Janu jako o světci, jemuž jsme úctou povinni — stala se totiž rozmluva ta r. 1403 v domě Václava češšře.

Koncem stol. 15. a začátkem 16. nazýván jest obyčejně sv. Jan již »blahoslaveným«, jménem vyznačujícím obzvláštní stupeň svatosti a úcty. Lužický protestant Manlius uveřejňuje oslavnou báseň z r. 1560, zavěšenou na mříži hrobu sv.-janského neznámým básníkem. Jiří Pontanus, probošt sv.-vít., ve své sbírce básní z r. 1602 uveřejňuje podobnou báseň a zařazuje sv. Jana mezi svaté patrony zemské! R. 1679 píše děkan skutečský církevní hodinky pro soukromou pobožnost sv.-janskou. K domácím oslavovatelům sv. Jana druží se pak řada oslavovatelů cizích. K těmto oslavným básním a modlitbám, jako důkazu rostoucí úcty, přistupují četné obrazy — zvláště v chrámu sv.-vítském ze zač. stol. 17. Na obraze proti kapli sv. Zikmunda vymalován jest sv. Jan dokonce mezi patrony zemskými. Rovněž umění sochařské proslavilo sv. Jana vzácnou bronzovou sochou na mostě Karlově v Praze, zhotovenou dle dřevěného modelu norimberským zvonařem Volf. Heroldem a r. 1683 na nynějším místě postavenou. Dle tohoto vzoru vzácného umění barokového zhotoveno bylo tisíce soch sv.-jánských,

tak význačných pro český kraj. Na konci stol. 17. a začátku 18. byla sv. Janovi zasvěcena řada oltářů a kaplí — dvě pečí kapituly sv.-vítské.

Ohniskem úcty sv.-janské po celá staletí zůstal hrob sv. Jana u sv. Víta, divy slavný a v úctě chovaný. Dvojí ohrazení mříží — jedno z II. pol. 15. a druhé z pol. stol. 16. — bylo projevem obzvláštní úcty: tolik kanovníků a biskupů bylo pochováno u sv. Víta, žádného hrob však nebyl takto vyznamenán. Mimo to vyzdoben byl pozlacenými a stříbrnými sochami, svícny, lampami, četnými obrazy, nápisy a básněmi. Nelitostně řádila u hrobu sv.-janského — jako v celém chrámu sv.-vítském — ruka kalvinského kazatele Skultetyho r. 1619. Vedle lidu prostého poklekali u hrobu sv. Jana i rodem vznešení velmožové, ano i císařové. O svátku sv. Jana již před svatořečením konány u hrobu toho četné bohoslužby a množství věřících přijalo svaté svátosti.

Z uvedeného stručného přehledu jest patrné, že úcta sv.-janská trvá hned od prvních let po mučednické smrti sv. Jana, udržuje se a šíří v stoletích předbělohorských přes nepřítelny doby ke všemu katolickému. Vedle chrámu sv.-vítského — zvláště hrobu sv.-janského — jsou členové kapituly sv.-vítské předními podporovateli a šířiteli úcty sv.-janské. Na podnět vzácných členů kapituly Pešiny, Dlouhoveského a konečně i Balbína, jesuity a vlastence českého, podniknuty jsou úřední kroky k dosažení svatořečení muže, »jenž za klidných poměrů« -- jak píše Stejskal — »dávno již, aspoň

po smrti krále Václava IV., by byl prohlášen za svatého«.

K odstavci tomuto připojujeme jednu z námitek odpůrců úcty sv.-janské, vinící jesuity, — jsou prý původci všeho zla a neštěstí českého národa — ze zavádění úcty sv.-janské. »Podvod« tento odhalil již před více jako 40 lety J. Arbes²⁵⁾ a vyjádřil jej těmito slovy: »Sv. Jan dostal se do kalendáře jedině péčí jezovitů . . .« Odpovídáme připomenutím přesných číslic, udávajících příchod jezuitů do Čech anebo ještě lépe založení řádu. Jesuité přišli k nám r. 1556, řád založen r. 1540! Sledovali jsme úctu sv.-janskou a shledali: r. 1400 a 1401 ctěn sv. Jan jako »svatý mučedník«, kněz »ctihodný« a »svaté paměti«, okolo r. 1475 na výraz zvláštní úcty jest hrob jeho mříží ohrazen, okolo roku 1500 zván jest již »blahoslaveným«, -- již r. 1401 jest jeho mučednická smrt i svatý život. zázraky dosvědčený, po celé zemi znám. . . .

Dávno před příchodem jezuitů byla tedy památka sv. Jana svatou tisícům! Sledovali jsme úctu sv.-janskou a poznali dále, že ohniskem úcty té není řád jezuitský, ale kapitula sv.-vít-ská, — ač jesuité dávno již napsali životopisy českých svatých, jako sv. Ludmily, Václava, Vojtěcha, životopis sv. Jana Nep. napsal Balbín teprve r. 1682, tedy více než půl století po B. Hoře. Po svém příchodu do Čech nechovají se jesuité k úctě sv.-janské nijak nápadně, aniž ji ve svém řádu soustřeďují.

Z uvedených řádků je patrné, že jesuité naprosto nepečovali, aby sv. Jan dostal se do kalendáře, ale od půldruhého sta let před jejich

příchodem úcta k sv. Janu trvala, bez jejich pak i říčinnění stala se památka sv. Jana nesmrtelnou . . .

Výnosy papeže Urbana VIII.

Za klidných poměrů byl by sv. Jan svatořečen jistě brzo po své mučednické smrti. Než doby válek husitských a pozdějších rozbrojí náboženských nebyly katol. světci příznivy; nicméně myšlenka svatořečení sv. Jana nezánikla a projevila se již v době nadvlády protestantské. R. 1602 totiž zařazuje J. Pontanus ve své básni sv. Jana mezi svaté patrony zemské a předvídá jeho velikou úctu. Jes. Jiří Plachý r. 1641, vylíčiv život sv. Jana, dožaduje se jeho svatořečení. V téže době kard. Harrach a cís. Ferdinand III. zabývali se rovněž myšlenkou svatořečení. Přání své však nepokusili se uskutečniti pro válku 30letou, nepokoje v Uhrách a vpády turecké. Nástupce kard. Harracha — arcib. Sobek o radu tázal se jesuitů, jak v otázce svatořečení sv. Jana měl by nejlépe postupovati. Za bohoslovce jesuitské odpověděl jes. Em. de Boye r. 1673. Energické kroky za dosažení svatořečení podnikla konečně kapitula sv.-vítská se svými předními členy Pešinou a Dlouhoveským po smrti arcib. Sobka r. 1675. Žádost kap. sv.-vítské však byla zamítnuta s poukazem na výnosy pap. Urbana VIII. z r. 1625 a 1634 o blaho- a svatořečení. Výnosy tyto stanovily: a) důkaz mučednictví a úcty — při svatořečení důkaz čtyř zázraků;

b) důkaz úcty světcovy od nepamětných dob, — což později blíže určeno bylo r. 1634 — t. j. od doby 100 let před vydáním výnosu r. 1634, tedy od r. 1534. Vyšetřování toto mělo se díti jedině od biskupa. Cesta ku svatořečení, stanovená výnosy Urbanovými, zdála se kap. sv.-vítské zdlouhavou, proto pokusila se dosáhnouti svatořečení přímým prohlášením papežským. Než žádosti kapituly z důvodů církevně-právních, totiž v. Urb. — jak již řečeno — vyhověno nebylo. Z těchže důvodů zamítnuta byla žádost cís. Leopolda I. r. 1696 za povolení mši ke cti sv. Jana. K procesu za blahorečení — jak výn. Urbanovy žádaly — po dlouhých průtazích došlo až 26. listopadu 1715 v Praze za arcib. Ferd. Khuenburka. Před tím také cestou soukromou žádáno bylo v Římě za dobrozdání o zaslaných důkazech mučednictví a úcty nepamětné. Odpověď byla příznivá. Papežem bylo rovněž vyhověno žádosti o zaslání návodu k vedení procesu. Jednání s Římem, trvající téměř půl století, jest důkazem svědomitosti a snahy po splnění zákona se strany posv. Sboru obřadů. Řím jednal rozvážně a klidně, Praha zase vytrvale.

Úmysl českých vlastenců.

Ku zvelebení úcty svatých a ku povzbuzení následování jejich příkladu přispívají životopisy dotyčných svatých. Úcta sv. Jana přes řadu staletí trvala a se vzmáhala, ač dosud nebylo napsáno životopisu, který by obšírně a doko-

nale vylíčil život světce všeobecně uctívaného. Životopis J. Plachého z r. 1641 byl příliš stručný a nedovedl ukojiti »zbožné zvědavosti« lidu, toužícího po podrobnostech. O napsání životopisu úplnějšího usiluje konečně známá trojice »slavných předbojníků věřícího a zápasícího českého vlastenectví«²⁶⁾ — Pešina, Dlouhoveský a Balbín. Za velmi značného přispění T. Pešiny z Čechorodu, děk. svatovítského, napsal Jan Ig. Dlouhoveský, kanovník sv.-vít., první obšírnější životopis sv. Jana r. 1668. Dle tohoto životopisu Dlouhoveského napsal konečně životopis sv. Jana Nep. jezuita a znamenitý historik český, B. Balbín, vydaný r. 1682. Balbín podlehl, jak dříve zmíněno, historickému omylu Hájkovu: světci pochovanému u sv. Víta v hrobě divy slavném, v úctě chovaném a mříží ohrazeném přičetl jen část příčin mučednictví, spočívající v nevyz. taj. zpovědním, udáváje zároveň chybný rok smrti — 1383 ---. Že Balbín neodhalil chybu Hájkovu, dlužno přičísti na místě prvním jeho nepřipuštění do archivu metropolitního z důvodů politických. Skrovné zprávy ostatních českých archivů po zničení četných klášterních knihoven voji husitskými vedle zpráv členů kapituly sv.-vítské — doplnil Balbín zprávami nedoloženými, fantasií básnickou příkrášlenými. Zprávy kapituly sděleny byly s plným vědomím a přesvědčením o jejich pravdivosti, — »kapitula byla přesvědčena o pravosti svého názoru a měla pro mnohé podrobnosti, zvláště po stránce zjevů, jež považovala za zázraky, na př. tresty hanobitelů hrobu sv. Jana Nep., i nesporně pravé doklady.«²⁷⁾

Životopisem sv. Jana chtěl Balbín oslaviti v první řadě světce, jehož úcta po staletí trvala, jehož svatost byla zázraky dosvědčena a jehož příčina smrti byla jedinečná, zvláštní, hodná utrpení tak hrozného a smrti tak kruté. Zároveň však měla životopisem tím býti upravena cesta ku svatořečení, jehož si ostatně sv. Jan Nepomucký i bez životopisu Balbínova již dávno plnou měrou zasloužil.

Vedle příčin náboženských mírou nemenší spolupůsobily při úsilí kapituly sv.-vítské o svatořečení sv. Jana — životopisem Dlouhoveského i Balbínovým projeveném — také cíle vlastenecké. Uvážíme-li, že členové zmíněné vlastenecké trojice chápou se každé příležitosti, aby prospěli své zubožené vlasti, a aby ji — popelku mezi národy, pohrdanou a zneváženou — v očích světa křesťanského zvelebili a oslavili, pak pochopíme, že použili příležitosti k témuž cíli vedoucí, totiž: »udiviti svět novým českým světce, z krve české pošlým. Neboť tím, čím je dnes národu veliký vědec nebo umělec, tím byl baroku světec«²⁸). Cesta pak ku svatořečení sv. Jana — mající vedle příčin náboženských také cíl vlastenecký — vedla vyprávěním života světce.

Velkolepý, neslýchaný a obrovský podvod jezovitský . . . (O. Abel.)

Životopis sv. Jana Nepomuckého Balbínem sepsaný, jak píše Stejskal, — »v podstatných věcech je správný . . . ostatní části v životopise doplněny jsou na základě dohadů, z nichž

některé jsou pravděpodobné, jiné nikoliv²⁹⁾ — jako na př. zpráva o stáří rodičů, o narození Janově, o ministrování v klášteře, o studiu v Žatci, o činnosti kazatelské v Týně atd. Nedo-
ložených údajů těchto — vedle chybného roku smrti a vynechání zpráv o sv. Janu jako gen-
vikáři — bylo »nelítostně a zcela nevědecky
využitkováno v boji proti tomuto světci čes-
kého baroku«, poznamenává Pekař.³⁰⁾ Zcela
nevědecký způsob boje proti sv. Janovi skončil
popřením existence sv. Jana Nepomuckého
hlavně německými protestanty O. Abelem a
Ed. Reimannem. Pro své výstřední stanovisko
a protikatolické zaujetí v otázce sv.-janské za-
hrnutí jsou neobyčejnou pochvalou od Herbena,
zato však od téhož Herbena pohaněn největší
český historik Palacký výtkou »polekanosti a
nemůžnosti charakteru«³¹⁾ pro svůj věcný a
neustranný názor na otázku sv.-janskou.

Na životopis sv. Jana vztahuje se úsudek
J. Arbese, čes. spis., — ». . . historie sv.-jan-
ská je vymyšlená, zdravému rozumu lidskému
odporující míchanina nejblbějšího druhu«³²⁾.
Tedy životopis Balbínův je vymyšlená míchani-
na, jak soudí stranická zaujatost; nejlepší ka-
tolický znatel ot. sv.-janské, i od protivníků
vážený, Stejskal, soudí o životopise jinak, pra-
ví: »V podstatných věcech je správný.« Rok
úmrtí sv. Jana Nepomuckého udal Balbín chybně
dle Hájka — totiž rok 1383: — tedy sv. Jan
Nepomucký byl utopen r. 1383 —. Z udání chybného
roku činí protivníci úcty sv.-janské tyto
závěry: »Poněvadž r. 1383 žádný Jan Nepo-
mucký utopen nebyl — jak jsme v odstavci

— Historický omyl Hájkův — ukázali, r. 1383 vskutku žádný Jan utopen nebyl —, poněvadž dále v celé Praze nežilo osoby, na niž by bylo možno vztahovati životopis Balbínův — ku př. v chrámě Týnském nikdy nebylo slavného kazatele jménem Jan Nepomucký -- žil sv. Jan Nepomucký jen v představách Balbínových, o kteréžto představě smyšlené, ve skutečnosti nikdy nežijící, napsal Balbín životopis rovněž smyšlený. Balbín dopustil se tím »velkolepého, obrovského a neslýchaného podvodu a lži«³³), »jež se mu nepřičila, neboť jako jezovita byl v ní vychován«³⁴). I charakter velikého Čecha Balbína musel býti pohaněn, aby »obrovský podvod« jeho byl tím přijatelnější a možnější! Tedy vskutku sv. Jan Nepomucký nežil?! Byl vskutku spáchán »obrovský podvod«?! Kde hledat vysvětlení a výklad pro věc tak neslýchanou!? Musel býti aspoň nějaký hrob u sv. Víta, u něhož se životopiscem Nepomukovým vypisované zázraky dály, a u něhož lid ve svaté úctě poklekal! Snad bychom i takový hrob našli a chyby Balbínovy si vyložili!? Mohl by to býti hrob divy slavný a v úctě chovaný u sv. Víta — hrob doktora Johánka! Podezřelá je horlivost, s níž snaží se všemožně odpůrcové úcty sv.-janské odvésti kroky naše od tohoto hrobu a zaplašiti s myslí naší myšlenku na generálního vikáře Jana z Pomuku. — Herben starostlivě upozorňuje, že sv. Jan Nepomucký není doktor Johánek: dvě tato různá jména znamenají prý dvě různé osoby, byť jedna ani nežila! Ve zlé předtuše, že uznán bude důkaz o totožnosti obou Janů, připomíná H.

»výsledek historického badání«, vinící Jana z Pomuku z mnohoobročnictví, lichvářství a lakomství . . . (Viz na začátku!) O znamenitých badatelích v otázce sv.-janské Sandrichovi a Dobnerovi pro jejich názor o totožnosti obou Janů — Palacký soudil o názoru tom, že »před stolicí soudné kritiky vždy dobře obstojí« — Herben milostivě prohlásil, že »mohou býti poněkud omlouváni«. Omluviti však prý nelze dnešní historiky kněžské, když vědí, jaký špatný kněz Jan z Pomuku byl. Nemůže býti proto ztotožňován se sv. Janem Nepomuckým. Povinností kněžstva jest s kazatelen, v časopisech a knihách odvolati staletý omyl o sv. Janu Nepomuckém . . .³⁵⁾

K nelibosti odpůrců úcty sv.-janské nedáme se nijak odvésti od Jana z Pomuku. Cesta nazpět vede do tmy a zmatku — tou za každou cenu chtějí jíti odpůrci —, cesta pak k Janovi z Pomuku vede ku světlu a pravdě! Odhalili jsme »válečný plán« a postoupíme k »pevnosti«: bez bázně a strachu zaběříme Jana z Pomuku, jehož svatého života nemůže poskvřiti nízká pomluva a zlomyslná lež. Rok smrti sv. Jana Nepomuckého — 1383 — dle zápisu Jana z Krumlova, od něhož jej přejal prostřednictvím Volfenburka Hájek i Balbín — jest chybný! Nutně, oprávněně a zcela bezpečně mohli jsme jej na zápise Jana z Krumlova škrtnout a přepsati na rok 1393! Toho roku byl utopen decretů doktor Johánek či Jan Nepomucký, jenž vskutku žil, jak letopisy svědčí! Na Jana z Pomuku vztahují se podstatné části životopisu Balbínova: nebyl snad ku př. kazatelem v

chrámě Týnském atd. — ale umučen byl, jak jsme ukázali ve stati — Taj. zpovědní —, pro nev. taj. zpovědní, utopen byl ve Vltavě, pochován pak byl u sv. Víta v hrobě divy slavném, v úctě chovaném a mříží ohraženém — to je ve známém hrobě Jana z Pomuku. Nuže, o osobě v tomto hrobě ležící napsal Balbín svůj v podstatě správný životopis, o osobě skutečně jednou žijící, ne vymyšlené — třeba s chybným rokem úmrtí, s částečným opomenutím nebo přidáním některých nedoložených dat životních. Třebaš nevědomky, psal Balbín životopis Jana z Pomuku — osoby vskutku žijící, jejíž život odpovídá v základních rysech životopisu Balbínovu. »Kultus světce zatlačuje známost o člověku«, možno se výstižně vyjádřit s V. Novotným³⁶), hist. českým — o době XV. stol., aby objasněna a vysvětlena byla stručnost a neúplnost dat i okolností četných životní dráhy sv. Jana Nepomuckého.

Výše uvedené závěry — existenci sv. Jana Nep. popírající pro neúplnosti a nepodstatné chyby životopisu sv. Jana N., sepsaného Balbínem — jsou naprosto neoprávněné a zlomyslné!

Methody našich odpůrců.

»Nelítostně a zcela nevědecky bylo využito« fantasií básnickou přikrášleného »Životopisu« Balbínova s chybným rokem úmrtí proti sv. Janu Nepomuckému. Odpůrcové úcty sv.-janské nazvali »Životopis« tento — míchanou nejbližšího druhu, již nelze žádné vskut-

ku žijící osobě připsati —! Stejnou »míchánínou« jsou nejstarší životopisy Husovy Lupáčův a Codicillův z konce 16. stol. O těchto životopisech praví V. Novotný, český historik: »... jsou plny legendárního, dílem jistě vymyšleného, dílem aspoň zkrouceného a upraveného líčení, takže pravého jádra někdy vůbec nelze se z nich dobrati.«³⁷⁾ O životopise Codicillově též Novotný napsal, že obsahuje vypravování přímo báječná a řadu nevkusností tehdy moderních. (Divný zájem předbělohorských Čech o Husa, když první životopis český napsán téměř 200 let po jeho upálení, životopis plný báchovek a zkomolenin!)

Pro životopisy Husovy, fantasií básnickou přikrášlené, nebude žádný rozumný činitel závěry tak nesmyslné, jak pro tutéž příčinu činí se u sv. Jana Nepomuckého!

Roku 1383 nebyl žádný Jan Nepomucký utopen, jak letopisy dosvědčují: proto ani nežil?! Omyl Balbínova chybného roku historie plně a zcela uspokojivě vysvětlila — vyložením chybného zápisu Jana z Krumlova. Odpůrcům úcty sv.-janské nejedná se však o vysvětlení sporu, ale o jeho zatemnění! Jednou postupují k cíli tomu znehodnocením osobností kronikářů nebo dějepisců, svědčících pro sv. Jana — ku příkl. P. Židka, Balbína atd. — jindy zase tvrzením, že písemné svědectví zmizelo. O zápisu Jana z Krumlova, pro historii sv.-janskou neobyčejné důležitosti, prohlásil Herben r. 1906: »A přímo podezřelé jest, že i tento pramen nyní zmizel.«³⁸⁾ Totéž opakuje r. 1920 ve III. vydání svého Jana Nepomuckého; 1893 vyšlo vydání prv-

ni. Zatím však fotografii zápisu — r. 1906 skutečně na krátký čas »zmizel« — r. 1907 a podruhé r. 1917 uveřejnil vážený badatel v otázce sv.-janské — Fr. Štědrý. Zápis Jana z Krumlova vydává svědectví pravdě a rozptyluje tmu — odtud touha odpůrců úcty sv.-janské po zničení svědectví takového.

Odpůrcové úcty sv.-janské bojí se paprsku světla pravdy a vyjasnění v životopise sv. Jana Nepomuckého. Herben proto podává jeho životopis dle Balbínova sepsání, prohlašuje rozhodně: »To je životopis sv. Jana Nepomuckého a nikdo nemá práva jinak je; upravovati a měniti.«³⁹⁾ —

Má-li tato zásada platiti pro životopisce sv. Jana Nepomuckého, musí platiti i pro životopisce Husovy ze 16. století. Potom bude život Husův asi tento: »... chudá matka Husova vodívajíc chlapce svého z domku rodného — dosud je předmětem úcty — do školy do Prachatic, buď se u památného kamene — dosud se ukazuje — s ním rozloučila, anebo až do Prachatic jej doprovodila . . . chlapci na záda loktušku s pecnem chleba pro preceptora přivázala . . . cestou sedmkrát poklekla . . . v Praze pak nepřátelé za Husem do Bethlema běhali, aby jej zamordovali, sekerami naň házeli . . . nábožně stroje se k smrti, koštoval, zda by trpěti mohl oheň: proto hlavní živou přistrkával k tělu ohnivou . . . v kázání říkával, že pro pravdu oheň sněsti je těžší, než »ohořalou pečenku« pojídati...⁴⁰⁾

Dle Codicilla Hus mrtvil tělo své tím, »že za zimních úsvitů, vykonáváje před krbem svou

pobožnost, přikládal si žhavé ohlarky na obnažené tělo.«⁴¹⁾ »To je tedy životopis Husův a nikdo nemá práva jej měniti«, prohlásí zajisté Herben o životopise uvedeném, jako prohlásil o životopise Balbínově! Herben vskutku již 30 let opakuje slova a věty svého spisu o sv. Janu Nepomuckém! Bohudíky neřídí se světa běh uvedenou zásadou. Historie zkoumá, opravuje a vysvětluje: opravila omyl Hájkův, odmítla zprávy nedoložené a doplnila opomenuté a sv. Jan Nepomucký ukázal se v plné kráse své svatosti a velikosti mučednictví. Historie odmítla také výmysly a báje výše uvedeného života Husova dle nábožných písní ze začátku 16. stol. — byly zachovány Koniášem, o němž se děti učí, že páčil české knihy — i dle prvních jeho životopisců Lupáče a Codicilla. (Právem mohl napsati Pekař: »Čeští evangelíci doby předbělohorské nevěděli o Husovi ani stý díl toho, co víme dnes.«⁴²⁾)

Než badání historické nelítostně pokračuje dále v činnosti své zavrhuje i moderní báje a výmysly, jimiž opředena jest postava Husova: stírá s něho jemu připisované smýšlení protestantské, projevené již v jeho vyobrazení s dlouhou bradou a pleší! Nedávno nalezené Husovo vyobrazení na stěně v Táboře představuje Husa s tváří plnou a oholenou -- jak u kněží katolických bylo obyčejem. — Představa ta plně odpovídá nejstaršímu vyobrazení Husovu z kanc. litoměřického ze zač. 16. století. Historické badání nemilosrdně odhalilo očitého svědka souzení a upálení Husova -- Pogia; věty této lhané podvrženiny více jak půl století

šířily mezi českým lidem úplně falešné představy o Husovi i koncilu kostnickém. Ještě r. 1902 začalo vycházeti nádhernými ilustracemi vyzdobené dílo toto, německého původu, nepsané očitým svědkem, ale »ohybným« podvodníkem — jenž žil 400 let po upálení Husově, jak uvádí Kalousek.⁴³⁾ A v poslední době vznikl mezi předními učenici české hist. vědy — vedle sporu o rok narození Husova — spor vážný o rodiště Husovo, otrásající míněním o Husinci u Prachatic, jako rodišti Husovu, a udávající závažné důvody pro Husinec u Křelova. Jak skrovně odpovídají nynější představy o Husovi skutečnosti, dotvrzuje věta čes. historika Kalouska: »Skutečný Hus, kdyby nyní žil, asi nejméně by se líbil těm, kdož o něm nyní nejvíce horují.«⁴⁴⁾

Historická věda pokračuje, zkoumá, vyvrací anebo potvrzuje, přes protest Herbenův pravdu odděluje od lži a úskoku. Paprsky světla historické pravdy nemilosrdně osvětlují podvodné metody, jimiž měla býti udržována tma v otázce svatojanské za každou cenu!

»Nebýti Husa, nebylo Jana Nepomuckého.«⁴⁵⁾

»Vyučování má odpovídat výsledkům vědeckého badání«, jest zásadou, stanovenou pro naši školu. Zneužívá-li se zásady té tak často proti náboženství, ku př. k prohloubení zdánlivého rozporu mezi náboženstvím a vědou v otázce o původu člověka a světa, pak zneužívá se zásady té ve výkladu českých dějin, zvláště pak v otázce svatojanské. Téměř ve všech příruč-

kách čes. dějin pro naše školy najdete větu: »Jan Nepomucký je postava úplně vymyšlená jesuity jen proto, aby český lid oklamali a zatemnili památku Husovu. Je nesmyslné uctívati svatého, který nikdy nežil.«⁴⁶⁾ Větší část této vsutku nesmyslné »míchaniny« jsme již dříve odmítli, zbývá ještě odpověděti na křivé podezřívání: »Jesuité chtěli Janem Nepomuckým zaplašiti s mysli české památku na Husa.« Lživost této pomluvy vyvrací skutečnost historickým badáním zjištěná:

a) Arcibiskup Sobek, chtěje podniknouti úřední kroky za svatořečení sv. Jana, vyžádal si dříve v té věci rady jesuitů. Odpovídá roku 1673 jes. Em. de Boye: chválí úmysl arcibiskupův, udává postup a vypočítává všechny možné důvody pro svatořečení, jež nutno v Římě uvést. Ani slovíčkem se nezmiňuje o Husovi, jehož obraz by mohl býti s české mysli vytlačen nejlépe sv. Janem Nepomuckým. Patrně nebylo u jesuitů úmyslu podobného!

b) O »zatlačování«, »zaplašování« anebo »zatemňování« památky Husovy v národě českém naprosto mlčí Čeští Bratři i protestanté! Orlím zrakem sledovali za hranicemi každé hnutí katolické reformace v Čechách. Museli by si všimnouti, že přestává úcta toho, jenž jim tak drahým byl — jak ovšem mylně předpokládají naši odpůrci —! Než ku podivu ani slovíčkem se o tom ve svých spisech nezmiňují.

c) Jesuité neměli úmyslu zatlačovati »novým svatým« Jana Husa, což dokazuje okolnost, že boj o jeho svatořečení začíná až téměř půl století po Bílé hoře. Historik český o tom píše:

»Kdyby agitační výklad, že totiž jesuité potřebovali Jana Nepomuckého, aby jím mohli zaplašovati s české mysli památku Husovu, měl býti blízek pravdě, čekali bychom, že vítězná církev sáhne po novém svatém hned ve chvíli, kdy ho nejvíce potřebovala v boji proti kacířům (t. j. hned po Bílé hoře). Ale vidíme, že teprve, když rekatolisace země byla dokonána, počíná český živel (Pešina, Dlouhoveský a Balbín) svůj proces s Římem o uznání Jana za svatého.«⁴⁷⁾

d) V knize Krausovčů — Husitství v literatuře české II. — pojednáno jest také o literatuře sv. janské po roku 1650. Pekař prohledav knihu tu poznává, jak »nepatrnou poměrně roli hraje v celé té rozsáhlé literatuře svatojanské myšlenka potírati Husa Janem z Pomuku — třebas by závěry autorovy (totiž Krausovy) se nesly někdy v opačném směru —.« Úsudek svůj pak končí: »Boj o svatořečení Nepomukovo neměl cílem aspoň ne v první, ba ani ne v druhé řadě vytlačiti novým svatým památku Jana Husa — tvrdím opětovně se vším důrazem.«⁴⁸⁾ Tedy i literatura svatojanská vyvrací lež o snaze zatlačiti Husa sv. Janem Nepomuckým. Kdyby však úmysl ten u jesuitů byl — »není myslitelné, že by v tolika spisech nebylo po té stránce ani té nejmenší poznámky« — poznamenává Stejskal.⁴⁹⁾

e) Úcta Husova u Čechů XVI. století byla nepatrná, neposkytovala proto dostatečného předmětu, který by stál za to, aby byl »zaplašován« nebo »zatlačován« lží, podvodem a pracovním vymyšlením nového svatého. Jak nepatrná byla úcta Husova před Bílou horou, svědčí hi-

storik Stejskal: »Úcta M. Jana Husa byla mezi protestanty a Č. Bratry poměrně nepatrná až na svátek 6. července, který však byl slaven spíše ze vzdoru ke katolíkům... Dle agendy z r. 1581 měli protestanti svátek Husův za »menší«, jichž bylo 15, vedle 12 »předních«. Ve století 16. se o Husovi v Čechách téměř nepsalo. Po vyhnání kazatelů a vystěhování nekatolíků ke konci 17. stol. se o úctě H. nemůže skoro ani mluvit.«⁵⁰⁾ Z. Winter popisuje oslavy Husovy takto: »Houfy lidu běhaly po Praze, běda mnichu, jenž se jim dostal do rukou..., výtržníci běhali houfně po klášteřích, křičeli, oplzle zpívali, mnichy honili, obrazy bořili a vlekli blátem...«⁵¹⁾ Podobné oslavy Husovy mohla by zatlačiti a zaplašiti pořádkumilovná moc státní a ne vymyšlený nový svatý!

f) »Aby byla »zatlačena« a »zaplašena« památka Husova v národě českém, byly starší obrazy a sochy Husovy vyhlašovány za sochy a obrazy sv. Jana Nepomuckého« — tak tvrdili do nedávné doby četní odpůrci úcty svatojanské. Pověru tuto zaplašil mimo jiné J. Kalousek se stanoviska dějepisného a architekt Jan Herain jako znalec slohu.⁵²⁾

Věda historická zamítá nesmyslnou smyšlenku a pověru moderní o záměru jezuitů »zatemniti«, »zaplašiti« a »zatlačiti« sv. Janem Nepomuckým s myslí české památku na M. Jana Husa. Přes to však dále bude se hlásati v přednáškách a děti ve škole budou se dle příruček Cáhových učit: »Jezoviti vymyslili si Jana Nepomuckého, aby zatlačili v národě českém pa-

mátku světlou M. Jana Husa.« A temno této pověry zastře tisíce duší českých!

Hanobitelé věrných synů českého národa.

V předešlých odstavcích poznali jsme řadu obvinění, jimiž měla býti pošpiněna česká společnost kněžská, usilující o svatořečení sv. Jana Nepomuckého. Byl by to obraz velmi žalostný, kdybychom si neuvědomili, že jsme se vždy přesvědčili o neoprávněnosti podezřívání a obviňování z podvodu, lži, lsti a klamu — přičítaných katol. kněžství. Byl-li obviněn i protestant Palacký z polekanosti a ustrašenosti charakteru, protože o otázce sv.-janské psal nestranně, což divu, že podezření vědomého lháře bylo vmeteno v tvář muži povahy přímé a neohrožené, — aby pravdu nenapsal, nebyl vpuštěn do archivu metropolitního — velikému vlastenci a bojovníku za práva českého národa v dobách nejžalostnějších — Balbinovi. Bezdůvodné tupení věrných synů českých matek — katolického kněžstva, usilujícího o svatořečení sv. Jana Nepomuckého, odmítáme ústy českého historika: »Ukvapeně usuzují ti, kteří si představují katolický klerus český té doby jako společnost podvodníků, která nelekala se žádného prostředku, aby novým svatým zabila Jana Husa v českém národě.«⁵³) Stejně nezaujatě a s pochvalou vyslovil se o katol. kněžství českém doby pozdější i Palacký.

Vylíčil-li Herben a jeho společníci katolické kněžstvo české 17. století jako podvodníky a lháře — jak asi vysvětlí skutečnost, že ten lid

český tak hanebným způsobem, člověka nedůstojným, dává se oklamat a podvésti »falešným novým svatým, který ani nežil«, ke všem »podvodům« mlčí, je schvaluje a pro ně je na konec nadšen! Jen lidé postavení na roveň němé tváři mohli býti oklamáni nesmyslnými podvody jezovitskými! Za tím účelem představován jest český lid pobělohorský jako stádo ovcí, rozumu zbavené, duševně zmrzačené a tupé! V tomto smyslu představuje si protestant Bartoš katolické Čechy pobělohorské a píše: »Jen ve zmrzačeném, pověrami utopeném a zatopeném národě pobělohorském mohla legenda svatojanská oživnouti a vytvořiti nového zemského patrona.«⁵⁴) Však i katolíci předbělohorští představováni jsou pány z tábora Herbenova jako Tataři, kteří »nekatolíkům řezali nosy a uši.«⁵⁵) Nečteme tak v krváku, ale v příručce Cáhově pro školní mládež! Ubohé naše děti! — Tónem pak stejně nízkým a bezohledným pokračuje Herben: »Celá historie sv.-janská vydává jedno hrozné poučení pro nás: jak hluboký byl úpadek duševní českého národa, jak zanedbána věda, jak náboženský cit znešvařen.«⁵⁶) Tyto a jim podobné nactiutruhače a hanobitele katolického lidu českého ze lži usvědčuje Pekař, jenž praví: »Jsem pevně přesvědčen, že všecko to dnes tak paušální mluvení o zblbnutí, zmrzačení, zkřivení české duše, o mravní bídě atd. atd. dočká se velmi radikálních korektur.«⁵⁷) Ničeho neví týž historik o znešvaření náboženského citu kultem sv.-janským, ba naopak doznává, — »jak ryzí ethický proud nese namnoze tuto učenou a lidovou produkci (Jan, slavený hlavně

jako ochránce cti, v lidu stal se otcem sirotek a vdov a utěšitelem zarmoucených vůbec)«. ⁵⁸⁾

Na pobělohorském »temnu« stavějí protestanti Bartoš, Herben a ostatní protivníci úcty sv.-janské své závěry o historii sv.-janské jako o »velkolepém, obrovském a neslýchaném podvodu jezovitském«. Poněvadž však »protireformace není žádným absolutním temnem« ⁵⁹⁾, neobstojí ani nesmyslné a lživé závěry! Katolické kněžstvo nebylo společností podvodníků, lid pak český nebyl stádem nemyslících ovcí, neuctíval preludu fantasie, ale světce, jehož hrob u sv. Víta byl mříží ohrazen, jehož život byl svatý a jehož smrt pro nevyzrazené zpov. tajemství byla hrozná. Se lživým základem padá stejně lživá a pracně sestavená stavba o sv. Janu Nepomuckém, jako osobě vymyšlené, národu podstrčené, aby byla zatlačena památka Husova. Hanobitelům pak věrných synů českého národa — ať kněžstva či lidu — zůstává jen naše politování pro jejich ničemný cíl a ještě ničemnější prostředky!

Blahoslavení Jana Nepomuckého.

Proces (jednání) o blahoslavení sv. Jana Nepomuckého, jak dříve poznamenáno, začal v Praze 26. list. 1715 za arcibiskupa Khuenburka a jiných »vykonavatelů závěti českých vlastenců«. ⁶⁰⁾

O svatosti života, mučednictví a úctě sv. Jana Nepomuckého vypovídalo 49 přísežných svědků: o jejich svědectvích pořizeny byly zápisy. Předloženy četné knihy z knihovny arci-

biskupské, kapitulní a strahovské se zprávami o sv. Janu Nepomuckém. Jako příčina mučednictví udáváno bylo nevyz. taj. zpovědní, — což je příčinou věrohodně prokázanou a k mučednictví dostačující, když vynechány byly příčiny plynoucí z hájení práv církve (Kladruby a Huler).

Za příčinou důkazu úcty »od nepamětných dob« zjištěna byla 16 přísežnými svědky úcta a zázraky brzo po umučení, prozkoumány starobylé lampy, obrazy, svícny a j. dary u hrobu sv. Jana Nepomuckého a jinde, určena pak přibližná jejich starobylost. Za tímže účelem použito bylo z knihovny kapitulní dvou rukopisů: Jana z Krumlova a Pavla Židka. Zápis Ebendorferův nalezen byl teprve Palackým v archivě vídeňském, žaloba pak Jenštejnova nalezena byla teprve r. 1752 v archivu vatikánském! Zvláštní čtyřčlenná komise přísežná měla určití stáři obou zápisů. Židek právem kladen byl do stol. 15., zápis Jana z Krumlova však omylem stanoven byl do r. 1383, ač napsán byl o 100 let později. Četné starobylé zkratky v písmu způsobily ten omyl. Chybu tu nazývá Bartoš »obratným podvodem«; podezření to jest neoprávněno, což zdůrazňuje Stejskal: »Dopustiti se chyby«, praví — »podvodem to nazývati může jen člověk jednostranně zaujatý, který si myslí, že by křivými přísahami byli zachraňovali, o čem byli skálopevně přesvědčeni a neměli žádných pochybností.«⁶¹⁾

Konečně u přítomnosti dělníků, svědků, tří lékařů a dvou chirurgů byl dne 15. dubna 1719 otevřen hrob sv. Jana Nepomuckého. Náhrobní

kámen s nápisem M J de Pomuk ze XIV. stol. se rozpůlil. V hloubce 1.18 m nalezena byla pod slehlou zemí kostra s kostmi rukou skříženými, s tváří k východu a se stopami ran na lopatce. Část po části vytahována. Když pak lebka položena byla na bílé prostěradlo na stole, k úžasnosti přítomných vypadl jí jazyk svěží, červený a neporušený. K vůli jistotě byl na dvou místech naříznut a přítomnými lékaři a chirurgy, proslavenými na četných universitách v cizině, uznán za jazyk lidský, který jen zázrakem mohl býti přes 300 let zachován. Tím potvrdil Bůh svatost věrného sluhy svého pro jeho mlčelivost o tajemství zpovědním. Výpovědi přísežných svědků o právě vypsáném důkazu všemohoucnosti Boží a svatosti sv. Jana byly protokolárně zaznamenány. Jazyk vložen na to do skřínky stříbrné, tato pak i s kostmi do rakve cínové. Skřínka i rakev byly zapečetěny a konečně v rakvi dubové do hrobu vloženy a hlínou zaházeny.

Vylíčenou událost, dosvědčenou přísahami a výpověďmi svědků, lidí učených i prostých, není možno vyvracetí lží a sesměšňováním, jak to činí hrubým způsobem básník Machar poznámkou »o řezníkovi jakéms«, dodávajícím jazyk pro sv. Jana. Chceme důkaz o podvodu a rádi veřejně jej uznáme! Dokud se tak nestane, nemá nikdo práva podezíratí z podvodu ani neporušenost jazyka sv. Jana po době více jak třistaleté popíratí.

Průběh procesu v Praze, přísežnými svědky dosvědčený, byl sepsán a do Říma zaslán. Posvátný Sbor obřadů v Římě — po vyvrácení ná-

mitek kard. Prospera Lambertiniho jako obhájce víry — zařadil sv. Jana Nepomuckého dne 31. května r. 1721 mezi blahoslavence Boží. Téhož roku v červenci konány byly v Praze po celý tyden slavnosti.

»V pravdě svatý a mučedník Kristův . . .«
(Kan. bula.)

Prohlášením vyvolence Božího Jana za blahoslaveného nebyly splněny přání a tužby jeho ctitelů. Na prosby vznešených i prostých povolen byl posv. Sborem obřadů proces o svatořečení blah. Jana Nepomuckého. Přísežnými svědky z části dřívějšími, z části novými dosvědčeno bylo mučednictví a jeho příčina, i »úcta nepamětná«. K dotvrzení však svatosti života při svatořečení žádala církev vedle svědectví lidských také svědectví Božího, jemuž říkáme zázrak. Zázrakem rozumíme úkaz, jež zákony přírodními vyložití nemůžeme, a jež vykládáme působením všemohoucnosti Boží. Domněnky a zdání jednotlivců — bez schválení církve — nemohou býti pokládány za zázraky. Za zázrak prohlašuje církev úkaz nějaký, řádem přirozeným nevysvětlitelný, teprve po soudním řízení, často léta trvajícím, a po pečlivém výslechu svědků a vyšetření všech okolností nevysvětlitelného úkazu! Svatost života vyvolence Božího Jana Nepomuckého potvrdil Bůh četnými zázraky; o pravosti čtyř svědčí také církev po pečlivém vyšetření a výpovědích přísežných svědků.

První zázrak byl zjištěn v kapli svatováclavské dne 15. dubna 1719, když jazyk sv. Jana nalezen byl neporušený po více jak třech stoletích.

Hrob byl po druhé otevřen dne 27. ledna 1725 u přítomnosti lékařů, chirurgů, dělníků a 9 svědků. Pečetě stříbrné skřínky byly neporušeny, jazyk byl totožný s oním z r. 1719. Když byl na polštář položen, naskytla se přírodním nezvyklá podívaná: jazyk pojednou naběhl a tmavočervená barva jeho změnila se v šarlatovou. Rány naříznutím vzniklé se rozvěřely. Jazyk po dvě hodiny byl bedlivě lékaři zkoumán a od ostatních přítomných s podivným pozorován. Se srdcem pohnutým všichni oklekají, velebíce Boha v jeho divných skutcích. Událost tato, již přísežní lékaři s vyloučením možnosti všelikého podvodu, způsobem přirozeným vyložiti nemohli, jest naprosto jistá a věrohodná, takže neváhá prohlásiti badatel v otázce sv.-janské dr. Reyl: »Celou historii českou mohli bychom zavrhnouti, kdyby událost v kapli svatováclavské ze dne 27. ledna 1725 byla prohlašována za historický podvod, protože málokterá událost může se opřít tak skvělým svědectvím, jako je nový život v jazyku Janově při úředním šetření.«⁶²)

Jako zázrak třetí bylo přísežně zjištěno a potvrzeno náhlé uzdravení úplně seschlé a bezživotné levé ruky Ter. Krebsovy.

Konečně jako čtvrtý zázrak bylo zjištěno a přísežně potvrzeno zachránění 7letého dítěte Roz. Hodánkovy; téměř hodinu byla ve vodě, koly mlýnskými jsouc zmítána. Oba poslední

zázraky udály se na vzývání sv. Jana Nepomuckého.

Spisy o pražském procesu za svatořečení, přísežnými svědky dotvrzené, byly pak do Říma poslány. Po tříletém pečlivém šetření v Římě a po odmítnutí námitek Prosp. Lambertiniho, obhájce víry, byl blah. Jan Nepomucký v chrámě lateránském v Římě od pap. Benedikta XIII. dne 20. března 1729 za svatého prohlášen.

Po stopách historického omylu.

»Je nesmyslné uctívati svatého, který nikdy nežil«, slyšíme opakovati v různých obměnách od odpůrců úcty sv.-janské. Úsudky tyto zárodkem mají utkvělou představu a tvrdošíjnou zaujatost, jež nechce uznat, že svatořečení nevztahovalo se ani k roku, ani k příčině mučednictví, dle soudu odpůrců nejisté (z pov. taj.), ani k nedoloženým částem »Životopisu« Balbínova — ale vztahovalo se k jisté osobě, svatě žijící, mučednickou smrtí svůj život skončivší a zázraky oslavené.

Pravdou jest: r. 1383 žádný sv. Jan Nepomucký rozhodně utopen nebyl — odpůrci křesťovité črží se této skutečnosti a dokazují, že proto ani nežil —, čehož nejpádnejším důkazem jest, že žaloba Jenštejnova o tom ničeho neví. Týž Jenštejn však a ostatní svědkové z let 1393—1401 dosvědčují existenci Jana z Pomuku, gen. vikáře a doktora dekretů, svatého mučedníka, blahoslaveného, ctilivého, muže svatě paměti, který u sv. Víta byl pochován v

hrobě divy slavném, v úctě chovaném a konečně mříží ohrazeném, jenž zahynul smrtí utopením r. 1393, kteréhož roku také vyschla řeka.

Nuže k osobě Jana z Pomuku, jednou vsutku žijící, jen omylem v představách rozdvojené, ve skutečnosti však jediné, třebaš vědomě opomenuté, vztahuje se chybný rok buly kanonisační. K Janovi z Pomuku vztahuje se chybný zápis Jana z Krumlova (Viz: Velkolepý, neslých...), jakož i chybný rok — totiž 1383 — utopení Jana Nepomuckého. Hájek totiž udává jeho hrob zcela zřejmě mluví o hrobu známém z letopisů, totiž o hrobu u sv. Víta, divy slavném, v úctě chovaném, mříží ohrazeném. — Jistota tohoto soudu je tím větší, poněvadž Hájek hrobu druhého — totiž doktora Johánka — neudává; udávají jej však letopisy. K témuž Janovi z Pomuku vede konečně i udání Kroniky Hájkovy o vyschnutí řeky při utopení Jana Nepomuckého r. 1383. Než letopisy svědčí, že řeka vyschla r. 1393 po utopení Jana z Pomuku. K témuž Janovi z Pomuku vztahuje se životopis Balbínův s chybným rokem smrti mučednické, k témuž Janovi z Pomuku vztahuje se konečně i svatořečení od sv. Stolice, byť udán chybný rok utopení sv. Jana Nepomuckého; byloť použito uvedených pramenů, o nichž jsme dokázali, že nezbytně a naprosto jistě vedou k Janovi z Pomuku ve známém hrobě sv. vítském. Poznámka o vyschlé řece dala již v Římě při obou procesech (jednání) obhájcí víry Prosp. Lambertinimu příčinu k pochybnostem o správnosti roku 1383, jakožto roku utopení sv. Jana

Nepomuckého. Byloť známo vyschnutí řeky r. 1393. Znalost žaloby Jenštejnovy — nalezené teprve r. 1752 v archivu vatikánském — zcela jistě by pochybnosti rozptýlila a rok 1383 opravila. Chybný rok buly kanonisační neopravňuje k lichým závěrům, že kanonisován byl svatý, který nikdy nežil.

Při svatořečení sv. Jana Nepomuckého byla opomenuta jedna z příčin smrti mučednické: totiž hájení práv církve (Kladruby a Huler), jak udává svědectví letopisů o Janovi z Pomuku. Z okolnosti té však neplyne, že na téhož Jana z Pomuku nelze vztahovati nev. taj. zpovědňi, jako přední příčinu smrti mučednické. Mlčení současníků o té věci jsme plně vyložili v odstavci Taj. zpovědňi! Nev. taj. zpovědňi, jako hlavní příčina smrti mučednické u Jana Nepomuckého, jest dostatečně dosvědčeno svědectvími kladnými a svědky hodnověrnými vedle tradice kapituly sv. vítské.

K stručnému vypsání života Nepomukova — neměl to býti životopis úplný, nýbrž jak v bule se praví: něco ze života světceva — použil posv. Sbor obřadů Životopisu Balbínova. Stejně, jak jsme dokázali o Životopise Balbínově, platí též o životopise světcevě, obsaženém v bule: životopis sv. Jana Nepomuckého, v kanon. bule obsažený, jest v podstatě úplně správný a tudíž nikoliv životopis osoby smyšlené a přeludu fantasie, ale osoby jednou svatě žijící s ostatky svatého těla: s kostmi, lebku a neporušeným jazykem. —

Připsal tedy posv. Sbor obřadů sv. Janu Nepomuckému t. j. gener. vikáři Janu z Pomuku,

chybný rok utopení, vynechal část příčin mučednictví a konečně doplnil život jeho některými nedoloženými okolnostmi dle Balbína — tím však nebyla za svatého prohlášena osoba vymyšlená a nežijící. Svatořečení nevztahuje se ani k roku ani k okolnostem života více nebo méně důležitým, přidaným či vynechaným, ale k osobě, smrtí mučednickou skončivší pro naprosto jistou příčinu, spočívající v nev. taj. zpo- vědním, jejíž svatost Bůh zázraky dosvědčil.

Papežská neomylnost a kanonisační bula.

Při nejudsilovnější snaze po pravdě obsahuje kanonisační bula zv. »Christus Dominus« několik chyb. Jak srovnáme omyly ty s článkem víry, jednajícím o neomylnosti papežské? Nutno si uvědomiti, že neomylnost papežská vztahuje se pouze na slavnostní prohlášení papežova, týkající se věro- a mravouky, nikoliv však na data životopisná nebo chronologická! Dle této zásady řídíme se také při obsahu svatořečení sv. Jana Nepomuckého, obsaženém v bule zmíněné! Tato skládá se ze 14 částí, z nichž pouze devátá část je předmětem věroučného prohlášení papežova. Hlavní slova oné části jsou: »... Ku cti svaté a nerozdílné Trojice, povýšení víry katolické a vzrůstu jména křesťanského, blahosl. Jana Nepomuckého, kněze a kanovníka metropolitního kostela pražského v království českém, jehož svatost, mučednictví a zázraky byly plně dokázány a jsou jisty, určíi jsme a ustanovujeme, aby v počet svatých mučedníků byl zapsán a jako v pravdě svatý a

mučedník Kristův byl ctěn...« Toto věroučné prohlášení, pravdě zcela odpovídající, jest zároveň předmětem naší víry a zároveň neomylnosti papežské. V prohlášeních chronologických, životopisných — hvězdářských a jiných papež se může mýlit jako každý jiný člověk! — Proto k opravě omylů v životopisech svatých vybízí sv. Otec Benedikt XIV. V bule »O blahorečení sluhů Božích« praví: »Mé svědectví v těchto nepodstatných pro náboženství věcech je přijímati jen jako svědectví lidí, kteří mohou blouditi... omyly rád opravím.« Slova ta vskutku svobodomyšlná platí zajisté také o životopise sv. Jana Nepomuckého.

Stanovisko církve je zcela správné a jedině doporučitelné. Náзору zcela opačného jest však přední odpůrce úcty sv. janské Herben. Jeho prohlášení o »Životopise« Balbínově týká se zajisté i životopisu sv. Jana Nepomuckého, obsaženého v kanon. bule. Herben prohlašuje: »To je životopis sv. Jana Nepomuckého a nikdo nemá práva jinak jej upravovati a měniti.«⁶³) Vlastnost nectného stavu němé tváře doporučuje, ba přímo nařizuje pan Herben těm, již obírají se otázkou sv. janskou. V historii badáme, opravujeme, doplňujeme a vysvětlujeme, což je čestným úkolem a předností ducha lidského. Stanovisko Herbenovo dovedeme pochopiti jen tehdy, když si vzpomeneme, kolika lžemi a výmysly znetvořeny jsou naše české dějiny dějepisci zvláště protestantskými. Strach před vyjasněním historie svatojanské — potom pravda zastkví se v celé své kráse a odpůrcům odňata bude zbraň k ustavičným námitkám a napadání

církve -- činí Herbena »papežštějším než jest Řím«, jak praví Stejskal.

Zdroj mravní síly a svatého nadšení.

Ode dne svatořečení nabývá úcta sv. janská rázu nejvroucnějších projevů náboženského citu: přečetnými pobožnostmi, modlitbami a písněmi ctěn a vzýván byl svatý Boží v rozmanitých chvílích a příležitostech lidského života. Význam úcty sv. janské v ohledu duchovní posily a svatého nadšení je tím důležitější, čím větší byla bída duševní a hmotná, v níž octla se celá střední Evropa po válce 30leté a vpádech vojsk tureckých; jimi zvláště vlast naše byla nemilosrdně šlehána. Kolik síly, statečnosti a vytrvalosti bylo třeba, aby obnovena byla tvářnost země české, lidskou zločinností tak zubožená, jí proměněna jednou tak šťastná a slavná země v údolí slz a běd, duše pak uvržena v zoufalství a hrůzou pozvolného umírání. Pro tuto dobu, v dějinách českých nežalostnější, nabízí úcta sv. janská duchovní posilu a mravní oporu v míře nejbohatší.

Úcta vzoru svědomitosti v povolání učila ctitele sv. janské úsilné práci a horlivosti v povolání vlastním i za poměrů nejsvízelnějších!

Svatost života věrného sluhy Božího byla ctitelům sv. janským mocnou pobídkou k »velkolepému vzepjetí duše k Bohu, k svatosti a zbožnosti, k nalezení cesty k Němu.«

Neporušená mlčelivost vedla ctitele svatojanské ku vzájemné šetrnosti, odpuštění a lásce, učila je zachovávat slova sv. apoštola: »Je-

den druhého břemena noste a tak naplníte zákon Kristův.«

Hrdinná vytrvalost sv. Jana Nep. v boji se zvůli a zlobou královskou učila a povzbuzovala ctitele sv. janské k statečnosti za práva národa, k vytrvalosti tím obdivuhodnější, čím bezohlednější byl útisk.

Přímost povahy sv. Jana Nep., kárajícího krále a odpírajícího jemu v počínání hříšném, bez ohledu na ztrátu jeho přízně — učí ctitele sv. janské otevřenosti a upřímnosti vůči každému, když o pravdu se jedná.

Kult svatojanský byl vroucí písní, povznášející pokleslou mysl k Spravedlnosti Nejvyšší, byl písní plnou mravní síly a krásy, vytrysklé z odvěkého úsilí duše lidské o nalezení cesty k Bohu, ku vzoru vši krásy a svatosti! Kult svatojanský vedl lid český v dobách nejsvícelnějších k zušlechtění mravnímu, vroucnosti a svatému nadšení pro opravdovost života křesťanského. Jako zdroj duchovní posily a nadšení prokázal kult svatojanský národu našemu vynikající služby způsobem nejušlechtilejším!

Kultem sv. janským k národnímu probuzení.

Nejen po stránce mravně obrodné, ale i se stanoviska národně-buditelského prokázal kult sv. janský národu našemu služby ceny nehybnoucí. —

V čele snah o kanonisaci sv. Jana Nepomuckého stojí známá vlastenecká trojice Pešina — Dlouhoveský — Balbín. Každým dechem života svého, každým činem svým snažili se mužové

tito vlasti prospěti. Nemůžeme nevzpomenouti slov velikého Čecha katolické reformace, jesuity Balbína, slov obdivuhodně vážných, otrása-jících svojí opravdovostí: »Kdo vlast nenávidí a proti ní brojí, většího dopouští se hříchu, než kdyby vlastní matku zavraždil.«⁶⁴⁾ Plamennými slovy syna národa bezcitně sužovaného probuditi chce Balbín svědomí bezohledných ukrut-níků a volá: »Nešťastníče! Pod napřaženým ra-menem spravedlnosti Boží stojíš, žije i umíra-je, vinník tolika zla. Krev nešťastných přejde na Tebe i na syny Tvé!«⁶⁵⁾

Neubráníme se pohnutí, čteme-li nevyrovna-telnou závěť Pešinovu, tak dojemným způso-bem pamatující na ohroženou vlast: uložil kněž-stvu modlitby »za zachování národa českého« a »za šťastné a veselé trvání milé vlasti a všeho našeho národa slovanského.«⁶⁶⁾ Čestně k těm-to dvěma mužům řadí se I. Ig. Dlouhoveský z Dl. Vsi, kanovník sv. vítský a potomek starého čes. rodu. Chápali-li se tito mužové každé pří-ležitosti, aby národ svůj oslavili a jemu prospě-li, pak bylo jm svatořečení světce, z krve české pocházejícího, příležitostí novou a nade vše vítanou »oslaviti novým světcem národ před ce-lým kulturním světem tehdejším, neboť tím, čím je dnes národu veliký vědec. nebo umělec, tím byl baroku světec.«⁶⁷⁾

Úsilí o svatořečení sv. Jana Nepomuckého posvěceno jest tedy nejušlechtilejším citem lás-ky k vlasti velikých synů národa — Pešiny — Dlouhoveského a Balbína. Dosažením pak sva-tořečení roznesena byla sláva jména českého do nejzazších končin světa, bylť život sv. Jana

Nep. popsán ve všech světových řečech, na Velehradě uložen jest dokonce čínský životopis sv. Jana Nepomuckého. St. Vráz⁶⁸), slavný cestovatel český, vypravuje v díle svém, že viděl v Americe, 1200 km od pobřeží, ve výklenku domu jednoho sošku sv. Jana Nepomuckého.

Vedle rozšíření známosti o jménu českém v cizině a jeho zvelebení působil kult sv.-janský duchem národně uvědomovacím na domácí své ctitele! Máme na mysli obzvláště velkolepé pouť svatojanské! Jaká důvěra ve vzkříšení národa a jeho slavnou budoucnost vlévala se při tak slavných a četných shromážděních v srdce již v beznaději tonoucí! Národ žije! Řeč jeho pohrdaná a znevážená neozývá se již úzkostlivě jen v příbytcích nejzapadlejších, ale sebevědomě rozléhá se ulicemi pražskými! Národ žije písněmi svými! Jak dojemně zní v sluch udivených poutníků sladké zvuky a melodie písně české! Národ žije v různosti krojů svých a pestrosti jejich barev. K slzícímu oku i dychtivému sluchu výmluvně a radostně doléhá zpráva o vzkříšení a životě duše české uprostřed záplavy cizoty! Do všech konců země roznesou poutníci zprávu tufo plnou povznášející naděje a radostného nadšení. O kultu sv.-janském, spojeném se slavnými poutěmi 16. května, napsal český dějepisec Pekař tato slova: ». . . byl více než půldruhého století pravou missa solemnis (slavnou bohoslužbou!) náboženského a při tom jaksi česky náboženského citění této doby . . . Tehdy nejen pražská města ožila podivuhodnou krásou baroku, ale kdy celý národ až do poslední vsi, do

poslední chatrče, do posledního vzorku krajky a do poslední melodie lidové písně naplnil se životní radostí barokové kultury, pronikající, tvořící, budující novou společnost, nový národ, týž národ, z něhož vyšlo naše obrození, z něhož vyšly naše generace.«⁶⁹⁾

Působením národně-buditelským vytvořil kult sv.-janský nový národ, novou společnost, uvědoměle českou, z níž vzešlo naše národní probuzení! Okolnost právě naznačená jest zároveň vyvrácením známé, naprosto pochybné theorie o »navazování« na reformaci husitsko-českobratrskou při našem národním probuzení! Naše národní probuzení tkví kořeny svými v t. zv. protireformačním češtví, probuzeném bezohledným útiskem národním, representovaném velikými Čechy katolickými, počínaje učencem a knězem Balbínem a konče prostým poutníčkem a »vlastimilem« Frozínem a ideami osvícenskými podporovaném.

Národně-buditelským působením a vlasteneckým uvědomováním získal si kult sv.-janský nemalý podíl i na dosažení politické svobody českého národa.

Ve jménu demokracie!

Po ukončení války světové postavila Prozřetelnost Boží národ náš do řady národů svobodných, samostatných. V bratrské lásce a jásavých písních svobody budeme prožívat dny života svého ke cti, zvelebení a slávě jména českého a spáse duše své! . . . Než jinak usoudila zloba lidská a její vášně! Neminul ani týden samostatnosti naší a z Prahy ozvala se

rána děsivá, nejčernějšími mocnostmi vyvolaná, rána hrozivá. V prach země stržena byla socha Panny svaté, k Níž lid český po staletí přibližoval se jen s modlitbou, rukama sepiatýma a svatou písní na rtech. Následují dny nejpustších urážek náboženství převážné většiny národa, toho náboženství, jež na úsvitě dějin dalo jemu veliké apoštoly sv. Cyrila a Metoděje, v němž dočkal se národ náš svého nejslavnějšího věku za Karla IV., Otce vlasti, jehož vlastenecké kněžstvo národ téměř pohřbený k novému životu vzkřísilo! Náboženství katolické postaveno v posměch rozvášněné ulici, smýkáno bahnem nejpodlejších lží a útoků, zvláště při t. zv. sčítání lidu! Lid katolický postaven byl mimo zákon, svatyně jeho loupěny, školy staly se místem boje nejsmutnějšího — o nevinnou a nic netušící duši dětskou! Boj o dítě trvá dosud ve způsobu daleko nebezpečnějším a zhoubnějším, poněvadž jest veden nenápadně, důsledně a plánovitě! Nejbolestnějším při tom všem jest, že bývá zneužíváno jména hlavy státu!

Článkem běsnění protikatolického bylo lámání křížů a ničení soch svatých patronů českých, zvláště soch sv. Jana Nepomuckého. Za nejpustších nadávek, počínaje od dětí do dospělých, nejhrubším násilím: uražením ruky, hlavy, rozbitím kladiveru, kopáním nebo kamenováním — proměněno bylo několik set soch sv. janských v žalostné trosky! Na obranu znásilňované svobody občanské a náboženské nepovstal nikdo! Mrzí nás, že i Petr Bezruč⁷⁰) zneužil péra svého k napsání potupné básně na

sv. Jana Nepomuckého pro sokolský časopis v Semilech v Čechách! Divně řadí se posměšná slova básně té vedle výkřiku bolesti Slezských písní nad usychající větví těšínského češství!

Vyjmenované násilnosti a hrubosti vůči náboženskému citění katol. lidu českého daly se a dějí dosud, byť v podobě poněkud změněné — ve jménu demokracie, humanity, osvěty a pokroku XX. století! Stejným způsobem osvědčovaly »osvětu« hordy divokých Vandalů před 1500 lety, když pod drtivou nohou jejich v trosky obracely se nejvzácnější památky kultury starověké, stejně osvědčovali »náboženskou snášelivost« Táboři, již ve jménu Husově upalovali bratry své české pro různost jejich náboženského přesvědčení a v trosky obraceli chrámy, sídla nábožnosti a všelikého umění, i kláštery, sídla vzdělanosti souvěké . . .

Dějiny pronesou svůj spravedlivý soud nad těmi, již byli duchovními původci všech těch hanebností, jimiž v prvních letech samostatnosti české ve jménu demokracie šlapáno bylo po svobodě svědomí i občanské způsobem tak bezohledným!

Za symbolem tvůrči a plodné práce!

Jistá část české společnosti rozhodla, že národ český bude žítí buď ve znamení Husa nebo sv. Jana Nepomuckého!

Dovedeme spravedlivě uznati bezúhonný život řím.-katolického kněze Husa, nejsme však slepi k jeho chybám a bludům, zvláště o církvi, její pravomoci a zřízení Pro bludy své byl za

kaříře prohlášen a dle tehdejšího světského zákona upálen. Tvrdošti zákona toho nikdy hájiti nebudeme. Dodáváme jen, že Hus zastával -- jako celá jeho doba — názor o pravomoci světské vrchnosti, aby poddané k úkonům víry nutila i násilím a také trestala!⁷¹⁾ Dovedeme oceniti v Husovi vlastence — nezapomeneme však, že »dávno před Husem byl u nás český živel na nezadržitelném postupu«⁷²⁾ Kronika Dalimilova 100 let před Husem píše velmi ostře proti Němcům a jitří sebevědomí české! Nemůžeme nevzpomenouti všestranné péče Karla IV. o »sladký« jazyk český! Dovedeme uznat horlivou snahu kazatele betlemského o nápravu mravů v kněžstvu i lidu — nezamlčíme však, že tutéž snahu měla i církev. O nápravu mravů v Čechách horlivě pečuje Arnošt z Pardubic i Jenštejn, svolávají časté synody a provinilé kněze přísně trestají! I Hus stal se na vyzvání Jenštejnovo nejednou synodálním kazatelem!

Uznáním jistých dobrých vlastností Husových není ještě zodpověděno, pro koho se rozhodne národ český, t. j. jeho převážná většina katolická. Odpověď tuto dá nám srovnání způsobu činnosti a výsledku působení v národě českém J. Husa i sv. Jana Nepomuckého. — Hus je znamením revoluce! Sténání umírajících, záplava požárů, rozvrat rodin a všeho veřejného života . . ., toť jsou hesla, doprovázející jméno Husovo — sv. Jan Nepomucký naopak jest znamením tvořící a budující práce, tichého a vytrvalého snažení, jež jedině přináší štěstí a blaho národům!

Jménem Husovým rozpalovány byly nejniž-

ší pudy a vášně lidské, jako násilí, pomsty a hněvu, bratrovraždy, nesnášlivosti a znásilňování svobody svědomí. O Žižkovi, nejpřednějším straníku Husovu, píše současný nekatolický spisovatel Gamma⁷³⁾ (pseud): »Kdyby rukou Žižkovou — pro víru — nikdo jiný nebyl upálen než Martin Húska — tak ohavně upálený na roudnickém náměstí zabeďněn v sudě — stačilo by to na důkaz, jak daleko odbloudilo už táborství od prvotní své idey Boha Otce všech —«. Kněží táborští hlásali: »Zlořečený kněz, který zbraňuje meči svému hmotnému od vylévání krve protivníků zákona Božího; ruce své ať v krvi jejich omyje!«⁷⁴⁾ Za válek husitských usmrceno bylo na 600.000 katolíků, jak Balbín vypočítává. Kult sv.-janský naproti tomu shromažďuje ve svaté písni a modlitbě celý národ bez rozdílu stavu a povolání ku svorné spolupráci, učí vzájemné šetrnosti, lásce a odpuštění, učí vroucnosti a opravdovosti života křesťanského.

Hus upravil cestu protestantismu, který již před B. Horou hrozil národu našemu úplným porněmčením.⁷⁵⁾ Hus způsobil roztržičtění a nesvornost národa pro stále hádky náboženské; jimi zaviněn byl duševní a hmotný úpadek české společnosti předbělohorské, jenž nezbytně přivedil B. Horu. Česká universita klesla s vrcholu své slávy v době katolického krále Karla, Otce vlasti, na stupeň nejnižší, — společnost česká v době předbělohorské byla tak zmateriálovaná a zlenivělá, jako snad nikdy v našich dějinách⁷⁶⁾, praví historik. Sv. Jan Nepomucký vedl národ náš k horlivému plnění po-

vinností, k práci a blahobytu limotnému, tichou a svědomitou prací duševní k zušlechtění a duchovnímu pokroku, vytvořil společnost národně uvědomělou, z níž vzešli naši národní buditelé; tak upravil cestu k dosažení naší samostatnosti!

Tímto srovnáním »doufáme, že přesvědčíme český národ, aby si uvědomil, že sv. Jan je symbolem národního probuzení a tvůrčí plodné práce národní a státní spolupráce, — kdežto Hus je symbolem rozkolu a rozleptávání národa, symbolem revoluce, symbolem revolty proti státu, symbolem ideí, jež jsou schopny rozleptati z mrtvých k novému životu procitlý stát! A na této basi svedeme zápas označený heslem: sv. Jan Nepomucký nebo Jan Hus! A již dnes jsme jisti, že ten boj vyhraje. Kladná idea a pravda vyhrává vždy nad negaci, jejímž hlasatelem byl a jest dosud Hus.«⁷⁷⁾

Za symbolem tvůrčí a plodné práce národní, náboženské a sociální — za sv. Janem Nepomuckým — půjdou katolíci čeští ke slavné budoucnosti svého milovaného národa!

»Sv. Jene, miláčku národa českého, budiž před trůnem Božím jeho zástupcem! Shlédniž s nebes výše okem milostivým na nás, dědictví své!«⁷⁸⁾

Poznámky:

- 1.) Dr. J. Pekař, Tři kapitoly o sv. Janu Nep., str. 23.
- 2.) S. A. t. j. soudní akta kons. pražské.
- 3.) Flajšhans, M. Jan Hus, str. 142.
- 4.) Tři kapitoly, str. 20.
- 5.) J. Herben, Jar. Nepomucký, III. vyd. 1920, str. 121.
- 6.) 7.) Herben, str. 174, str. 173.
- 8.) Tři kapitoly, str. 17.
- 9.) Dr. Fr. Stejskal, Sv. Jan Nepom., I., str. 105.
- 10.) Fr. Palacký, Dějiny n. č., II., str. 390
- 11.) Tři kapitoly, str. 6.
- 12.) Stejskal I., str. 136.
- 13.) Tomek, Dějiny m. Prahy III., str. 328.
- 14.) Tři kap., str. 22.
- 15.) Palacký, Dějiny II., str. 391.
- 16.) Dr. F. M. Bartoš, Světec Temna, str. 23, 1921.
- 17.) 18.) Č.Č.H., 1921, str. 477 (Pekař).
- 19.) 20.) Bartoš, str. 35, str. 24.
- 21.) Herben, str. 36—37.
- 22.) Tři kap., str. 21.
- 23.) Palacký II., str. 391.
- 24.) Tři kap., str. 28.
- 25.) J. Arbes, Lež a pravda o sv. Janu Nep.
- 26.) Č.Č.H., 1921, str. 474 (Pekař).

- 27.) Stejskal II., str. 71.
 28.) Č.Č.H., 1921, str. 475, (Pekař).
 29.) Stejskal II., str. 158.
 30.) Č.Č.H., 1923, str. 471 (Pekař)
 31.) Herben. str. 115.
 32.) Jako 25.)
 33.) Abel u Herbena, str. 114.
 34.) 35.) Herben, str. 61, str. 127.
 36.) 37.) Č.Č.M., 1915, str. 130 (V. Novotný).
 38.) 39.) Herben, str. 167, str. 57.
 40.) Č.Č.M., 1916, str. 148 (Flajšhans).
 41.) Č.Č.M., 1915, str. 141 (Novotný).
 42.) Tři kapitoly, str. 11.
 43.) 44.) J. Kalousek, O potřebě prohloubiti věd.
 o Husovi, str. 40, str. 42.
 45.) Herben, str. 205.
 46.) J. Kepřt, Z minul. do přít., str. 54
 47.) Tři kapitoly, str. 25.
 48.) Č.Č.H., 1921, str. 477, (Pekař).
 49.) 50.) Stejskal II., str. 54, str. 159.
 51.) Z. Winter, Život cír. v Č., str. 26.
 52.) Kalousek, str. 28—32.
 53.) Tři kapitoly, str. 49.
 54.) Bartoš, str. 25.
 55.) A. Cába, S. děj. nár. čsl., str. 90, VIII. vyd.
 56.) Herben, str. 126.
 57.) 58.) 59.) Tři kapit., str. 54—55, str. 31,
 str. 33.
 60.) Č.Č.H., 1921, str. 476 (Pekař).
 61.) Stejskal II., str. 162.
 62.) Dr. Reyl, Obrana úcty svatojanské, str. 24.
 63.) Jako 39.).
 64.) 65.) B. Balbín, Obrana jaz. slov.
 66.) Č.Č.M., 1886 (V. V. Zelený).
 67.) Jako 28.).

- 68.) Vráz, Na příč rov. Amer., str. 188.
69.) Tři kapitoly, str. 10.
70.) Al. Šorm, Ve jménu demokracie, str. 32.
71.) Erben, S. s. H. II., str. 258.
72.) Č.Č.H., 1921, str. 15 (J. Klik).
73.) Gamma, J., T., B., str. 25.
74.) Bílejovský, Kron. církv., str. 54.
75.) Č.Č.H., 1921 a 1922 (J. Klik)
76.) Pekař, B. Hora, str. 43.
77.) Lid, 1922, čís. 112,
78.) Al. Šorm, Nápis na soše sv. janské r. 1774.

Obsah:

	Str.
Dráha života	4
V stranické zaujatosti	6
Lichvář a lakomec	8
Světskou hanbu utrpí	9
V moci násilníka	11
Svědectví současníků	14
Mučedník tajemství zpovědního	15
Vyložením příčin mlčení současníků	17
Světec „Temna“	21
Historický omyl Hájkův	23
Nesmrtelná zajisté jest památka jeho	28
Výnosy papeže Urbana VIII.	32
Úmysl českých vlastenců	33
Velkolepý, neslýchaný a obrovský podvod je- zovitský	35
Methody našich odpůrců	39
Nebýti Husa, nebylo Jana Nepomuckého	43
Hanobitelé věrných synů českého národa	47
Blahoslavení Jana Nepomuckého	49
V pravdě svatý a mučedník Kristův	52
Po stopách historického omylu	54
Papežská neomylnost a kanonisační bula	57
Zdroj mravní síly a svatého nadšení	59
Kultem sv. janským k národnímu probuzení	60
Ve jménu demokracie	63
Za symbolem tvůrčí a plodné práce	65

Tedy upozorňujte, doporučujte je v kruhu svých známých,
získávejte jim nové odběratele.

Sdělte nám adresy,
na něž bychom mohli poslati ukázková čísla

Časových Úvah - Štítu - Ženy.

Stále máme na skladě:

Růžence pevně pracované, kokosové, kostěné, perleťové, alabastrové.

Obrázky svatých do modliteb.

Modlitební knihy v pěkných vazbách.

Obrazy a sochy svatých.

Různé umělecké předměty

k výzdobě stolů i pokojů.

Knihy, časopisy, noty atd.

kdekoliv vydané obstaráme Vám v čase nejkratším
za původní ceny.

**Družstevní knihkupectví
v Hradci Králové.**

Dr. Klug: Království boží	18 —
Dr. Novotný: Spiritismus	5 70
Em. Žák: Žena v křesťanství	3·50
» » Volná myšlenka	1·60
Dr. Novotný: Mravnost a náboženství	34·—

Dr. N o v o t n ý :

Eduard Jan Nep. Brynych.

Životopis seznamující nás s dílem a myšlenkami
velikého člověka-biskupa. Kč 30·—.

	Kč
Sahula: Doha předhusitská a husitská	2·—
Pozorovatel: Člověk bez svobodné vůle?	3·—
Neumann: Z dějin bohoslužeb v době husitské	18·—
Dr. Novotný: Index a věda	3·—
Dr. Kutal: Dějiny Starého Zákona	8·—
Dr. Kadeřávek: Soustava filosofie křesťanské.	
I. díl: Úvod do filosofie	32·—
II. » Metafysika — O přírodě — O duši lidské — O Bohu	45·—
III. » Morálka filosofická	35·—
Brynych: Duch katolické obnovy	5·—

**Družstevní knihkupectví
v Hradci Králové.**

Z publikací »Časových Úvah« jsou dosud na skladě brožury :

I. APOLOGETIKA:

	Cena
	Stran hal
Dr. <i>Fr. Reyl</i> : Manželství přirozené a svátostné	32 32
<i>V. H. Hradecký</i> : Volná Myšlenka	56 56
<i>Fr. Blažák</i> : Sv. missie	40 40
<i>Fr. Jirásko</i> : O křesťanské charitě	32 32
<i>Jan Bělina</i> : Úpadek vědy	40 40
<i>Josef Rohleder</i> : V zápase o Řím	48 180
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32 40
Dr. <i>Josef Beran</i> : Suggesce a zázraky Kristovy	36 50
<i>V. Skála</i> : Katolíci za války	48 70
<i>De la Brière-Elitzer</i> : Převaha protestantů nad katol.	40 40
<i>Fil. Šubrt</i> : Umění a náboženství	48 48
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Ježíš Kristus v dějinných dokladech své doby	40 86
Dr. <i>Otakar Tauber</i> : Mravní výchova a škola	34 80
<i>V. Skála</i> : Církev československá	32 76
Dr. <i>Josef Novotný</i> : Laická morálka	72 160
Dr. <i>Josef Novotný</i> : Věda a víra o původu světa	76 80
Dr. <i>Jan Konečný</i> : V boji o nové náboženství	86 570
<i>K. B. Olmr</i> : Jak povstal život na zemi?	36 190
<i>Jiří Sahula</i> : Sváry českých sektářů	64 220
<i>A. Sládeček</i> : Laický apoštolát	76 320
<i>V. Krátký</i> : Stručná lidová obrana katol. náboženství	80 320
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Československý katechismus rozklad křesťanství	72 350
<i>Tomáš Chromý</i> : Láska k vlasti se stanoviska katol. morálky	132 420
Dr. <i>Jos. Novotný</i> : Občanská výchova dle pokrokových učitelů	130 650

II. DĚJINY.

Dr. <i>Jos. Samsour</i> : Inkvisice církevní	83 80
<i>Jiří Sahula</i> : Církevní snahy Husovy	48 100
Dr. <i>Otakar Tauber</i> : Casové záhady výchovy	88 150
» » » Bilá Hora	16 50
Prof. <i>Vévoda</i> : Základy výchovy: Náboženství a mravnost	92 250
<i>Jiří Sahula</i> : Krutosti habsburské	64 260
<i>Vilém Koleč</i> : Bratři Orebšti	49 200
<i>Jiří Sahula</i> : Karel IV., Otec vlasti	112 112
<i>Jiří Sahula</i> : Arnošt z Pardubic	64 64

	Stran hal.	
<i>Jiří Sahula</i> : Sociální postavení kněžstva v době husitské	32	32
<i>Jiří Sahula</i> : Vzdělání kněžstva v době předhusitské a husitské	96	96
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské ženy	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Jan ze Želiva	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Český obchod v době předhusitské a husitské	80	80
<i>Jiří Sahula</i> : Vzájemný poměr českých konfesi	80	80
Dr. Fr. Šulc : Byl Hus odsouzen jen pro 30 čl.	172	160
<i>Jiří Sahula</i> : Svatý Vojtěch a jeho doba	48	170
<i>Josef Hronek</i> : Kněží buditele národa československého	40	170
Dr. Karel Kašpar : Skutky a nikoliv slova papeže míru Benedikta XV.	98	320
Dr. Jan Konečný : Monismus a křesťanství	62	230
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské soudy a ortely	128	400
Církevní úkoly staroč. škol nekatol.	80	350
<i>F. Pukl</i> : Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	128	500
<i>Jiří Sahula</i> : Význam Žižkova díla. Díl I.	80	350
» » První průkopníci luterství v Čechách	80	320
<i>Karel Lutislav</i> : Řím a národ český	104	400

II. SOCIOLOGIE, NÁRODOHOSPODÁŘSTVÍ A JINÉ :

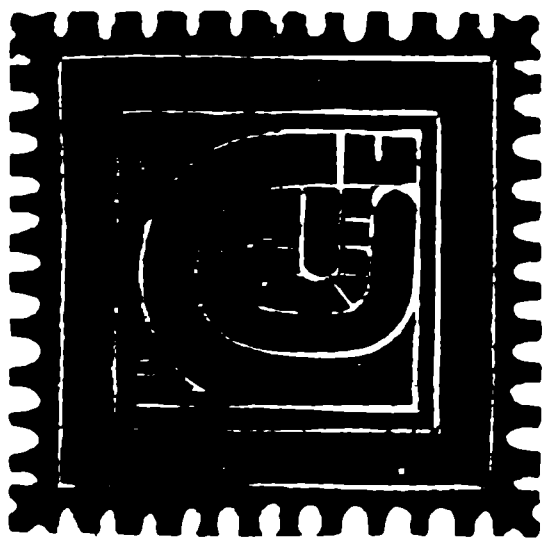
<i>M. Voňavka</i> : Katoličkým jinochům — spolky katolické	56	56
<i>Fr. Blafák</i> : Z porýnských missii	64	64
<i>M. J. Voňavka</i> : Alkohol nepřítel	48	48
<i>Pozorovatel</i> : Pozérství	80	80
<i>J. P. Hradecký</i> : Z dom. soc. dem. I.—III.	236	200
<i>M. Hettinger—Navrátil</i> : Slovo v čas o právu volebním	40	40
<i>P. Jan Urban—Fr. Šubrt</i> : O ruském pravoslavi	40	40
Dr. Aug. Štancl : Křesťanství a rolnická otázka	66	180
» » Kapitalismus	96	400
<i>J. M. Zavoral</i> : Chraňte dítek svých	49	200
Ing. C. Janáček Alois : Soc. otázka a polit. strany české	72	250
<i>Josef Hronek</i> : Dnešní směry socialismu	63	250
<i>Štěpán Goldschmid</i> : Dílo Boskovo	48	270
<i>Pietriga—K. Lutislav</i> : Péče o venkov. mládež	20	160

„ČASOVÝCH ÚVAH“ SVAZEK 300.

Pastýřský list
o sv. Janu Nepomuckém.

Napsal

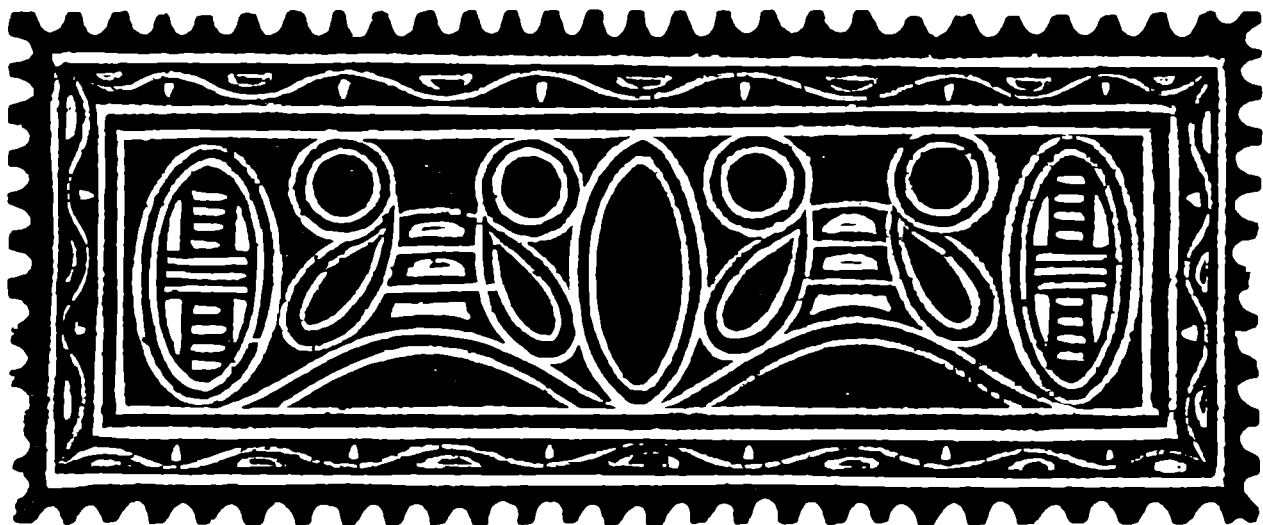
Dr. Karel Kašpar,
biskup královéhradecký.

1925.

NAKLADATEL: „TISKOVÉ DRUŽSTVO“ V HRADCI
KRÁLOVÉ (ADALBERTINUM).

TISKEM DRUŽSTEVNÍ KNIHTISKÁRNY V HRADCI
KRÁLOVÉ.

Karel,

z Boží a Apoštolské Stolice milosti

biskup královéhradecký,

vzkazuje důstojnému duchovenstvu
a milým věřícím své diecese

pozdrav a požehnání ve jménu Páně!

Blíží se svátek jednoho z největších synů naší vlasti — mučedníka a patrona země české i patrona naší diecese sv. Jana Nepomuckého. Nevím, zdali jiný světec v té míře byl od našich předků oslavován, ctěn a milován, ale i zároveň od našich vrstevníků tolik haněn a tupen, jako sv. Jan z Nepomuku. Nám nezbyvá, leč volati s Božským Spasitelem: „Pane, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ a vzpomenouti slov téhož Krista Pána: „Žádný prorok není příjemný ve své otčině“ (Luk. 4, 24.).

Vy víte, milovaní diecesáni, kterak zvláště v posledních letech vybíjela se u nás zášť ne-

přátel jména Kristova po Matce Boží, svato-krádežně stržené na Staroměstském náměstí v Praze, právě na sv. Janu Nepomuckém. Ve své nenávisti proti katolické církvi ničili bez-trestně nesčetné jeho sochy, bez ohledu na jich cenu i uměleckou, troufajíce si takto vyhladit stkvělou jeho památku i ze srdcí věrných kato-líků, neštítíli se žádné lži, pomluvy a žádných prostředků sebe nekalejších. V pamfletech, li-stech, na schůzích lživě lidu namlouváno od ne-přátel katolické církve, jakoby sv. Jan Nepo-mucký nebyl ani existoval a úcta jeho byla ná-hražkou úcty Husovy, ano, dokonce i sesměš-ňován veliký zázrak, jímž Bůh oslavil neohro-ženého mučedníka práv církve svaté a pečeti zpovědní, v jeho jazyku. Stalo se až i něco ne-uvěřitelného, proti čemuž tímto veřejně pro-tes-tuji, že dokonce zpravodaj o svátcích a památných dnech, prý jinověrec, na nejčestněj-ším místě shromáždění senátu se odvážil proti zřejmému zákonu ústavnímu urazit katolický lid a katolickou církev, k níž se hlásí v republice přes 80% obyvatel, a tr-hati gloriolu našeho velikána — sv. Jana Nepomuckého. Současně veřejně dě-kuji p. prelátu a senátoru Mons. Dru Reylovi, jakož i p. poslanci Myslivcoví za jich neohro-žené, nadšené a přesvědčivé obhájení napadené cti našeho světce.

Mně netřeba obhajovati vám, drazí diecesáni, sv. Jana Nepomuckého. Vímf, jak jste byli do duše zranění útoky proti němu — vždyť kult svatojanský srostl s katolickým lidem v Čechách a našel nadšené obhájce v četných spisovatelích.

Povinnost a vděčnost k sv. Janu Nepomuc-

kému velí mně však přece promluvit k vám o našem světcí několik slov. P o v i n n o s t, vždyť mám býti vaším dobrým pastýřem a varovati vás jedovatých bylin, podávaných ve formě útoků proti svatým katolické církve. Vděčnost — vždyť narodil jsem se právě ve svátek sv. Jana Nepomuckého, když hlahol zvonů provázel zbožný lid z kostela k jeho soše; narodil jsem se mrtev, a jistě na jeho přímluvu Pán Bůh mne přivedl k životu, vždyť jsem se měl státi jedenkrátě strážcem jeho hrobu a jazyka jako metropolitní kanovník u sv. Víta, a biskupem diecese, jejímž on jest patronem.

Sv. Jan Nepomucký existoval a byl knězem vzorným.

Vše, co s vámi sdělím ze života našeho světce, opírá se o věrohodné, historické důkazy, o nichž můžete se dočísti v důkladné vědecké práci universitního profesora v Praze Dra Stejskala: „Svatý Jan Nepomucký.“

Světec náš se narodil v Nepomuku či Pomuku pod Zelenou Horou, kolem r. 1345, z rodiny velice zbožné. Otec jeho jmenoval se Velflín a byl městským rychtářem. Jan navštěvoval tamní školu klášterní; a že vynikal vědomostmi a ctnostným životem, vidno z toho, že byl již r. 1370 arcib. notářem a spolustolujícím pražského arcibiskupa Jana Očka z Vlašimě. R. 1380 byl knězem a oltářníkem sv. Erharda a sv. Otilie ve velechrámu svatovítském, nedlouho nato pak farářem u sv. Havla v Praze. Současně věnoval se studiu církevního práva na universitě pražské, kde byl r. 1381 povýšen na bakaláře.

Sv. Jan však nezůstává dlouho v Praze. R. 1382 ubírá se na proslulé učení právnické do

Padovy, kde se zdržel pět let. Jak vynikal, viděti z toho, že tam byl zvolen r. 1386 za rektora studujících ze zemí zaalpských. Povýšen na doktora církevního práva vrátil se r. 1387 do Prahy, kde jej jmenoval tehdejší arcibiskup Jan z Jenštejna kanovníkem u sv. Jiljí, a po dvou letech kanovníkem kostela Vyšehradského. Dne 25. srpna 1390 stal se pak záměnou za faru u sv. Havla arcijáhnem žateckým, čímž zároveň se mu dostalo čestného místa v chóru kanovníků u sv. Víta. Arcibiskup, oceňuje zvláštní vlastnosti sv. Jana Nepomuckého, který pro svou malou postavu býval nazýván i Johánkem, jmenoval jej svým generálním vikářem.

Kdo byl, moji drazí diecesáni, arcibiskup Jan z Jenštejna? Věhlasný světský universitní profesor historik Dr. Pekař píše o něm, že byl muž velice vzdělaný, svatého života, asketa, mystik, básník, horlivě oddaný myšlence nápravy mravů a prohloubení zbožnosti v kleru i lidu. Jestliže tento svatý arcibiskup pověřil Jana Nepomuckého úřadem v arcidiecezi nejčestnějším a nejdůležitějším, byl zajisté Jan mužem v každém ohledu příkladným a vzorným. Z toho však, milovaní diecesáni, zároveň poznáváte, že již před Janem Husem pečovali arcibiskupové a jiní kněží, v první řadě pak sv. Jan Nepomucký, o zbožný život duchovestva.

V té době panoval u nás král Václav IV., nehodný syn velikého Otce vlasti Karla IV. Byl to panovník nehodný, prudký, ukrutný, nemravný, nevěrný své manželce, který nadto zasahováním do pravomoci církevní poškozoval zájmy katolické církve. Mezi jiným chtěl i zřídit pro svého milce biskupství a čekal na smrt opata

kladrubského. Tento zemřel počátkem r. 1393, mniši pak ihned zvolili jednohlasně opata nového. Když pak do určité lhůty nebylo činěno námitek, byl opat 10. března 1393 od arcibiskupa potvrzen. Zvědév o tom král, vzplanul hněvem a rozkázal nejprísněji zakročiti proti těm, kteří provedli rozkaz arcibiskupův, z nichž ovšem na prvním místě byl generální vikář Jan Nepomucký. Ve čtvrtek dne 20. března 1393 dal jej uvésti k večeru ještě se dvěma do mučírny. Jan Nepomucký pověšen byl za ruce na zad svázané, které mu pak stržením násilně byly vyvráceny z kloubů, sevřen kleštěmi železnými v patách, ano, král sám, který mučení přihlížel, vlastní rukou jej páčil velkou smolnicí v boky a tělo i na jiných místech uboze rozdrásal. I druzí dva byli mučení, ne však v té míře; tito, příslibivše přísežně, že budou státi proti arcibiskupovi, byli propuštěni. Jana však neohroženého kázal svázati na rukou i nohou na způsob kola, s roubíkem v ústech, a kolem 9. hodiny svrhnouti s mostu do řeky Vltavy.

Tělo svatého mučedníka bylo později odneseno s píščiny, na niž bylo vyplaveno, do kostela sv. Kříže, a odtud po několika dnech do velechrámu svatovítského, kde bylo v kapli Vlašimské, při níž býval světec dříve oltářníkem, pohřbeno. — Bůh sám jakoby nebyl chtěl klidně přihlížeti k tomuto hroznému zločinu. Ze současných zpráv se dočítáme, že nastalo toho roku v Čechách sucho tak veliké, jako nikdy před tím ani později. Řeka Vltava vyschla tak, že bylo lze přejíti přes krátké prkno na druhý břeh, ač tu řeka přes 300 metrů široká. Barvu měla ze-

lenou, že lidé neodvážili se použití jí k vaření; pro nedostatek vody pro mlýny neměli chleba.

Sv. Jan Nepomucký však nejen existoval a byl knězem vzorným, on byl i mučedníkem jak pro hájení práv církve svaté tak pro nevyzrazení zpovědního tajemství.

Jak jsme právě slyšeli, jeden z důvodů umučení sv. Jana byl, že hájil práv církve naproti králi Václavovi. Již tato okolnost všem stačí, aby mu byla přiřknuta gloriola mučednická. Vímeť, že katolická církev uznává za svatého Tomáše Becketa, arcibiskupa canterburského v Anglii, zavražděného 29. prosince 1170 proto, že hájil církevní zájmy proti králi Jindřichu II. Uznává za svatého mučedníka biskupa krakovského Stanislava, umučeného 7. května 1179 Boleslavem II., jemuž vytýkal nepřikladný život a kruté panování. A tak i sv. Janu Nepomuckému přísluší koruna mučednická, poněvadž postoupil smrt pro hájení samosprávy a neodvislosti katolické církve v naší vlasti.

Že však měl král ještě jiný a větší podnět k mučení sv. Jana, vidno z toho, že jej mučil mnohem více nežli druhé, a kázal utopiti.

Ze současných pramenů je dokázáno, že docházelo mezi královnou Žofií a králem Václavem pro jeho mravní povahu často k neshodám. Býval celé dny na honech ve vzdálených lesích, oddával se v době noční častým pitkám a toulkám — ký div, že pravděpodobné návštěvy a společnosti u královny v nepřítomnosti králově snadno u něho zavdaly podnět k žárlivosti. Tím více, ježto zkušenost dokazuje, že lidé rázu Václava IV. snadno žárlí a podezřívají, chtějíce tak omluviti svůj vlastní způsob nezřízeného života.

Za těch poměrů, klidnému a spokojenému životu manželskému nepříznivých, potřebovala zajisté královna Žofie rady zkušeného a učeného zpovědníka.

Za živobyті krutého krále varoval se pochopitelně lid o tom mluvit; ale že věc nebyla v Praze neznámou, dočítáme se u Tomáše Ebenendorfera, který r. 1433 dlel v Praze jako posel sněmu basilejského jednaje o kompaktáta. Píšeť v „Kronice římských králů“ : „Tento (Václav IV.) zpovědníka své manželky, Jana, mistra v bohosloví, poněvadž řekl, že jen ten je hoden jména krále, kdo dobře vládne, a jak se praví, poněvadž se zdráhal porušiti tajemství zpovědní, ve Vltavě utopiti poručil.“ Podobně píše Pavel Žídek, narozený v Praze r. 1413 ve spisu „Správovna“ : „Když měl Václav IV. zlé domnění do své paní a ona se zpovídala mistru Johánkovi, i přišel k němu král, aby mu pověděl, s kým přebývá, a když nechtěl jemu nic praviti, kázal ho utopiti.“ —

A jak sám Bůh potvrdil mučednictví sv. Jana Nepom. pro zpovědní tajemství, uvedu později.

Ký div, draží diecesáni, že věrný katolický lid uctíval Jana Nepomuckého od jeho smrti jako světce.

Již arcibiskup Jan z Jenštejna v žalobě na krále Václava IV. do Říma nazývá Jana Nepomuckého „s v a t ý m m u č e d n í k e m“. A životopisec Jana z Jenštejna vzpomíná r. 1401 nejdříve stkvělých zázraků, kterými Bůh oslavil Jana Nepomuckého, tvrdí pak, že umučení jeho a jeho oslavení je známo celé naší vlasti. Tedy již 8 roků po umučení máme zprávu o všeo-

becně známých zázracích na přímluvu sv. Jana. —

Byl tedy Jan brzy po své smrti uctíván jako mučedník, alespoň v soukromí. A jistě bylo by došlo za klidných poměrů alespoň po smrti krále Václava IV. k jeho veřejnému prohlášení za svatého. Víme však, že ještě za živobytí ukrutného Václava se rozzuřily v naší vlasti bouře husitské, a v následujících na to bojích nejhroznějším způsobem umučeny byly husitskými vojsky za vůdcovství Žižky tisíce římsko-katolických kněží a řeholníků, nesčíslné kláštery, opravdové památky věd a umění, s cennými archivy a knihovnamí, spáleny a srovnány se zemí, naše pak vlast — tento ráj zemský — proměněna v dobách husitských ve smutnou poušť. O kolik cenných dokladů vztahujících se i na život a umučení sv. Jana Nepomuckého tímto barbarským zničením rukopisů jsme přišli! Jakkoli pak kruté pronásledování katolíků zavinilo, že úcta sv. Jana Nepomuckého v době války a sporů náboženských tak rychle se nešířila a u mnohých upadala v zapomenutí, přesto úcta a paměť se zachovávala stále. Tak na př. chovala metropolitní kapitola v druhé polovici XV. století stříbrný kalich s věnováním ke cti blahosl. Jana Pomuka. A v seznamu listin o domech kapitoly svatovítské z téže doby čteme o jednom, že „bl. Jan z Nepomuku mne zbudoval.“ Blahoslaveným nazývá se také v listině nadační z 11. května 1502.

Tedy již v XV. a XVI. století, t. j. od probuzení katolického sebevědomí v Čechách, pozorovati jest kult sv. Jana ve vsí formě, kult, jevící se také v uctívání jeho hrobu — v básních a chvalo zpěvech naň, v za-

řazování jeho mezi patrony české. Nacházíme modlitby, ano i církevní hodinky, sepsané o sv. Janu Nepomuckém.

K celé řadě domácích spisovatelů, oslavujících sv. Jana Nepomuckého, přidružuje se na konci stol. XVI. a ve století XVII. rovněž veliký počet spisovatelů cizích, z čehož vidno, že známost našeho mučedníka konala již pouť do celého světa. Svatý Jan Nepomucký uctíván jako mučedník pečeti z povědní i na Slovensku, v Rakousku, Bavorsku, Německu, Itálii, a všudy nazýván svatým. Povstávají jeho obrazy, řezby, sochy, mědirytiny ve značném počtu. Dne 16. července 1621 světlí arcibiskup pražský v kapli vlašimské oltář ke cti blah. Jana Nepomuckého, slavného mučedníka, a příkladu toho brzy následováno i jinde. Ještě před jeho svatořečením stavěny k jeho cti kaple a kostely v Čechách, na Moravě a r. 1708 zasvěcen sv. Janu Nepomuckému seminářský kostel v Hradci Králové.

Ohniskem úcty sv. Jana Nepomuckého zůstal ovšem jeho hrob, a to již před r. 1619.

Zdaž, moji drazí diecesáni, vše, co jsem řekl, a mohl bych uvést ještě více dokladů, neviní z nepravdy všechny, kdož se odvažují tvrditi, že sv. Jan Nepomucký byl osobou vybájenou, že vůbec neexistoval? Zdaž i z toho již neplyne, že jen zavinná nevědomost, neřku-li protikatolická zášť může ještě **neprávem rozhlašovati, jakoby úctu sv. Jana Nepomuckého byli zavedli Jesuité k potlačení úcty M. Jana Husí?!**

A kdo vynalezl, drazí diecesáni, tuto směšnou námitku? Byl to mladíček, německý protestant

v Berlíně, Dr Abel, který teprve ukončil svá studia, a neznaje ani historických pramenů, vydal na žádost jednoho českého známého r. 1853 svůj pamflet, tedy když už Jan Nepom. byl veřejně ctěn 120 let jako svatý. Jak mohli zavést Jesuité úctu sv. Jana Nepomuckého, když byl ctěn, jak jsme slyšeli, jako světec a mučedník hned od své smrti, tedy od r. 1393, čili 150 let dříve, nežli řád jesuitský byl založen!!

A že zaváděli kult svatojanský, aby potlačili úctu vzdávanou M. Janu Husovi? Vždyť, když Jesuité přišli r. 1556 do Čech, z památky Husovy už zbylo málo, ne-li nic. Když byl Hus r. 1415 upálen podle zákonů státních, a nikoli církevních, jak se stále lživě roztrušuje, povstaly bouře husitské, které proměnily českou zemi ve spáleniště a zříceniny. Na nějaké uctívání Husa v té době času nebylo. Od smrti Husovy neuplynulo ještě ani 10 let, a Husité byli již rozdělení v několik sekt větších i menších, jejichž přívrženci navzájem se potírali a na nějaké uctívání Husa nepomýšleli. Tím méně, když potom povstali Čeští bratři, kteří měli proti uctívání svatých různé námitky. Což teprve, když splynuli s Luterány a Kalvíny, kteří úctu svatých považovali za modloslužbu. A universitní prof. laik Dr Pekař poznamenává, že ani doba pobělohorská (tedy po r. 1620) u nás o Husovi mnoho nevěděla a spisů jeho takřka neznala.

Nebylo tedy, drazí diecesáni, nikterak zapotřebí, aby Jesuité potlačovali úctu M. Jana Husi, když jí vůbec nebylo; tím méně pak, aby k vůli tomu teprve zaváděli úctu sv. Jana Nepomuckého, jehož uctívání jako světce a mučedníka po svém

příchodu do Prahy v Čechách už našli přes 150 let zakotvené a dosti rozšířené. Ostatně jest dokázáno, že Jesuité se chopili u nás úcty svatojanské teprve, když zde už byli 80 let!

Úcta sv. Jana Nepomuckého jako mučedníka zpovědní pečeti však potvrzena samým Pánem Bohem.

Jak jsme slyšeli, žil král Václav IV. po mučednické smrti svatého Jana Nepomuckého ještě 26 let, takže nebylo možno zahájit hned proces svatořečení. Mimo to vypukly bouře husitské, které proměnily v poušť naši drahou vlast a zanechaly smutné stopy zpusťování i v zemích sousedních. A sotva ustala válka, nadešla jiná — náboženská. Různé sekty se potíraly po celé XV. století, aby ustoupily v XVI. století protestantismu. Z dějin českých víme, jak byli u nás katolíci ve století XV. a XVI. pronásledováni a násilně nuceni k odpadu, že počet věrných zůstal nepatrným. Protestanté pak, zavrhuje vůbec sv. zpověď, jistě tím méně si vážili mučedníka zpovědního tajemství sv. Jana Nepomuckého. A jak arcidieceze pražská mohla také žádati v Římě o svatořečení Jana Nepomuckého, když po odpadu arcibiskupa Konráda z Vechty r. 1421 k husitismu zůstal arcibiskupský stolec pražský neobsazen až do r. 1561, tedy 140 let?!!

Na počátku XVII. století zuřila pak třicetiletá válka, kdy země česká znovu vydána byla v plen různým nepřítelům, zvláště protestantským Sasům a Švédům. Takové nepokojné doby zajisté neposkytovaly ani vhodného okamžiku, aby se pomýšlelo na schválení úcty Jana Nepomuckého. Byloť katolíkům českým snáseti přemnohé

útisky, hájiti především víru a práva církve proti nepřátelům.

Jakmile však doby se uklidnily, počalo se ihned pomýšletí na to, aby úcta svatojanská od staletí vzdávaná byla slavnostně potvrzena i od Sv. Otce. Usiloval o to již arcibiskup pražský kardinál Harrach (1623—1667), o něco později pak první biskup královéhradecký Matouš Ferd. Sobek z Bilěňberka, který dosednuv na arcibiskupský stolec pražský vyzval záhy profesory bohosloví na universitě pražské, aby mu v tom byli nápomocni. Za tím účelem vyslala kapitola metropolitní zvláštního posla do Říma. Sv. Stolicе však jedná v takových případech velice opatrně, a proto se kroky nesetkaly hned s kýženým výsledkem. R. 1685 obnovuje pokus s novými důkazy arcibiskup Waldstein a po jeho smrti arcibiskup Ferdinand Khünburg. Se svolením Svaté Stolicе dochází konečně 15. dubna 1719 k památnému otevření hrobu Jana Nepomuckého. Přítomni byli mimo arcibiskupa čtyři členové kapitoly, tři lékaři, z nichž dva universitní profesoři, dva chirurgové, dva archeologové, soudcové, dělníci a jiné vykající osoby. Hrob měl náhrobní kámen s nápisem „Jan z Pomuku.“ Přítomní archeologové přísežně potvrdili, že nápis jest původní z r. 1393. Ve hloubce téměř 2 metrů nalezena neporušená kostra, položená hlavou k východu, jak bývalo u kněží zvykem. Kostí rukou byly skříženy. Když pak lékař vyňal lebku, a tato pokládána byla na stůl, bílým plátnem pokrytý, k úžasu všech vypadl z ní jazyk s hlinou. Dva lékaři nařízli jej nožikem na dvou místech dosti hluboko. Vypadlý jazyk pak koloval v rukou přítomných svědků,

a když od hlíny byl očištěn, ukázala se jeho načervenalá barva jasněji.

Přítomní lékaři a chirurgové přísežně potvrdili, že to jazyk dle tvaru, podstaty, vláknitého ústrojí a přirozené červené barvy. Zároveň prohlásili, že zachování jazyka státi se mohlo jen způsobem zázračným, neboť jazyk, jsa podstaty velmi měkké, podléhá zkáze nejsnáze. Jazyk Jana Nepomuckého zůstal však neporušen po 300 let, zatím co ostatní části masité a tvrdší, jako patro, byly ztráveny.

Prohlídka trvala od 9 do 4 hodin, jazyk uctivě vložen do relikviáře a zapečetěn, podobně kostra pak do připravené cínové rakve, která byla zamčena a zapečetěna, a později vložena ještě do rakve dubové.

Po důkladném prozkoumání **prohlásil konečně papež Innocenc XIII. dne 25. června 1721 mučedníka Jana Nepomuckého za blahoslaveného.**

Tužby všech katolíků v Čechách a zemích sousedních byly tedy splněny a dne 4. července započala u sv. Víta v Praze ke cti bl. Jana Nepomuckého osmidenní pobožnost, k níž se sešlo množství poutníků z Čech, Moravy, Slezska, Slovenska, Rakous, Uher i Polska. Nový světec těšil se takové úctě a důvěře, že za jediný rok 1721 slouženo bylo ve velechrámu svatovítském k jeho cti 50.672 mší svatých! Svaté tělo mučedníkovy neseno v nevídaném dosud průvodu po náměstí hradčanském v křišťálové rakvi, za níž kráčel arcibiskup s neporušeným jazykem bl. Jana Nepomuckého v nádobě rovněž křišťálové. Po celý oktáv byl dáván tento drahý ostatek věřícím k líbání.

Přímluvné listy zaslané Sv. Otcí od panovníků (i krále polského), mnoha biskupů, kapitol, radů, senátu všech tří pražských měst, jakož i od university pražské, vídeňské, vratslavské a fakulty olomoucké, žádaly však více. A tak svolil papež Innocenc XIII. dne 18. července 1722 k novému procesu za účelem svatořečení.

Vyslýcháno bylo 54 svědků a dne 27. ledna 1725 znovu ohledán jazyk u přítomnosti komise, jejímiž členy byli kromě arcibiskupa: 4 církevní a 7 světských nejvyšších hodnostářů, mimo to dva doktoři práv, tři profesori lékařské fakulty (z nichž jeden byl děkanem) a dva chirurgové.

Otevřena byla křišťálová schránka a svědky potvrzeno, že to též jazyk, jenž byl nalezen r. 1719 v lebce bl. Jana Nepomuckého.

Jazyk byl s počátku jakýsi suchý a šedé barvy, neživé, co do podstaty neporušen. A tu pojednou před očima všech počal nabíhat a přibývat, náhle se začervenat, červenost přešla ponenáhlu v barvu šarlátovou, ano i naříznutí z r. 1719 se rozevřelo a objevily se i žilky. Jazyk zčervenat ve třech čtvrtinách a naběhl znatelně. Tento zázračný zjev trval po celé 2 hodiny, dokud totiž vyšetřování jazyka se konalo. Přítomní dali si všemožnou práci, by je snad zrak neklamal, ale nebylo žádné pochybnosti. Všichni lékaři i chirurgové prohlásili, že úkaz ten nelze vysvětliti způsobem přirozeným, nýbrž jen a jedině nadpřirozeným zásáhnutím samého Boha. Podobně vypoovídali i druzí svědkové.

Všichni vrhli se na kolena a s pohnutým

srdcem velebili Boha, který tak podivuhodné věci působí ve svých svatých.

Když pak ještě i jiné zázraky na přímluvu sv. Jana Nepomuckého byly po přísné zkoušce potvrzeny, **prohlásil konečně papež Benedikt XIII. ve velechrámu římském u sv. Jana v Lateránu, který jest katedrálou papežů, dne 19. března 1729 bl. Jana z Nepomuku za svatého.**

Líčiti já sot v naší milé vlasti nad tím, že krajan náš došel nejvyššího oslavení v církvi svaté, bylo by zbytečným. Vypůjčte sobě, drazí diecesáni, život sv. Jana Nepomuckého, vydaný ve Svatojanském dědictví v Praze od profesora Borového, čtete popis slavností v Praze v měsíci říjnu 1729 ke cti svatořečení Jana Nepomuckého, a duše vaše zaplesá. Tam dočtete se i o přetných uzdraveních a milostech, jichž se dostalo od Pána Boha těm, kdož s důvěrou se utíkali ke svatému Janu Nepomuckému. Z nej-různějších končin přispěchali poutníci do Prahy a během týdne přistoupilo přes 200.000 věřících u hrobu našeho světce k sv. přijímání.

Sláva sv. Jana Nepomuckého šířila se po Čechách, Moravě, Slezsku, kde mu bylo zasvěceno 293 kostelů, na Slovensku 84, soch svatojanských bylo v Čechách ještě před několika lety, nežli svatokrádežné ruce poštváných je počaly káceti, na 25.000 — a kdo sečte všechny svatojanské kaple a obrazy!

Než, milovaní diecesáni, sv. Jan Nepomucký hlásal jméno české i daleko za hranicemi, a my shledáváme se s jeho nesčetnými oltáři a sochami namnoze i kostely v Bavorsku, Solnohradsku, Polsku, na Litvě, v Uhrách,

Wirtembersku, Bádensku, Itálii; v Římě samém u památného mostu Milvia nalézáme sochu sv. Jana Nepomuckého v nadživotní velikosti. Ano, úcta sv. Jana Nepomuckého rozšířena až do Číny, kde dokonce světec náš zvolen za patrona diecese Nankinské, šířila se po různých ostrovech a přešla až do Ameriky. V Mexiku slaví se od r. 1731 v celé arcidiecesi svátek sv. Jana Nepomuckého, v katedrálách i farních kostelích jsou jeho oltáře, a četné kapitoly tam uctívají sv. Jana Nepomuckého jako svého patrona. Dvě obce, jeden ostrov, jedna řeka a v hlavním městě jedna ulice nesou jméno: Svatý Jan Nepomucký. Nejinak ve státech Severoamerických, kam známost o našem světcí přinesli naši vystěhovalci. Ano i v Brazílii těší se náš světec veliké úctě, ba jedno město tam po něm i pojmenováno, a pohoršlivě vpravdě působilo, když loňského roku v srpnu rozdávána byla ve hlavním městě brasílském Rio de Janeiro v jednom úřadě brožura o Československu, kde bylo uveřejněno, že Jan Nepomucký neexistoval a jest pouze osobou mytickou!

A tak nesl sv. Jan Nepomucký známost o národu českém již před 200 lety do nejvzdálenější ciziny; když pak za studií v Římě jsem se setkal s bohoslovci celého světa, tito znali nás Čechy již podle našeho velikého mučedníka pečeti zpovědní sv. Jana Nepomuckého.

Zasvěcený svátek sv. Jana Nepomuckého zrušen byl ještě s jinými na žádost rakouské vlády Čechům nepříznivé koncem roku 1771. Když však viděl biskup královéhradecký Heřman z Blümegen, že veškeren lid svátek ten

příštího roku opět světil, z radosti a vděčnosti prohlásil 18. prosince téhož roku 1772 sv. Jana Nepomuckého za patrona diecése a nařídil, aby jeho svátek byl i nadále svěcen 16. května.

A když v době nejtvrděšího absolutismu národu českému byl kopán hrob a jazyk jeho odumíral, jedině pouti každoroční ze všech končin Čech dne 16. května ke hrobu sv. Jana Nepomuckého, kterých vláda zakázati nemohla a si netroufala, posilovaly národní vědomí a křísily jazyk český k životu novému.

Nebýti svatého Jana Nepomuckého, nevím vpravdě, zda by dnes česká řeč se rozléhala po naší drahé vlasti. A zato světec náš od vlastních krajanů je zlehčován, tupen na schůzích, v novinách i brožurách, sochy jeho znesvěcovány a barbarsky káceny. Jak pravdivými i tu se ukazují slova Božského Spasitele: „Žádný prorok není příjemným ve své otčině“ — ovšem jen od těch, kteří záští a nenávisť jsou zaslepeni.

V poslední době odhlasováno bylo v Národním shromáždění, že s jinými svátky i svátek sv. Jana Nepomuckého přestává býti u nás zasvěceným. Po tom, co jsem řekl, netřeba ještě zdůrazňovati, jak bolestně zákon ten dotýká se každého věrného katolíka naší vlasti. Ale byť i dle státního zákona svátek sv. Jana Nepomuckého přestal býti zasvěceným, každý upřímný katolík a zvláště Čech světiti jej bude dále, neboť s oslavou sv. Jana Nepomuckého oslavuje jednoho z největších hrdin našeho národa. **Z té příčiny nařizují, aby i nadále svátek patrona naší**

diecese, sv. Jana Nepomuckého, byl v kostelích svěcen jako dosud, a sice 16. května, a doufám, že věřící tím horlivěji zúčastní se služeb Božích i průvodů k soše našeho světce. Školní mládež neobdrží ovšem od školních úřadů dovolení ke službám Božím, ale doufám, že zato tím četněji zúčastní se průvodu k soše sv. Jana a požehnání, které se konej až k večeru.

Ano, ctěte, moji drazí diecesáni, sv. Jana Nepomuckého, utíkejte se k tomuto mocnému přímluvci u trůnu Božího s důvěrou ve všelikých potřebách, zvláště je-li napadena vaše čest! Učte se od něho stálosti ve víře, pamětlivi, že Kristus Pán jen toho vyzná před Otcem svým nebeským, kdo ho nezapřel. Varujte se hříchu, plňte svědomitě všechny své povinnosti a církvi svaté zůstaňte věrnými do posledního výdechu, podle příkladu sv. Jana Nepomuckého.

Žehnaje pak z té duše všem ve jménu † Otce i † Syna i † Ducha Svatého, volám k tobě, ozdobo církve svaté a naší vlasti, veliký světce a mučedníku:

Svatý Jene z Nepomuku,
drž nad námi svoji ruku,
aby národ strásl bludy,
Bohu sloužil věrně, všudy,
církvi svaté oddán byl,
s vděčnou láskou Tebe ctíl!

Dáno v Mém biskupském sídle Hradci Králové,
na Hod Boží Velikonoční, dne 12. dubna 1925.

† Karel,
biskup.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Řídí dr. Jan Konečný.

Z publikací »Časových Úvah« jsou dosud na skladě brožury :

I. APOLOGETIKA:

	Stran	Cena hal
Dr. <i>Fr. Reyl</i> Manželství přirozené a svátostné	32	32
<i>V. H. Hradecký</i> : Volná Myšlenka	56	56
<i>Fr. Blaták</i> : Sv. missie	40	40
<i>Fr. Jirásko</i> : O křesťanské charitě	32	32
<i>Jan Bělina</i> : Úpadek vědy	40	40
<i>Josef Rohleder</i> : V zápase o Řím	48	180
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	40
Dr. <i>Josef Beran</i> : Suggesce a zázraky Kristovy	36	50
<i>V. Skála</i> : Katolíci za války	48	70
<i>De la Brière-Elitzer</i> : Převaha protestantů nad katol.	40	40
<i>Fil. Šubrt</i> : Umění a náboženství	48	48
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Ježíš Kristus v dějinných dokladech své doby	40	86
Dr. <i>Otakar Tauber</i> : Mravní výchova a škola	34	80
<i>V. Skála</i> : Církev československá	32	76
Dr. <i>Josef Novotný</i> : Laická morálka	72	160
Dr. <i>Josef Novotný</i> : Věda a víra o původu světa	76	80
Dr. <i>Jan Konečný</i> : V boji o nové náboženství	86	570
<i>K. B. Olmr</i> : Jak povstal život na zemi?	36	190
<i>Jiří Sahula</i> : Sváry českých sektářů	64	220
<i>A. Sládeček</i> : Laický apoštolát	76	320
<i>V. Krátký</i> : Stručná lidová obrana katol. náboženství	80	320
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Československý katechismus rozklad křesťanství	72	350
<i>Tomáš Chromý</i> : Láska k vlasti se stanoviska katol. morálky	132	420
Dr. <i>Jos. Novotný</i> : Občanská výchova dle pokrokových učitelů	130	650

II. DĚJINY.

Dr. <i>Jos. Samsour</i> : Inkvisice církevní	83	80
<i>Jiří Sahula</i> : Církevní snahy Husovy	48	100
Dr. <i>Otakar Tauber</i> : Casové záhady výchovy	88	150
» » » Bílá Hora	16	50
Prof. <i>Vévoda</i> : Základy výchovy : Náboženství a mravnost	92	250
<i>Jiří Sahula</i> : Krutosti habsburské	64	260
<i>Vilém Koleč</i> : Bratři Orebští	49	200
<i>Jiří Sahula</i> : Karel IV., Otec vlasti	112	112
<i>Jiří Sahula</i> : Arnošt z Pardubic	64	64

	Cena stran hal.	
<i>Jiří Sahula</i> : Sociální postavení kněžstva v době husitské	32	32
<i>Jiří Sahula</i> : Vzdělání kněžstva v době předhusitské a husitské	96	96
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské ženy	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Jan ze Želiva	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Český obchod v době předhusitské a husitské	80	80
<i>Jiří Sahula</i> : Vzájemný poměr českých konfesí	80	80
Dr. <i>Fr. Šulc</i> : Byl Hus odsouzen jen pro 30 čl.	172	160
<i>Jiří Sahula</i> : Svatý Vojtěch a jeho doba	48	170
<i>Josef Hronek</i> : Kněží buditelé národa československého	40	170
Dr. <i>Karel Kašpar</i> : Skutky a nikoliv slova papeže míru Benedikta XV.	98	320
Dr. <i>Jan Konečný</i> : Monismus a křesťanství	62	230
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské soudy a ortely	128	400
» » Církevní úkoly staroč. škol nekatol.	80	350
<i>F. Pukl</i> : Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	128	500
<i>Jiří Sahula</i> : Význam Žižkova díla. Díl I.	80	350
» » První průkopníci luterství v Čechách	80	320
<i>Karel Lutislav</i> : Řím a národ český	104	400
<i>A. Havel</i> : Pravda o sv. Janu Nepomuckém	72	360

II. SOCIOLOGIE, NARODOHOSPODÁŘSTVÍ A JINÉ :

<i>M. Voňavka</i> : Katolickým jinochům — spolky katolické	56	56
<i>Fr. Blaták</i> : Z porýnských missií	64	64
<i>M. J. Voňavka</i> : Alkohol nepřítel	48	48
<i>Pozorovatel</i> : Pozérství	80	80
<i>J. P. Hradecký</i> : Z dom. soc. dem. I.—III.	236	200
<i>M. Hettinger—Navrátil</i> : Slovo v čas o právu volebním	40	40
<i>P. Jan Urban—Fr. Šubrt</i> : O ruském pravoslaví	40	40
Dr. <i>Aug. Štancl</i> : Křesťanství a rolnická otázka	66	180
» » » Kapitalismus	96	400
<i>J. M. Zavoral</i> : Chraňte dítek svých	49	200
Ing. <i>C. Janáček Alois</i> : Soc. otázka a polit. strany české	72	250
<i>Josef Hronek</i> : Dnešní směry socialismu	63	250
<i>Štěpán Goldschmid</i> : Dílo Boskovo	48	270
<i>Pietriga—K. Lutislav</i> : Péče o venkov. mládež	20	160

Objednávky vyřídí

administrace »Časových Úvah« v Hradci Král.